

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

İĞDIR BELEDİYESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	8
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	9
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	11
7. DENETİM BULGULARI	11
8. EKLER	90

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	2
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	3
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	4
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	6
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	6
Tablo 8: Başka Kurumlara Tahsis Edilen Taşınmazları Listesi	25
Tablo 9: Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının 1 no.lu Yevmiyedeki Detaylı Görünümü	28
Tablo 10: 3572 sayılı Kanun'un 2'nci maddesi Kapsamındaki İş Yerlerinin İlan ve Reklam ile Çevre ve Temizlik Vergisi Beyanname Verme Durumunu Gösterir Örneklem Çalışması	44
Tablo 11: Toplam İş yeri Sayısı, İlan ve Reklam Vergisi Mükellefi Sayısı ile Çevre ve Temizlik Mükellefi Sayısı Hakkında İcmal	45
Tablo 12: Mal ve Hizmet Alımlarında Doğrudan Teminde Yüzde On Sınırının Aşılması	49
Tablo 13: Müdürlük Değişimlerini Gösterir Tablo	66
Tablo 14: Hurdaya Ayrılmasına Karar Verilen Araçların Listesi	73
Tablo 15: Taşınır Mal Yönetim Hesabı Cetveli ve Muhasebe Kayıtlarını Gösterir İcmal	79
Tablo 16: 2024 Yılı Su Kayıp Kaçak Oranı	81
Tablo 17: 2023 Yılı Kaçak Yapılara İlişkin Encümen Kararları	83
Tablo 18: Belediye Hizmetlerinde Kullanılan Ruhsatsız Binalar	85

KISALTMALAR

BİT	Bilgi ve İletişim Teknolojileri
BVAS	Birleşik Veri Aktarım Sistemi
CK	Cumhurbaşkanı Kararı
ÇŞB	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
KDV	Katma Değer Vergisi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
İKN	İhale Kayıt Numarası
ISO	Uluslararası Standartlar Teşkilatı
LPG	Liquified Petroleum Gas (Sıvılaştırılmış Petrol Gazı)
PTT	T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TMS	Türkiye Muhasebe Standartları
TUCBS	Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi
TÜFE	Tüketici Fiyat Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Enflasyon Düzeltmesi İşlemlerinde Hatalar Bulunması
2. Avukatlık Vekâlet Ücretlerinden Gelir Kaydedilmesi Gereken Tutarlarının Emanet Hesaplarında Bekletilmesi
3. İller Bankası Sermaye Tutarı İle Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının Uyuşmaması
4. İktisadi Faaliyet Konusu Olmayan Giderlere İlişkin Katma Değer Vergisinin İndirim Konusu Yapılması
5. Tahakkuk Hesaplarının Hatalı Kullanılması
6. Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesaplarının Hatalı Kullanılması
7. İdare Arsalarının Diğer Kamu İdarelerine Tahsis Edilmesine İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması
8. Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi ile Yangın Sigorta Vergisinin Tahakkuk Kaydı Yapılmadan Tahsilat Kaydının Yapılması
9. Geçici Kabulü Yapılan Yapım İşlerinin Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabından İlgili Duran Varlık Hesabına Aktarılmaması
10. Demirbaşlar Hesabının Gerçeği Yansıtmaması
11. Doğrudan Taşıtların Depolarına Konulan Akaryakıtların İlk Madde ve Malzeme Hesabına Alınması Nedeniyle Giderleştirilmemesi
12. İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Envanter Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Bilgilerinin Güncellenmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Belediyenin Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliğinin Bulunmaması

2. İcra Dairelerinin Ödeme veya İcra Emirleri ile Mahkeme İlamları Üzerine Yapılacak Ödemelerde Vadesi Geçmiş Borç Sorgulaması Yapılmadan Ödeme Yapılması
3. Taksi Duraklarının İhalesiz Olarak ve Ecrimisil Tahakkuku ve Tahsilatı Yapılmaksızın Kullandırılması
4. Bilişim Sistemi ve Yönetim Politikasının Standartlara Uygun Olmaması
5. Ulusal Bayram Gününde Çalışan İşyerlerinden Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı Alınmaması
6. Kadınlar ve Çocuklar İçin Açılması Zorunlu Konukevlerinin Açılmaması
7. Harcamalara Katılma Paylarının Sadece Yapı Ruhsatı Alan Maliklerden Tahsil Edilmesi
8. Belediye Sınırları ve Mücavir Alanlar İçinde Faaliyet Gösteren İş Yeri Sayısıyla İlan ve Reklam Vergisi ile Çevre Temizlik Vergisi Mükellefi Sayıları Arasında Önemli Düzeyde Fark Olması
9. Coğrafi Bilgi Sisteminin Kurulmaması
10. Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Mal Alımlarında Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması
11. Yapım İşinin Mevzuat Hükümlerine Aykırı Bir Şekilde Durdurulması
12. İdareye Ait Akaryakıt İstasyonunda Otomasyon Sisteminin Bulunmaması
13. Su Aboneliğine İlişkin Olarak Alınan Güvence Bedellerinin Güncellenmemesi
14. Bazı İşletmelerin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmaksızın Faaliyette Bulunması ve Buna Bağlı Olarak İşyeri Açma İzni Harcının Tahsil Edilmemiş Olması
15. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunması İçin Tahsil Edilen Katkı Paylarının İlgili İdareye Zamanında Gönderilmemesi
16. Belediye Sınırları Dahilinde Ticari Taksi Plakalarının Kullanım Hakkının Verilmesinde Hatalı Uygulamalar Yapılması
17. Gecekondu Fonu İçin Özel Bir Banka Hesabı Açılmaması
18. Otopark Hesabının Mevzuata Uygun Olarak Kullanılmaması

19. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
20. Belediye Şirketinden Personel İstihdam Edilmesinde Yaklaşık Maliyetin Hazırlanmaması ve Sözleşmenin Türü ile Bedelinin Belirtilmemesi
21. Sosyal Denge Sözleşmesine Mevzuatında Belirtilenin Dışındaki Konularla İlgili Hükümlerin Konulması
22. Vekâleten Görevlendirmenin Genel ve Sürekli Bir Personel Atama Yöntemi Olarak Kullanılması ve Müdürlük Kadrolarında Sürekli Değişim Yaşanması
23. Belediye Zabıta Yönetmeliği'ne Aykırı Görevlendirmeler Yapılması
24. İhale Yoluyla Kiraya Verilmesi Gereken Taşınmazların Ecrimisil Alınarak Kullandırılması
25. Belediye Birimleri ve Ücretsiz Su Kullanılan Yerlerde Sayaç Bulunmaması
26. Mevzuatında Belirtilen Koşulların Oluşması Nedeniyle Hurdaya Ayrılan Taşınırın Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında Muhasebeleştirilmemesi
27. İdarenin Taşınır Yönetiminin Mevzuata Uygun Şekilde Yürütülmemesi
28. İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıp-Kaçak Oranının Yüksek Olması
29. İmar Kanunu Uyarınca Tespit Edilen Ruhsatsız veya Ruhsat Eklerine Aykırı Yapılara İlişkin Encümen Kararlarının Uygulanmaması
30. Belediye Hizmetlerine İlişkin Kullanılan Binaların Ruhsatsız Olması
31. İmar Barışı Kapsamında Yapı Kayıt Belgesi Alan Bina Malikleri İçin Emlak Vergisi Mükellefiyeti Kurulmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Iğdır Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı, bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'a göre Iğdır Belediyesinin organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır.

Belediye teşkilâtı; norm kadroya uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşur.

Beldenin nüfusu, fizikî ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler oluşturulabilir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin kararıyla olur.

Belediyenin teşkilat yapısında, doğrudan başkana bağlı 5 adet birim belirlenmiştir. Bunlar; özel kalem müdürlüğü, teftiş kurulu müdürlüğü, hukuk işleri müdürlüğü, yazı işleri müdürlüğü ve destek işleri müdürlüğüdür. Belediyede memurlar arasından atanan 3 başkan yardımcısı ve meclis üyeleri arasından atanan 2 başkan yardımcısı görev yapmaktadır. Belediyenin 25 adet hizmet birimi alan ve amaçlarına göre ilgili başkan yardımcılıklarına bağlıdır.

İdarenin birimleri aşağıdaki gibidir;

Özel kalem müdürlüğü, teftiş kurulu müdürlüğü, hukuk işleri müdürlüğü, yazı işleri müdürlüğü, destek işleri müdürlüğü, temizlik işleri müdürlüğü, zabıta müdürlüğü, veteriner işleri müdürlüğü, kültür ve sosyal işler müdürlüğü, imar ve şehircilik müdürlüğü, bilgi işlem müdürlüğü, insan kaynakları ve eğitim müdürlüğü, mali hizmetler müdürlüğü, emlak ve istimlak müdürlüğü, iklim değişikliği ve sıfır atık müdürlüğü, park ve bahçeler müdürlüğü, fen işleri müdürlüğü, afet işleri müdürlüğü, mezarlık işleri müdürlüğü, ulaşım hizmetler müdürlüğü, itfaiye müdürlüğü, hal müdürlüğü, muhtarlık işleri müdürlüğü, plan ve proje müdürlüğü ve su ve kanalizasyon müdürlüğü.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	473	80
Sözleşmeli Personel	-	6

Kadrolu İşçi	227	172
Geçici İşçi	-	-
Toplam	700	258
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	206

Belediyenin doğrudan ve/veya dolaylı hissedarı olduğu toplam 1 şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Iğdır Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Iğdır Belediyesinin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod	Giderin Türü	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
1	Personel Giderleri	245.318.889,12	0,00	273.501.633,02	268.746.519,11	0,00	0,00
2	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	38.819.966,42	0,00	43.722.977,80	43.436.708,20	0,00	0,00
3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	284.829.200,00	87.413.484,80	501.427.905,18	472.506.668,38	0,00	0,00
4	Faiz Giderleri	17.400.000,00	0,00	62.850.481,57	61.302.240,04	0,00	0,00
5	Cari Transferler	20.423.771,76	0,00	27.562.710,10	24.171.770,28	0,00	0,00
6	Sermaye Giderleri	273.208.172,70	12.586.515,20	149.673.819,03	142.581.512,84	0,00	0,00
7	Sermaye Transferleri	20.000.000,00	0,00	41.260.473,30	41.260.473,30	0,00	0,00
8	Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9	Yedek Ödenek	100.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Toplam	1.000.000.000,00	100.000.000,00	1.100.000.000,00	1.054.005.892,15	0,00	0,00
---------------	-------------------------	-----------------------	-------------------------	-------------------------	-------------	-------------

İdarenin 2024 yılı başlangıç ödeneği 1.000.000.000,00 TL olup yıl içerisinde yapılan 100.000.000,00 TL'lik ek bütçe ile birlikte toplam bütçe ödenekleri 1.100.000.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 1.054.005.892,15 TL bütçe gideri yapılmıştır. 2025 yılına devreden ödenek olmamıştır.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	125.366.108,00	38.635.025,50	0,00	38.635.025,50	30,82
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	218.139.978,00	98.525.869,54	13.740,00	98.512.129,54	45,16
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	12.703.764,00	15.000.502,80	0,00	15.000.502,80	118,08
05- Diğer Gelirler	613.615.150,00	812.956.196,28	0,00	812.956.196,28	132,49
06- Sermaye Gelirleri	31.000.000,00	136.779.871,05	0,00	136.779.871,05	441,23
08- Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09- Red ve İadeler	-825.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ek Ödenek	100.000.000,00				
Toplam	1.100.000.000,00	1.101.897.465,17	13.740,00	1.101.883.725,17	100,17

Buna göre 2024 yılında net bütçe geliri %100,17 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri %30,82, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri %45,16 ile beklenenin altında, alınan bağış ve yardımlar %118,08, diğer gelirler %132,49 ve sermaye gelirleri ise %441,23 ile beklenenin üstünde gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (TL)	Ek Ödenek (TL)	Toplam (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutarı (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	245.318.889,12	0,00	245.318.889,12	268.746.519,11	109,55
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	38.819.966,42	0,00	38.819.966,42	43.436.708,20	111,89
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	284.829.200,00	87.413.484,80	372.242.684,80	472.506.668,38	126,94

04- Faiz Gideri	17.400.000,00	0,00	17.400.000,00	61.302.240,04	352,31
05- Cari Transferler	20.423.771,76	0,00	20.423.771,76	24.171.770,28	118,35
06- Sermaye Giderleri	273.208.172,70	12.586.515,20	285.794.687,90	142.581.512,84	49,89
07- Sermaye Transferleri	20.000.000,00	0,00	20.000.000,00	41.260.473,30	206,30
08- Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09- Yedek Ödenekler	100.000.000,00	0,00	100.000.000,00	0,00	0,00
Toplam	1.000.000.000,00	100.000.000,00	1.100.000.000,00	1.054.005.892,15	95,82

Buna göre 2024 yılında bütçe giderleri 1.054.005.892,15 TL ile %95,82 seviyesinde gerçekleşmiştir. Personel giderleri (%109,55), SGK giderleri (%111,89) beklentiye yakın, faiz giderleri (%352,31) ve sermaye giderleri (%206,30) ise beklentinin üstünde gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	15.687.195,33	29.499.056,48	38.635.025,50	88,05	30,97
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	30.614.224,41	60.396.203,33	98.512.129,54	97,28	63,11
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	8.839.985,78	29.649.849,59	15.000.502,80	235,41	-49,41
Diğer Gelirler	230.505.719,05	447.535.417,88	812.956.196,28	94,15	81,65
Sermaye Gelirleri	25.822.067,14	146.525.713,48	136.779.871,05	467,44	-6,65
Toplam	311.469.191,71	713.606.240,76	1.101.883.725,17	129,11	54,41
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	0,00	0,00	0,00		
Net Toplam	311.469.191,71	713.606.240,76	1.101.883.725,17	129,11	54,41

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 388.277.484,41 TL'lik (%54,41) artış göstermiştir. Bu çerçevede; vergi gelirlerinde 9.135.969,02 TL (%30,97), teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 38.115.926,21 TL (%63,11),

diğer gelirlerde 365.420.778,40 TL (%81,65) artış, alınan bağış ve yardımlarda 14.649.346,79 TL (%49,41) ve sermaye gelirlerinde 9.745.842,43 (%6,65) azalış meydana gelmiştir.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	65.012.404,33	144.698.855,67	268.746.519,11	122,57	85,73
SGK Devlet Prim Giderleri	11.811.005,65	24.873.708,80	43.436.708,20	110,60	74,63
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	108.812.912,83	225.435.563,12	472.506.668,38	107,18	109,60
Faiz Giderleri	0,00	1.735.815,02	61.302.240,04		3.431,61
Cari Transferler	8.722.401,98	75.785.205,35	24.171.770,28	768,86	-68,10
Sermaye Giderleri	198.510.794,15	378.605.080,60	142.581.512,84	90,72	-62,34
Sermaye Transferleri	4.956.448,76	28.973.277,38	41.260.473,30	484,56	42,41
Borç Verme	0,00	0,00	0,00		
Toplam	397.825.967,70	880.107.505,94	1.054.005.892,15	121,23	19,76

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında bir önceki yıla göre 173.898.386,21 TL (%19,76) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2024 yılında personel giderlerinin 124.047.663,44 TL (%85,73), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 18.562.999,40 TL (%74,63), mal ve hizmet alım giderlerinin 247.071.105,26 TL (%109,60), faiz giderlerinin 59.566.425,02 TL (%3.431,61) arttığı, cari transferlerde 51.613.435,07 TL (%68,10), sermaye giderlerinde ise 236.023.567,76 TL (%62,34) azalış meydana geldiği görülmektedir.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 848.304.426,92 TL, Faaliyet Geliri 960.263.334,56 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 111.958.907,64 TL olarak gerçekleşmiştir.

Iğdır Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Iğdır Belediyesi Personel AŞ.	50.000,00	50.000,00	%100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

İğdır Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir. Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

- 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
- 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

-Birleştirilmiş veriler defteri,

-Geçici ve kesin mizan,

-Bilanço,

-Faaliyet sonuçları tablosu,

-İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak

yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Iğdır Belediyesinde iç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması kapsamında yapılan incelenmeler sonucunda, iç kontrolün; kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme olmak üzere birbirleriyle bağlantılı beş ana unsuru uygulamada olan Eylem Planı dikkate alınarak aşağıda başlıklar halinde değerlendirilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları belirlenmiştir. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları eğitim planlaması yapılmaması nedeniyle yeterli değildir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmemiştir. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, idarenin paydaş görüşleri alınarak birimlerinin ve personelinin katkılarıyla mevzuata uygun bir şekilde hazırlanmış ve Belediyenin internet sitesinde yayımlanmıştır.

İdarenin yürüteceği program, faaliyet ve projeleri ile bunların kaynak ihtiyacını, performans hedef ve göstergelerini içeren performans programı ise hazırlanmamıştır.

İdare tarafından kurumsal ve iç kontrol riskleri belirlenmemiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve personele duyurulmuştur. İdare tarafından imza yetkileri yönergesi, görevlendirmelerde görevler ayrılığı ilkesi konusunda çalışmalar yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde "görevler ayrılığı" ilkesine uyulmuştur.

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi hazırlanmıştır.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmıştır.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sisteminin yılda en az bir kere değerlendirilmesi ve değerlendirme sonuçlarının İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanması yönünde bir çalışması mevcut değildir.

İdareye 24.12.2012 tarihli ve 2012/4151 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile üç (3) iç denetçi kadrosu ihdas edilmiş, ancak bu kadrolara atama yapılmamıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Iğdır Belediyesi 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Enflasyon Düzeltmesi İşlemlerinde Hatalar Bulunması

Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı için yapılması gereken enflasyon düzeltmesi kayıtlarının yapılmadığı, İdare tarafından gerçekleştirilen enflasyon

düzeltilmesi işlemleri sonrasında 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabında oluşan tutarların dönem sonunda mevzuata uygun olarak mali tablolara aktarılmadığı görülmüştür.

Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait 31.12.2023 tarihli mali tabloların enflasyon etkilerinden arındırılarak raporlama tarihindeki satın alma gücünü yansıtacak şekilde sunulmalarını sağlamak üzere enflasyon düzeltmesine tabi tutulması Hazine ve Maliye Bakanlığınca kararlaştırılmış olup buna ilişkin usul ve esaslar Muhasebat Genel Müdürlüğünce 16.12.2023 tarih ve 32401 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 85 sıra no.lu Genel Tebliğ ile belirlenmiştir.

İlgili Genel Tebliğ’in “Enflasyon Düzeltmesi İşlemleri” başlıklı 5’inci maddesinin ilk fıkrasında genel yönetim kapsamında bulunan tüm kamu idarelerinin 31.12.2023 tarihli mali tablolarının enflasyon düzeltmesine tabi tutulacağı, ikinci fıkrasında hangi parasal kalemlere ne şekilde enflasyon düzeltmesi işlemleri yapılacağı, beşinci fıkrasında mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabının enflasyon düzeltmesi işlemlerinin, ilgili kuruluşların enflasyon düzeltmesi işlemleri esas alınarak yapılacağı açıklanmıştır. Tebliğ’in Ek-1 bölümünde ise enflasyon düzeltmesine tabi tutulacak parasal olmayan kalemler sayılmış olup, 241-Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının enflasyon düzeltmesi kapsamında olduğu belirtilmiştir. İlgili maddenin son fıkrasında ise enflasyon düzeltmesi sonrasında oluşacak farkların izlenmesi için ihdas edilen yardımcı hesapların Tebliğ’e ekli Ek-3’te yer aldığı belirtilmiştir.

Yine mezkûr Tebliğ’in “Enflasyon düzeltmesine yönelik muhasebe kayıtları” başlıklı 6’ncı maddesinde:

“(1) Parasal olmayan varlık kalemlerinin enflasyon düzeltmesi işlemine tabi tutulması sonucunda ortaya çıkan farklar, ilgili hesaba borç ve 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabına alacak kaydedilir.

(2) Birikmiş amortisman tutarlarında yapılan düzeltme sonucu ortaya çıkan farklar, 257-Birikmiş Amortismanlar ve Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabına alacak, 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabına borç kaydedilir.

(3) Dönem sonu işlemleri kapsamında 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabının kalanı, geçici 1 inci maddede belirtilen durum haricinde 690-Faaliyet Sonuçları Hesabına aktarılır.”

denilmiş olup İlgili Tebliğ’in “İlk düzeltme işlemindeki sonuçların aktarılması ” başlıklı geçici 1’inci maddesinde ise, 2023 yılı enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda 698- Enflasyon

düzeltilmesi hesabında oluşacak borç ya da alacak kalanının ilgisine göre; 570- Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları hesabının veya 580- Geçmiş yıllar olumsuz faaliyet sonuçları hesabının “98-Geçmiş yıllar enflasyon farkları” yardımcı hesabına aktarılacağı hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen açıklamalardan anlaşılabacağı üzere, 2024 yılı için enflasyon düzeltilmesine tabi tutulacak parasal olmayan kalemlere enflasyon düzeltilmesi işlemlerinin yapılması, ortaya çıkan farkların ilgili hesaplara yardımcı hesaplar kullanılarak alınması ve ilgisine göre karşılığında 698-Enflasyon Düzeltme Hesabının borç ya da alacak çalıştırılması gerekmektedir. Dönem sonunda ise 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabı kalanının 690-Faaliyet Sonuçları Hesabına aktarılacağı, devamında 690-Faaliyet Sonuçları Hesabının kalanının, ilgisine göre 590-Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu Hesabına ya da 591-Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu Hesabına aktarılacağı mezkur Tebliğ’de ifade edilmiştir.

Yapılan incelemelerde, İdare tarafından 241-Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabına enflasyon düzeltilmesi işleminin 2024 yılında uygulanmadığı, yapılan enflasyon düzeltilmesi işlemlerinin 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabından, 690-Faaliyet Sonuçları Hesabına ve bilançoda yer alan 59-Dönem Faaliyet Sonuçları Hesaplarına doğru aktarılmadığı, bu nedenle söz konusu hesapların gerçeği yansıtmadığı tespit edilmiştir. İdare tarafından 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabında yer alan tutarların doğrudan 570-Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabı ile 580-Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabına aktarıldığı görülmüştür.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından ilgili hataların 2025 yılında düzeltilileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Muhasebat Genel Müdürlüğünce 16.12.2023 tarih ve 32401 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 85 sıra no.lu Genel Tebliğ çerçevesinde, İdare tarafından yapılan enflasyon düzeltilme işlemlerinin mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabına da yapılması ve enflasyon düzeltilmesi sonucu ortaya çıkan tutarların mali tablolardaki ilgili hesaplara doğru bir şekilde aktarılmasının sağlanması gerekmektedir.

BULGU 2: Avukatlık Vekâlet Ücretlerinden Gelir Kaydedilmesi Gereken Tutarlarının Emanet Hesaplarında Bekletilmesi

İdare lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle elde edilen vekâlet ücretlerinden dağıtımı yapılmayan %5’lik kısım bütçeye gelir olarak kaydedilmeden emanet hesaplarında bekletilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Avukatlık Ücretinin Dağıtımı” başlıklı 82’nci maddesinde belediye lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle karşı taraftan tahsil olunan vekâlet ücretlerinin dağıtımı hakkında 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve Saireye Verilecek Ücreti Vekâlet Hakkında Kanun’un kıyas yolu ile uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin “Yürürlükten kaldırılan ve uygulanmayacak hükümler ile atıflar” başlıklı 18’inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında 1389 sayılı Kanun’un yürürlükten kaldırıldığı, diğer mevzuatta 1389 sayılı Kanun’a yapılan atıfların bu KHK’ye yapılmış sayılacağı belirtilmiştir.

Mezkûr KHK’nin “Davalardaki temsilin niteliği ve vekâlet ücretine hükmedilmesi ve dağıtımı” başlıklı 14’üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde; vekâlet ücretinin %55’inin dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata, %40’ının ise dağıtımın yapıldığı yıl içerisinde altı aydan fazla süreyle hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartıyla, hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara eşit olarak ödeneceği, (c) bendinde ise; dağıtımı yapılmayan %5’lik kısmın muhasebe birimince Hazineye gelir kaydedileceği ve ayrıca emanet hesabında toplanan ve dağıtımı yapılamayan vekâlet ücretlerinin tahsilini takip eden üçüncü bütçe yılının sonunda gelir kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu KHK’nin 16’ncı maddesinde vekâlet ücretlerinin dağıtımına dair usullerin Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir. (02.07.2018 tarihli ve 700 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’den önce: Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir).

Bu kapsamda Vekâlet Ücretlerinin Dağıtımına Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik çıkarılmış ve 08.07.2012 tarihli ve 28347 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur.

Mezkûr Yönetmelik'in "Ödenecek vekâlet ücretinin limiti ve dağıtım şekli" başlıklı 6'ncı maddesinde yukarıda bahsedilen Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine paralel hükümlere yer verilmiş, (1) numaralı fıkrasının (c) bendinde ise toplanan vekâlet ücretlerinden dağıtımı yapılmayan %5'lik kısmın muhasebe birimince Hazineye gelir kaydedileceği ifade edilmiştir. Bu durumda, bahsi geçen düzenlemenin belediyeler için de kıyasen uygulanması gerektiği açıktır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre, İdare lehine karara bağlanan ve tahsil edilen vekâlet ücretleri, bir emanet hesabında toplanacak, bu tutarın %5'i bütçeye gelir kaydedilecek, kalan %95'lik kısım ise 659 sayılı KHK'de belirtilen limitler dâhilinde vekâlet ücretini hak eden personele söz konusu emanet hesabından ödenecektir. Bunun yanında emanet hesabında toplanan ve dağıtımı yapılamayan vekâlet ücretleri de, tahsilini takip eden üçüncü bütçe yılının sonunda emanet hesaplarından çıkarılarak gelir kaydedilecektir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; 2024 yılında İdare lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle elde edilen vekâlet ücretlerinin dağıtımı yapılmayan %5'lik kısmının (155.556,77 TL) gelir olarak kaydedilmeden emanet hesaplarda bekletildiği tespit edilmiştir.

İdare lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil olunan vekâlet ücretlerinin %95'inin mevzuatında belirtilen personele dağıtılması, geriye kalan %5'lik kısmın da muhasebe birimince bütçeye gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; avukatlık vekalet ücretlerinden gelir kaydedilmesi gereken tutarların Yönetmelik kapsamında gelir kaydedileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, 2024 yılında İdare lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle elde edilen vekâlet ücretlerinin dağıtımı yapılmayan %5'lik kısmının gelir olarak kaydedilmemesi nedeniyle mezkûr yıl itibariyle hatalı işlem tesis edilmiştir.

BULGU 3: İller Bankası Sermaye Tutarı İle Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının Uyuşmaması

Belediyenin İller Bankası nezdinde bulunan sermaye payı, ilgili hesaba enflasyon muhasebesi uygulanması ve başka hesaplara kaydedilmesi gereken tutarların 240 Mali

Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabına kaydedilmesi nedenleriyle gerçek durumu yansıtmamaktadır.

İller Bankası, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca kalkınma ve yatırım bankası statüsünde faaliyetlerini sürdürmekte olup muhasebe iş ve işlemlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yayımlanan düzenlemeleri esas alarak yürütmektedir.

Bankalarda enflasyon muhasebesinin uygulanıp uygulanmayacağına dair Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından alınan 12.12.2023 tarihli ve 10744 sayılı Kararda bankaların 31.12.2023 tarihli finansal tablolarının TMS 29 kapsamında yapılması gereken enflasyon düzeltmesine tabi tutulmayacağı, 11.01.2024 tarihli ve 10825 sayılı Kararda bankaların 01.01.2025 tarihinden itibaren enflasyon muhasebesi uygulamasına geçeceği belirtilmiştir. Konu ile ilgili olarak alınan en güncel tarihli (05.12.2024 tarihli ve 11021 sayılı Karar) Kararda ise bankaların 01.01.2025 tarihinden itibaren enflasyon muhasebesi uygulamasına geçmesine yönelik karardan vazgeçilmiş olup bankaların 2025 yılında da enflasyon muhasebesi uygulamamasına karar verildiği görülmektedir.

Bu kapsamda, bankalar için 2023, 2024 yılı mali tablolarına ve ilerleyen süreçte yukarıda bahsedilen Kararda bir değişiklik yapılmadığı sürece 2025 yılı mali tablolarına da Bankacılık Düzenleme Denetleme Kurulu Kararı gereği enflasyon düzeltmesi uygulanmayacaktır.

16.12.2023 tarihli ve 32401 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliğin (Sıra No: 85) “Enflasyon düzeltmesi işlemleri” başlıklı 5’inci maddesinin beşinci fıkrasında mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabı ile mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabının enflasyon düzeltmesi işlemlerinin, ilgili kuruluşların enflasyon düzeltmesi işlemleri esas alınarak yapılacağı, bu kuruluşlarca yapılan enflasyon düzeltmesi işlemlerine ilişkin belgelerin, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri için Bakanlığa; kapsama dahil diğer kamu idareleri için ilgili kamu idaresine gönderileceği, ilgili kamu idaresinin muhasebe birimi sermaye hareketlerine ilişkin bu belgeleri esas alarak muhasebeleştirme işlemlerini yapacağı, enflasyon düzeltmesi ve sermaye hareketlerine ilişkin kuruluştan alınan belgelerin bir nüshasının muhasebeleştirme belgesine ekleneceği ifade edilmiştir.

6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesinde Bankanın ortaklarının il özel idareleri ve belediyeler olduğu, sermaye tavanına ulaşınca kadar Bankanın ödenmiş sermayesine 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre her ay Maliye Bakanlığı ve İller Bankası tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak yüzde iki oranında kesilecek miktarların ekleneceği ifade edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabını düzenleyen 178'inci maddesinde bu hesabın, kanuni yetkilere dayanılarak mali kuruluşların sermayesine iştirak edilen tutarlar ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan tutarlar ile bu kuruluşlara ikrazen verilen ve mahsup edilen tutarların izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Mezkur Yönetmelik'in "Hesabın işleyişi" başlıklı 180'inci maddesinde ödeneğine dayanılarak nakden verilen sermayenin bir taraftan 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabına borç, 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan 830-Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

İller Bankası Anonim Şirketinin resmî web sitesinden, kurumun yetkililerine tanımlanmış kullanıcı bilgileri ile ulaşılan kayıtlara göre, 2007 yılından itibaren 2024 yılı sonuna kadar İller Bankası Anonim Şirketinin sermayesine katılım payı olarak Belediyenin genel bütçe vergi gelirlerinden alacağı paydan İller Bankası'na toplam 42.033.429,85 TL kesinti yapılmıştır. Ancak Belediyece, 2024 yılı sonunda düzenlenen mali tablolarda, 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında 98.515.786,34 TL bakiye yer almaktadır. Söz konusu farklılık aslında yapılmaması gereken enflasyon düzeltmesi işleminin muhasebeleştirilmesi ile yıl içerisinde personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı kapsamında Belediyenin personel şirketine ödediği hakedişin muhasebeleştirilmesinde 630 Giderler hesabı yerine 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

Bunun yanında 2024 yılı içerisinde sermaye paylarına ilişkin olarak yapılan yevmiyelerin incelenmesinde sermaye payı olarak kesilen tutarlara ilişkin bütçe hesaplarının hatalı kullanıldığı, kesilen sermaye payı kadar olan tutarların 830-Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak şeklinde kaydedilmesi gerekirken, 805-Gelir Yansıtma Hesabı borç, 800 Bütçe Gelirleri Hesabı alacak şeklinde kaydedildiği görülmüştür.

2024 Yılı Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında da yer aldığı üzere ilgili ortaklık paylarının bütçe hesapları yönünden 830.05.08.09.51 kodlu hesaba kaydının yapılması gerekmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; 240 nolu hesabın düzeltildiği ve 2025 yılında eleştiriler doğrultusunda işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Ancak söz konusu işlemler inceleme döneminde yer alan hatalı muhasebe kayıtlarını değiştirmemekte ve bulgu konusu husus devam etmektedir.

Sonuç olarak mali kuruluşlara yatırılan sermaye tutarının İller Bankası tarafından kesilen ortaklık payı ile eşit olacak şekilde uyumlaştırılmasının yapılması, söz konusu hesaba hesabın kullanım amacı dışındaki diğer ödemelerin dahil edilmemesi ve ortaklık paylarının bütçe hesapları bakımından doğru hesaplara kaydının yapılması gerekmektedir.

BULGU 4: İktisadi Faaliyet Konusu Olmayan Giderlere İlişkin Katma Değer Vergisinin İndirim Konusu Yapılması

Geçmiş yıllarda Belediye tarafından katma değer vergisi tahsilatı yapılan faaliyetler ile sınırlı kalınmadan mal ve hizmet alımlarına ilişkin birçok giderde 191-İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabının kullanılması, 190-Devreden Katma Değer Vergisi Hesabının gerçek olmayan şekilde artmasına neden olmuştur.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu 1'nci maddesi hükümlerine göre, Türkiye'de yapılan ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler, Katma Değer Vergisi'nin konusunu teşkil etmektedir. Genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetleri Katma Değer Vergisine tabidir:

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 191-İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabının niteliğini açıklayan 153'üncü maddesinde, bu hesabın mal ve hizmetin satın alınması sırasında satıcılara ödenen veya borçlanılan ve kurum açısından indirim hakkı doğuran katma değer vergisinin izlenmesi için kullanılacağı, mahalli idarelerin, bir bedel karşılığı satmak üzere ürettikleri mal veya hizmetin üretim girdisi olarak satın aldıkları mal veya hizmetlere ilişkin olarak ödemiş oldukları Katma Değer Vergisini indirim konusu yapacakları,

bunun dışında kurumun satışa konu olmayan kamu hizmeti üretiminde nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın alınmış mal veya hizmet için ödenen Katma Değer Vergisini indirim konusu yapmayacakları ve bu tutarların ilgili gider hesabı veya varlık hesabına yapılacak muhasebe kaydında maliyet bedeline ilave edileceği ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 191-İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabının işleyişini açıklayan 154' üncü maddesinde, kurumların katma değer vergisi tahsilatı yaptıkları faaliyetleri ile ilgili mal ve hizmet alımları nedeniyle yapılan giderin, Katma Değer Vergisi hariç tutarının 630-Giderler Hesabına veya aktifleştirilecek bir unsur ise ilgili hesaba borç, indirilecek katma değer vergisi tutarının 191-İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabına borç kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Belediyelerin kamu hizmetleri faaliyeti kapsamındaki mal ve hizmet satın alma işlemleri ile yapım işleri Gelir Vergisi Kanunu veya Türk Ticaret Kanunu esasları çerçevesinde yürütülen bir ticari faaliyet olarak kabul edilemeyeceğinden, bu işler nedeniyle ödenen Katma Değer Vergileri indirilecek KDV niteliğinde olmayıp, doğrudan gider olarak veya ilgili varlık hesabına dahil edilerek kaydedilmelidir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmelik hükümlerine göre, belediyenin iktisadi faaliyetleri kapsamında olmak üzere ay içerisinde mal ve hizmet alımları dolayısıyla ödenen KDV'nin, mal ve hizmet satışı dolayısıyla tahsil edilen KDV'den fazla olması durumunda aradaki farkın 190 Devreden KDV Hesabında izlenmesi gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmelik'inin 151'inci maddesinde; bir dönemde indirilemeyen ve izleyen döneme devreden katma değer vergisinin 190 Devreden Katma Değer Vergisi Hesabında izleneceği ve Katma Değer Vergisinin indirilinceye kadar bu hesapta bekletileceği ifade edilmektedir.

Kurumda, yapılan mal ve hizmet alımlarında indirim konusu yapılmayacak Katma Değer Vergisi tutarlarının indirim konusu yapıldığı görülmüştür. Belediye tüm mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin olarak KDV ödemekte ve KDV tahsil etmektedir. Ancak bu ödenen veya tahsil edilen KDV'lerin ne kadarının Katma Değer Vergisine tabi faaliyetlerden kaynaklandığı hesaplanmamıştır. Mahiyetlerine bakılmadan, ödenenler 191 İndirilecek KDV, tahsil edilenler ise 391 Hesaplanan KDV olarak değerlendirilmiş ve öyle kaydedilmiştir.

Iğdır Belediyesinin 31.12.2024 tarihi itibarıyla 190-Devreden Katma Değer Vergisi Hesabının borç kalanının 100.923.439,14 TL olduğu görülmüştür. Bu şekilde yıllar önce

yapılan hatalı uygulamalar sonucunda 190-Devreden Katma Değer Vergisi Hesabı gerçek olmayan bir şekilde artmıştır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; söz konusu hususun önceki dönemlerde de eleştiri konusu yapıldığı, yapılan eleştiriler doğrultusunda geçmiş yıllarda bu eleştirilere titizlikle uyulduğu, yapılan yatırımlar haricinde 191 indirilecek katma değer vergisi hesabının kullanılmadığı ifade edilmiştir.

Ancak yukarıda da belirtildiği üzere, kurumun satışa konu olmayan kamu hizmeti üretiminde nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın alınmış mal veya hizmet için ödenen Katma Değer Vergisinin indirim konusu yapılmaması, bu tutarların ilgili gider hesabı veya varlık hesabına yapılacak muhasebe kaydında maliyet bedeline ilave edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla İdarenin sadece yapılan yatırımlar için ödenen bedellerde ilgili hesabın kullanılmasına yönelik uygulaması mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

Sonuç olarak geçmiş yıllarda ve denetim dönemi içerisinde, İdarenin mal ve hizmet alımlarının büyük bir kısmını 191-İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabı kapsamında değerlendirmesi, ay sonlarında 191-İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabı ile 391-Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabının mahsup edilmesi sonucu, İdarenin 2024 yılı mali tablolarında 190-Devreden Katma Değer Vergisi Hesabının gerçek olmayan yüksek tutarlarda yer almasına neden olmuştur.

BULGU 5: Tahakkuk Hesaplarının Hatalı Kullanılması

İdarenin 2024 yılı muhasebe kayıtlarında 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabı kullanılmadan doğrudan 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı kullanılarak gelirlere ilişkin tahakkuk kayıtları gerçekleştirilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin; 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabına ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 86'ncı maddesinde, bu hesabın mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen faaliyet alacakları ile duran varlıklar ana hesap grubu içerisindeki Gelirlerden Alacaklar Hesabında kayıtlı tutarlardan dönem sonunda vadesi bir yılın altına inenler ve bunlardan yapılan tahsilat ve terkinlerin izlenmesi için kullanılacağı;

89'uncu maddesinde, 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabının mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen faaliyet alacaklarından takibe alınan tutarlar ile bunlardan yapılan tahsilat, tecil ve terkinlerin izlenmesi için kullanılacağı;

92’nci maddesinde, 122-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabının, mevzuatı gereğince Gelirlerden Alacaklar Hesabı veya Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında kayıtlı tutarlardan içinde bulunulan mali yılsonunu geçmeyen bir süre ile tecil veya tehir edilen tutarlar ile duran varlıklar ana hesap grubundaki Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında kayıtlı tutarlardan dönem sonunda tecil ve tehir süresi bir yılın altına inen tutarlar ile bunlardan tahsil edilen veya takibe alınan tutarların izlenmesi için kullanılacağı;

166’ncı maddesinde ise 222-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabının mevzuatı gereğince Gelirlerden Alacaklar Hesabı veya Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında kayıtlı tutarlardan bir yılı aşan bir süreyle tecil veya tehir edilen tutarların izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Diğer yandan, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabı’na ilişkin “Hesabın işleyişi” başlıklı 88’inci maddesinde, gelir tahakkuk tutarlarının 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabına borç, 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedileceği;

91’inci maddesinde, takibe alınan alacakların 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı’na borç, ilgisine göre 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabı veya 122-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı ya da 222-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabına alacak kaydedileceği ve yine Gelirlerden Alacaklar Hesabında kayıtlı tutarlardan mali yılsonuna kadar tahsili gerekenlerden tahsil edilemeyen tutarların mali yılsonunda 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına borç, 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Özetle yukarıda yer verilen Yönetmelik hükümlerinden:

Alacaklara ilişkin tahakkuk kaydında 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabı’nın borçlu 600-Gelirler Hesabının ise alacaklı çalışması gerektiği;

120-Gelirlerden Alacaklar Hesabında kayıtlı tutarlardan mali yılsonuna kadar tahsili gerekenlerden tahsil edilemeyen tutarların mali yılsonunda 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına aktarılacağı; 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabının genel olarak tahakkuk ettirilen faaliyet alacaklarından takibe alınan tutarların izlenilmesi için kullanılacağı anlaşılmaktadır.

İdarenin hesap ve işlemleri incelendiğinde; 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabı kullanılmadan doğrudan 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı kullanılarak açılış bakiyesinden gelen tutarlar hariç toplam 24.578.117,75 TL'lik tahakkuk kaydı yapıldığı görülmüştür.

Hâlbuki Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri gereği, alacaklara ilişkin olarak ilk defa yapılacak olan tahakkuk kaydında 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabının borçlu 600-Gelirler Hesabının alacaklı çalışması gerekmektedir. Bununla birlikte, tahakkuk eden alacak takibe alındığında veya mali yılsonuna kadar tahsil edilmediğinde 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına aktarılması gerekmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabının ilgili müdürlük ile mali hizmetler arasında entegrasyon hatası nedeniyle kullanılmadığı, bu hatanın 2025 yılında düzeltileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdarenin gelir tahakkuk kayıtlarının mevzuatın öngördüğü şekilde yapılması gerekmektedir.

BULGU 6: Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesaplarının Hatalı Kullanılması

İdarenin mali tablolarında 122-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı ve 222-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı, kullanım amacına aykırı olarak kullanılmaktadır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 122-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı'na ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 92'nci maddesinde, bu hesabın mevzuatı gereğince Gelirlerden Alacaklar Hesabı veya Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında kayıtlı tutarlardan içinde bulunulan mali yılsonunu geçmeyen bir süre ile tecil veya tehir edilen tutarlar ile duran varlıklar ana hesap grubundaki gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan dönem sonunda tecil ve tehir süresi bir yılın altına inen tutarlar ile bunlardan tahsil edilen veya takibe alınan tutarların izlenmesi için kullanılacağı;

166'ncı maddesinde ise, 222-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabının mevzuatı gereğince Gelirlerden Alacaklar Hesabı veya Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında kayıtlı tutarlardan bir yılı aşan bir süreyle tecil veya tehir edilen tutarların izlenmesi için kullanılacağı;

ifade edilmiştir.

Diğer yandan, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 122-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabına ilişkin “Hesabın işleyişi” başlıklı 94'üncü maddesinde; bu hesapta kayıtlı alacaklardan, nakden veya mahsuben yapılan tahsilat bir taraftan bu hesaba alacak, ilgili hesaplara borç; diğer taraftan 800-Bütçe Gelirleri Hesabına alacak 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedileceği;

94'üncü maddesinde, Gelirlerden Alacaklar Hesabı veya Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında kayıtlı tutarlardan içinde bulunulan mali yılsonunu geçmeyen bir süre ile tecil ve tehir edilen tutarların 122-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabına borç, ilgisine göre 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabı veya 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına alacak kaydedileceği;

167'nci maddesinde, Gelirlerden Alacaklar Hesabı veya Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı'nda kayıtlı tutarlardan bir yılı aşan süreyle tecil ve tehir edilenler 222-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabına borç, ilgisine göre 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabı veya 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına alacak kaydedileceği;

ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinde anlaşılaacağı üzere, daha önce tahakkuk etmiş olan alacağın tahsilatının ertelenmesi durumunda vadeye göre 122- Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı veya 222-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabına borç kaydı ve ilgili hesaba alacak kaydı yapılarak söz konusu tahakkukun muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin 2024 yılı muhasebe kayıtları incelendiğinde; 122-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı veya 222-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı negatif bakiye verecek şekilde önce söz konusu hesaplardan çıkış işlemi yapıldığı; daha sonra belli dönemler itibari ile toplu olarak hesaba çıkış tutarı kadar giriş işlemleri gerçekleştirilerek tahakkuk kayıtlarının yapıldığı tespit edilmiştir. Dönem içerisinde 122-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabının ilk başta alacak kaydı yapılarak çalıştırıldığı, ay sonlarında ise toplulaştırma yapılmak suretiyle 122-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabının borcuna kayıt yapıldığı görülmektedir. Nitekim Belediye tarafından aylık olarak gönderilen birleştirilmiş veriler defterinden hesaplanan mizanlara aylık olarak bakıldığında dönem

içerisinde 122-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabının alacak bakiyesi verdiği görülmektedir.

Yukarıda bahsedildiği üzere söz konusu kayıtlar sürekli devam etmiş, hesap negatif bakiye verecek şekilde çalıştırılmış ve belli dönemlerde denkleştirme kayıtları yapılmıştır. Söz konusu durum 222-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı içinde geçerlidir. Örneğin; yıl içerisinde ilgili hesaba ilk kayıtlar alacak tarafına yapılmış olup 31.12.2024 tarihinde aralık ayı tahakkuklar açıklaması ile ilgili hesabın denkleştirmeleri yapılmıştır.

Özetle; İdarece gerçekleştirilen muhasebe kayıtlarında, tahakkuk kayıtları yapılmadan tahsilat işlemlerinde ilgili hesaplar alacaklı çalıştırılmakta, doğal olarak önceden gerçekleşen tahakkuk kaydı olmadığından söz konusu hesaplar negatif bakiye vermektedir. Bir başka ifade ile tahsilat işlemi gerçekleştirildikten sonra tahakkuk kayıtları yapılmaktadır.

Kaldı ki, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 88'inci maddesinde, gelirlere ilişkin tahakkuk kayıtlarının vadesine göre öncelikle 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabı veya 220-Gelirlerden Alacaklar Hesabına borç, 600-Gelirler Hesabına alacak şeklinde kaydedileceği belirtilmiştir. Söz konusu tahakkuk kaydı yapılmadan ve bahse konu tahakkuk kaydından sonra alacaklara ilişkin erteleme işlemi uygulanmadan 122-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı veya 222-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabının kullanılması mümkün değildir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından özetle; 2025 yılında entegrasyondan hatalı gelen hesapların düzeltileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak mali tabloların gerçek durumu yansıtmaması adına tahakkuk kayıtları İdare tarafından ilgili mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar doğrultusunda gerçekleştirilmeli ayrıca bulguda bahsedilen hesaplar amaçları doğrultusunda kullanılmalıdır.

BULGU 7: İdare Arsalarının Diğer Kamu İdarelerine Tahsis Edilmesine İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

İdarece, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına arsa tahsis edilmiş, ancak bu tahsis işlemleri muhasebeleştirilmemiştir.

Mahalli idareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25-Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubunda "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 187'nci maddesinde; tahsis edilen taşınmazlardan, Hazineye ait olanların milli emlak birimlerince, diğer kamu idarelerine ait

olanların ise yetkili birimlerce muhasebe birimlerine bildirilerek gerekli kayıtların yapılacağı; kamu idaresinin mülkiyetinde olan taşınmazların, bunlardan diğer kamu idarelerine tahsis edilenlerin ve kamu idarelerince tahsisli olarak kullanılanların yardımcı hesaplar itibarıyla izleneceği; taşınmazların tahsisinin kaldırılmasına karar verilmesi halinde taşınmazı tahsis eden idare ile taşınmazın tahsis edildiği idarenin muhasebe hizmetlerini yürüten muhasebe birimleri tarafından tahsise ilişkin muhasebe kayıtlarının kapatılacağı ifade edilmiştir.

Diğer yandan, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 250-Arazi ve Arsalar Hesabına ilişkin "Hesabın işleyişi" başlıklı 189'uncu maddesine göre; tahsis edilen arazi ve arsalar, tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden 250-Arazi ve Arsalar Hesabına alacak, 500-Net Değer Hesabına borç kaydedilecektir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri gereğince; diğer kamu idarelerine taşınmaz tahsis edilmesi durumunda, muhasebe birimince taşınmazların kayıtlı değeri üzerinden 250-Arazi ve Arsalar Hesabına alacak ve 500-Net Değer Hesabına borç; kaydedilmesi gerekmektedir.

İdarenin taşınmaz işlemlerinin incelenmesi neticesinde; diğer kamu kurum ve kuruluşlarına 2017 yılından itibaren tahsis edilen ve aşağıdaki tabloda yer alan 23 adet taşınmaz için yukarıda açıklanan muhasebe kayıtlarının yapılmadığı ve mali tablolarda bu taşınmazların halen İdarenin kullanımında görüldüğü tespit edilmiştir.

Tablo 8: Başka Kurumlara Tahsis Edilen Taşınmazları Listesi

Sıra No	Tahsis Yapılan Kurum	Ada	Parsel	Tahsis Amacı	Tahsis Başlangıç Tarihi
1	PTT	13	15	Hizmet Binası	8.03.2017
2	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	1844	4	Okul Yapımı	13.09.2017
3	Iğdır İl Özel İdaresi	1606	2	Şehitlik Mezar Yeri	5.12.2017
4	Adalet Bakanlığı	191	8	Adliye Sarayı Yapımı	5.04.2018
5	Iğdır Valiliği İl Müftülüğü	49	45	Cami Alanı	06.05.20219
6	Iğdır İl Özel İdaresi	13	1-2-6-8-9-10-14-15-16	Park Alanı	2.09.2019
7	Iğdır İl Sağlık Müdürlüğü	2466	1	Sağlık Ocağı	6.12.2019
8	Gençlik Spor Müdürlüğü	1131	2	Gençlik Merkezi	6.06.2022
9	Iğdır İl Özel İdaresi	3125	1	Soğuk Hava Deposu	29.11.2022
10	Iğdır İl Sağlık Müdürlüğü	191	80-81-57	Sağlık Hizmetleri	6.09.2023
11	Iğdır Milli Eğitim Müdürlüğü, Özel İdare ve Kültür Turizm Bakanlığı	154	3	Kütüphane	8.09.2023

12	İğdır Cumhuriyet Başsavcılığı	785	1	Lojman Yapımı	9.01.2024
13	İğdır Valiliği İl Müftülüğü	2242	3	Cami Alanı	1.07.2024

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından özetle; başka kurumlara tahsis edilen taşınmazların muhasebe kayıtlarının yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, söz konusu muhasebeleştirme işlemlerinin 2024 yılında yapılmaması nedeniyle, İdarenin mali tablolarında 250-Arazi ve Arsalar Hesabı, 500- Net Değer Hesabı açısından hatalı bilgi oluşmasına neden olunmuştur.

BULGU 8: Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi ile Yangın Sigorta Vergisinin Tahakkuk Kaydı Yapılmadan Tahsilat Kaydının Yapılması

İdarece, elektrik ve havagazı tüketim vergisi ile yangın sigorta vergisi beyannamelerinin tahakkuk kaydı yapılmamaktadır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 39 ve 44'üncü maddelerinde ilgili mükelleflerin tahsil ettikleri vergiyi, tahsil tarihini takip eden ayın 20'nci günü akşamına kadar belediyeye bir beyanname ile bildirmeye ve vergiyi aynı sürede ödemeye mecbur oldukları belirtilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Kayıt zamanı" başlıklı 50'nci maddesine göre, bir ekonomik değer yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirilir. Bütün mali işlemlerin muhasebeleştirilmesi ve her muhasebe kaydının belgeye dayanması gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabının niteliğini açıklayan 86'ncı maddesinde; bu hesabın, mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen faaliyet alacakları ile duran varlıklar ana hesap grubu içerisindeki gelirlerden alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan, dönem sonunda vadesi bir yılın altına inenler ve bunlardan yapılan tahsilât ve terkinlerin izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Söz konusu Yönetmelik'in 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabına ilişkin işlemleri düzenleyen 87'nci maddesinde ise, ilgili servislerce tahakkuk bordroları ile ya da tahakkuk

fişleri ile muhasebe birimine bildirilen gelirlerden alacak tahakkuklarının, düzenlenecek muhasebe işlem fişiyle ilgili hesaplara alınarak tahakkuk kayıtlarının yapılacağı belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre; elektrik ve havagazı tüketim vergisi ile yangın sigorta vergisi beyana dayalı bir vergi olup, muhasebe birimleri tarafından alınan beyannameler üzerine tahakkuk kayıtlarının zamanında yapılması ve mükelleflerin yaptığı ödemeler üzerine de söz konusu tutarların tahakkuk kayıtlarından düşülmesi gerekmektedir.

İdarenin muhasebe kayıtları incelendiğinde; 31.12.2024 tarihi itibarıyla 9.903.115,34 TL elektrik ve havagazı tüketim vergisi ve 303.634,32 TL yangın sigorta vergisi tahsil edildiği halde, 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabına söz konusu vergilerin tahakkuk kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından özetle; tahakkukların tahsilattan önce yapılacağı ifade edilmiştir.

Elektrik ve havagazı tüketim vergisi ile yangın sigorta vergisi beyana dayalı vergiler olup, muhasebe birimleri tarafından alınan beyannameler üzerine zamanında tahakkuk kayıtlarının yapılması gerekmektedir.

BULGU 9: Geçici Kabulü Yapılan Yapım İşlerinin Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabından İlgili Duran Varlık Hesabına Aktarılmaması

İdarece önceki dönemlere ait geçici-kesin kabulü yapılmış yapım işlerine ait tutarlar ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılmamış, 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında izlenilmesine devam edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 204'üncü maddesinde, geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılncaya kadar; yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında izleneceği ifade edilmiştir.

Diğer yandan, anılan Yönetmelik'in 205'inci maddesinde ise, fiilen tamamlanan veya geçici kabulü yapılan işlere ilişkin tutarların 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına alacak, ilgili maddi duran varlık hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Kamu idaresinin 2024 yılı birleştirilmiş veriler defterinde 1 numaralı yevmiye kaydında 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının bakiyesi 1.190.028.840,39 TL olarak görüldüğü; ancak bu tutarların arasında geçmiş yıllarda geçici kabulü yapılan işlere ilişkin de tutarların olduğu anlaşılmıştır.

Söz konusu hesabın 2024 yılı hesabının 1 no.lu yevmiyesinde yer alan detaylı görünümü aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 9: Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının 1 no.lu Yevmiyedeki Detaylı Görünümü

Hesabın Kodu	Hesabın Adı	Tutar (TL)
258.01	Yollar	415.164.289,92
258.01	Su İsale Hatları	390.678.944,05
258.02	Hizmet Binaları	126.605.063,01
258.01	Diğer Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	68.729.056,96
258.01	Kanalizasyon Hatları	45.138.539,54
258.01	Diğer Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	40.987.720,34
258.01	Yolcu Terminalleri (Otogarlar)	36.903.659,59
258.01	Parklar ve Yeşil Alanlar	30.359.360,26
258.02	Diğer	13.297.179,77
258.01	Parklar ve Yeşil Alanlar	9.319.704,47
258.01	Kanalizasyon Hatları	9.129.439,83
258.01	Pazar Yeri	2.658.308,66
258.01	Su İsale Hatları	522.108,89
258.01	Enerji Nakil Hatları	365.624,96
258.01	Köprüler	169.837,40
258.02	Diğer	2,74
TOPLAM		1.190.028.840,39

Yukarıda yer alan ve 2024 yılı kayıtlarına önceki yıllardan açılış bakiyesi ile gelen bakiyelerin yanında dönem içerisinde de 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına kayıt yapıldığı görülmektedir. Geçmiş dönemden gelen ve 2024 yılı içerisinde ilgili hesaba yapılan kayıtlara ilişkin Belediye birimlerinden gelen cevaplarda hesapta kayıtlı işlerin neredeyse tamamının geçici kabullerinin yapıldığı bilgisi verilmiştir. Ancak geçici kabulü yapılan işlerin 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabından ilgili maddi duran varlık hesaplarına aktarımlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; yapım işleri geçici kabul tutanakları dikkate alınarak hesapların düzeltileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen muhasebe kayıtlarının yapılmaması İdarenin 2024 yılı bilançosunda 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının fazla diğer maddi duran varlıklar hesabının daha az gözükmesine ve yapılmakta olan yatırımlar hesabına amortisman ayrılmaması nedeniyle

amortisman hesaplarının ve dolayısıyla faaliyet sonuçlarının olması gerekenden farklı çıkmasına neden olmaktadır.

BULGU 10: Demirbaşlar Hesabının Gerçeği Yansıtması

İdare tarafından açık ihale usulü ile hibe karşılığı alınan kombi cihazların İdarenin envanterinde olmamasına rağmen muhasebe kayıtlarında izlenmeye devam edildiği görülmüştür.

Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun taşınır işlemlerine ilişkin hükümlerine dayanılarak çıkarılan Taşınır Mal Yönetmeliği uyarınca taşınır kayıtlarını tutmak ve mali yılsonunda Taşınır Yönetim Hesabını düzenlemekle yükümlü kılınmışlardır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 255-Demirbaşlar Hesabına ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 198'inci maddesinde; bu hesabın, kurum faaliyetlerinin yürütülmesinde kullanılan her türlü büro makine ve cihazları ile döşeme, masa, koltuk, dolap, mobilya gibi uzun süre kullanılabilen varlıkların izlenmesi için kullanılacağı,

İlgili mal alımlarının yapıldığı tarihte yürürlükte olan Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Taşınır giriş ve çıkış işlemlerinin muhasebe birimine bildirilmesi" başlıklı 30'uncu maddenin birinci fıkrasında; taşınır kayıt yetkilileri tarafından, kamu idarelerinin muhasebe kayıtlarında ilgili stok ve maddi duran varlık hesaplarında izlenen taşınırlardan; satın alma suretiyle edinilenlerin giriş işlemleri ile değer artırıcı harcamalar için düzenlenen Taşınır İşlem Fişlerinin bir nüshasının ödeme emri belgesi ekinde, muhasebe birimine gönderileceği, diğer şekillerde edinilen taşınırların girişleri ve maddi duran varlık hesaplarında izlenen taşınırların çıkışları için düzenlenen Taşınır İşlem Fişlerinin birer nüshasının, düzenleme tarihini takip eden en geç on gün içinde ve her durumda malî yıl sona ermeden önce muhasebe birimine gönderilmesinin zorunlu olduğu ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri uyarınca, satın alınan dayanıklı tüketim malzemelerinin taşınır işlem fişleriyle muhasebe birimine gönderilmesi, muhasebe biriminin de bu malzemeleri 255 Demirbaşlar Hesabına kaydetmeleri, çıkışları için de düzenlenen Taşınır İşlem Fişlerinin birer nüshasının muhasebe birimine gönderilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, şehir merkezindeki hava kalitesinin artırılması amacıyla alımı yapıp vatandaşlara dağıtılan 4.995.360,00 TL tutarındaki kombi cihazlarının 255-Demirbaşlar

Hesabına kaydedildiği, ancak söz konusu demirbaşların dağıtımının yapıldıktan sonra ilgili hesaplardan çıkışının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Dayanıklı tüketim malzemelerinin çıkışlarına ilişkin muhasebe kayıtlarının tam ve doğru şekilde yapılmaması, mali tablolarda 255-Demirbaşlar Hesabının yukarıda bahsedilen tutar kadar fazla gözükmesine, 630-Giderler Hesabının ise ilgili tutar kadar az olmasına neden olmaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; demirbaş kayıtları gözden geçirilerek ilgili düzeltmelerin yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, muhasebe kayıtlarının zamanında ve doğru olarak yapılarak mali tabloların doğru bilgi içermesi açısından ilgili kayıtların tam ve doğru şekilde yapılması gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 11: Doğrudan Taşıtların Depolarına Konulan Akaryakıtların İlk Madde ve Malzeme Hesabına Alınması Nedeniyle Giderleştirilmemesi

Doğrudan taşıtların depolarına konulan akaryakıt, likit gaz (LPG) ve yağlar için varlık işlem fişi düzenlenmemesi gerekirken kimi alımlarda varlık işlem fişi düzenlendiği tespit edilmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliğinin "Belge ve Cetveller" başlıklı 10 uncu maddesine göre "Tesis, makine, cihaz, taşıt ve iş makineleri ile demirbaşların servislerince yapılan bakım ve onarımlarında kullanılan yedek parçalar ile doğrudan taşıtların depolarına konulan akaryakıt, likit gaz (LPG) ve yağlar," için varlık işlem fişi düzenlenmemesi gerekmektedir.

Kamu idaresi tarafından ihale edilen akaryakıt alım işi kapsamında alınan akaryakıtlardan motorin olanlar kamu idaresinin akaryakıt deposuna aktarılmakta olup bu durumda Taşınır Mal Yönetmeliği uyarınca varlık işlem fişi düzenlenmesi gereklidir. Ancak araçların akaryakıt istasyonlarından aldıkları ve doğrudan araçların depolarına konulan benzin alımlarında da varlık işlem fişi düzenlediği görülmüştür.

Doğrudan araçların depolarına konulan bazı akaryakıt alımlarında varlık işlem fişi düzenlenmemesi gerekirken varlık işlem fişi düzenlenmesi nedeniyle 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabı kullanılmıştır. Ancak mevzuat gereği doğrudan araçların depolarına konulan akaryakıtların 630 Giderler Hesabı kullanılarak doğrudan giderleştirilmesi gerekmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bundan sonra kurallara uyularak depolara dolum yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak doğrudan taşıtların depolarına konulan akaryakıtlar için varlık işlem fişi düzenlenmemesi, ilgili alımlar için 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabı yerine 630 Giderler hesabının kullanılması gerekmektedir.

BULGU 12: İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Envanter Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Bilgilerinin Güncellenmemesi

İdare taşınmazlarının tapu bilgilerinin fiili durumla uyumlulaştırılması, numaralandırması, dosyalanması, cins tashihi ve yeniden değerlendirme işlemleri tamamlanmamış ve bunlara bağlı olarak da muhasebe bilgileri güncellenmemiştir.

Taşınmazların yönetimi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 44, 45, 47 ve 60’ıncı maddelerinde düzenlenmiştir. Hazine ve Maliye Bakanlığınca; 5018 sayılı Kanun’un 44, 45 ve 60’ıncı maddelerine dayanılarak Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmallerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik çıkarılmıştır.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik’in 1’inci maddesinde, Yönetmelik’in amacının; genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bu idarelere bağlı ve Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu belirtilmiş ve Yönetmelik’in diğer maddelerinde kamu idarelerinin tasarrufunda bulunan taşınmazların kaydına ve buna ilişkin cetvellerin tutulmasına ilişkin usul ve esaslar ile bu işlerle ilgili görev, yetki ve sorumluluklar belirlenmiştir.

Yönetmelik’in “Kayıt ve kontrol işlemleri” başlıklı 5’inci maddesinde, taşınmaz kayıt ve kontrol işlemlerinin; kamu idarelerine ait taşınmazların mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilenlerin ve elden çıkarılanların miktar ve değer olarak takip edilmesi amacıyla kayıt altına alınması olduğu, “Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar” başlığı altında yer

alan taşınmazların maliyet bedeli üzerinden, bu taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara alınacağı hüküm altına alınmıştır.

Taşınmazların rayiç değeri; maliki kamu idaresince, başka bir kamu idaresinin yönetiminde veya kullanımında olanlar ise bu idarelerce tespit edilecek ve taşınmazların kayıtlara alınan değeri, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre güncellenecektir. Ayrıca, kayıt işlemleri, taşınmaz giriş ve çıkış kayıtlarının tutulması ve ilgili cetvellere kaydedilmesi süreçlerini kapsamaktadır.

Yönetmelik'in "Taşınmazların numaralandırılması" başlıklı 8'inci maddesinde, kamu idarelerince kaydedilen her taşınmaz için daha önce belirlenmiş taşınmaz numarası var ise bu taşınmaz numarası, yoksa kamu idarelerinin belirleyeceği taşınmaz numarası verileceği,

Yönetmelik'in "Dosyalama" başlıklı 9'uncu maddesinde, kamu idarelerince kaydedilen her taşınmaz için taşınmaz ile aynı numarayı taşıyan birer dosya oluşturulacağı,

Yönetmelik'in "Cins tashihlerinin yapılması" başlıklı 10'uncu maddesine göre, kamu idarelerince; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, taşınmazların mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınacağı, kamu idarelerinin taşınmazların cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yapacakları ifade edilmiştir.

Diğer yandan, aynı Yönetmelik'in geçici 1'inci maddesinde de, tüm bu taşınmaz kayıt işlemlerinin 31.12.2017 tarihine kadar tamamlanması gerektiği ifade edilmiştir.

Ancak, İdarenin taşınmaz işlemlerinin incelenmesi neticesinde; mevzuatında belirtilen süre itibarıyla taşınmaz tapu bilgileri ile fiili durum uyumlulaştırılmasının yapılamadığı ve numaralandırma, dosyalama, cins tashihi ve yeniden değerlendirme işlemlerinin tamamlanamadığı ve bunlara bağlı olarak da muhasebeleştirme işlemlerinin güncellenemediği; belirtilen eksikliklerin hâlihazırda da devam ettiği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından özetle; konuyla ilgili müdürlüklere tekrar yazı yazılarak güncellemelerin ve muhasebe kayıtlarının 2025 yılında tamamlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak bulguda belirtilen işlemlerin tamamlanmaması nedeniyle İdarenin 2024 yılı mali tablolarında 25-Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu açısından hatalı bilgi oluşmasına sebebiyet verilmiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Belediyenin Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliğinin Bulunmaması

İdare tarafından içme ve kullanma suyunun tüketicilere ulaştırılması, kullanımından sonra uzaklaştırılması, kanalizasyon hizmetleri ile ücrete tabi işlerine ilişkin her türlü bedel, teminat, yasaklar ve yaptırımları düzenleyen Tarifeler Yönetmeliği'nin hazırlanmadığı ve yürürlüğe konulmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14'üncü maddesinde; su ve kanalizasyon hizmetleri belediyelerin görev ve sorumlulukları arasında belirlenmiş olup Kanun'un "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde; belediyelerin yetkileri çerçevesinde yönetmelik çıkarabileceği ve hizmete ilişkin yasaklar belirlemek suretiyle cezalar uygulayabileceği ifade edilmiştir.

Bu kapsamda, Kamu İdaresinin kapsamlı bir görevi olan su ve kanalizasyon hizmetlerine ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenlenmesi gerekmektedir. Zira su hizmetinde tarifenin ne şekilde belirlendiği, abonelerin yer aldığı tarife gruplarının hangi esaslara göre tespit edildiği, yaptırıma tabi olan yasak fiiller ve bunlara uygulanacak ceza tutarları, hizmetten yararlanılmasına son verilmesini gerektiren durumlar ile kanalizasyon hizmetlerine ilişkin esasların yalnızca yönetmelikle düzenlenmesi mümkündür.

Ancak hizmetin usul ve esaslarına ilişkin özel bir Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü Tarifeler Yönetmeliği düzenlenmediği; abone grupları ve bu grupların tarife ücretleri ile hizmete ilişkin yasak fiiller ve bunların yaptırımlarına 2464 sayılı Belediye Gelirleri

Kanunu'nun "Ücrete tabi işler" başlıklı 97'nci maddesi uyarınca kararlaştırılan Belediye Meclisi Gelir Tarifesinde yer verildiği görülmüştür.

Bu durumun, hizmetin sunumunda karşılaşılması muhtemel sorunlara çözüm üretemeyeceği açıktır. Zira Gelir Tarifesi ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edilecek hizmetlerin ücretinin belirlendiği bir karardan ibaret olup söz konusu Tarife'de hizmete ilişkin yasak fiiller ile bunların cezai yaptırımlarının belirlenmesi mümkün değildir. Ayrıca Gelir Tarifesi üzerinde yapılan incelemede su ücretinin belirlenmesi ile ilgili esaslara yer verilmediği; borcu bulunan abonelerin su tüketimine hangi koşullarda son verileceğinin belirlenmediği; abone gruplarının kapsam ve sınırlarının net bir şekilde ortaya konulmadığı; deşarj izin belgesi verilebilmesine ilişkin hükümlerin açıklık arz etmediği görülmüş olup mevcut Tarife'nin hizmete ilişkin usul ve esasları detaylı bir şekilde düzenlemediği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; tarifeler ve aboneler hizmetleri yönetmeliği hazırlıklarına başlanıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; Kamu İdaresi tarafından su ve kanalizasyon hizmetinin sunumunda etkinliğin sağlanabilmesi ile yapılacak iş ve işlemlere ilişkin kanuni güvence elde edilebilmesi adına hizmete ilişkin usul ve esasları düzenleyen Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin yürürlüğe konulması gerekmektedir.

BULGU 2: İcra Dairelerinin Ödeme veya İcra Emirleri ile Mahkeme İlamları Üzerine Yapılacak Ödemelerde Vadesi Geçmiş Borç Sorgulaması Yapılmadan Ödeme Yapılması

İcra dairelerinin ödeme veya icra emirleri ile mahkeme ilamları üzerine yapılacak ödemelerde vadesi geçmiş vergi borcu sorgulaması yapılmadan ödeme yapıldığı görülmüştür.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un "Amme alacağı ödenmeden yapılmayacak işlemler ile işlem yapanların sorumlulukları" başlıklı 22/A maddesine göre, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa tabi kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermaye işletmelerinin yapacağı her türlü ödemelerde (mahkeme kararları ve icra dairelerinin ödeme veya icra emirleri üzerine yapılacak ödemeler dâhil), Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine vadesi geçmiş borcun bulunmadığına ilişkin belge aranılması zorunluluğu getirmeye ve yapılacak ödemelerden istihkak sahiplerinin amme borçlarının kesilerek ilgili tahsil dairesine aktarılması zorunluluğu

ile kesintilere asgari tutar ve oran getirmeye, kapsama girecek amme alacaklarını tür, tutar, ödeme ve işlemler itibarıyla topluca veya ayrı ayrı tespit etmeye, zorunluluk getirilen ödeme ve işlemlerde hangi hallerde bu zorunluluğun aranılmayacağını ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanı'nın yetkili olacağı; aynı maddenin devamında takibata yetkili tahsil dairesince, bu madde kapsamında getirilen zorunluluğa rağmen borcun olmadığına dair belgeyi aramaksızın ödeme yapanlara ve işlem tesis eden kurum ve kuruluşlara dört bin Türk lirası idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Seri:A Sıra No:1 Tahsilat Genel Tebliği'nin "V. Amme Alacağı Ödenmeden Yapılmayacak İşlemler ile İşlem Yapanların Sorumlulukları" bölümünün "2. Zorunluluk Getirilen Ödeme ve İşlemler/(b)" başlığında; 1/10/2024 tarihinden itibaren uygulanmak üzere, 5018 sayılı Kanuna tabi kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermaye işletmelerinin, mahkeme kararları ve icra dairelerinin ödeme veya icra emirleri kapsamında 5.000,- liranın üzerinde yapacakları ödemeler sırasında hak sahiplerinin, Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine vadesi geçmiş borçlarının bulunmadığına ilişkin vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge aranılması zorunluluğu getirilmiştir.

Yapılan incelemede Belediye tarafından 01.10.2024 tarihinden itibaren icra müdürlüğüne ödenen 6 farklı ödemede yukarıda belirtilen borç sorgulamasının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından ilgili borç sorgulamalarının bundan sonraki süreçte yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 22/A maddesinde 28/7/2024 tarihli ve 7524 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile "her türlü ödemelerde," ibaresinin "her türlü ödemelerde (mahkeme kararları ve icra dairelerinin ödeme veya icra emirleri üzerine yapılacak ödemeler dâhil)," şeklinde değiştirilmiş olması ve bu değişikliğin 1/10/2024 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamasından dolayı Belediye tarafından İcra dairelerinin ödeme veya icra emirleri ile mahkeme ilamları üzerine yapılacak ödemelerde vadesi geçmiş vergi borcu sorgulamasının yapılması gerekmektedir.

BULGU 3: Taksi Duraklarının İhalesiz Olarak ve Ecrimisil Tahakkuku ve Tahsilatı Yapılmaksızın Kullanılması

İdarenin tasarrufu altında bulunan yerlerdeki taksi durakları ihalesiz olarak ve herhangi bir ecrimisil tahakkuk ve tahsilatı yapılmaksızın kullanılmaktadır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun “Kapsam” başlıklı 1’inci maddesinde, belediyelerin kiralama işlemlerinin mezkûr Kanun hükümlerine tabi olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda, kamu idarelerine ait taşınmazların bu Kanun’da belirtilen ihale usulleriyle kiraya verilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 15’inci maddesinde, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun 75’inci maddesi hükümlerinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağı ifade edilmiş olup bahsi geçen “Ecrimisil ve tahliye” başlıklı 75’inci maddede ise;

“Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malları, özel bütçeli idarelerin mülkiyetinde bulunan taşınmaz mallar ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile idare ve temsil ettiği mazbut vakıflara ait taşınmaz malların, gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, fuzuli şagilden, bu Kanunun 9 uncu maddesindeki yerlerden sorulmak suretiyle, idareden taşınmaz ve değerlendirme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişi den oluşan komisyonca tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere tespit ve takdir edilecek ecrimisil istenir. Ecrimisil talep edilebilmesi için, idarelerin işgalden dolayı bir zarara uğramış olması gerekmez ve fuzuli şagilin kusuru aranmaz.

(Ek cümle: 23/7/2010 6009/24 md.) Ecrimisile itiraz edilmemesi halinde yüzde yirmi, peşin ödenmesi halinde ise ayrıca yüzde onbeş indirim uygulanır. Ecrimisil fuzuli şagil tarafından rızaen ödenmez ise, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur. ...”

hükmü tesis edilmiştir.

Bu bağlamda, İdarenin gelir getirici nitelikte olan taşınmazların kiralanması hususunda 2886 sayılı Kanun’a göre iş ve işlemlerini gerçekleştirmesi gerekir. Eğer fuzuli şagil tarafından bir işgal söz konusu ise işgal altındaki alanlara ilişkin mevzuatın öngördüğü şekilde ecrimisil

tahakkuk ve tahsilatlarının yapılması gerekmekte olup söz konusu taşınmazların tahliyesinin yapılarak 2886 sayılı Kanun'a göre ihale iş ve işlemleri gerçekleştirilmelidir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdarenin tasarrufunda olan ve muhtelif lokasyonlarda bulunan 18 adet taksi durağı için İdare tarafından ihale suretiyle herhangi bir kiralama işleminin yapılmadığı; ve söz konusu alanlara ilişkin herhangi bir ecrimisil tahakkuk ve tahsilatının da gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir.

İdarenin yukarıda belirtilen taksi duraklarını 2886 sayılı Kanun'a göre ihale ederek kiraya vermesi; ayrıca geçmişe dönük olarak, mevzuatında belirtilen kullanım süresi için de ecrimisil tahakkuk ve tahsilatı yapılmalıdır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; ticari taksi duraklarının yerlerinin kiralamasının yapılması için Emlak ve İstimlak Müdürlüğüne gerekli yazışmaların yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; İdarenin yukarıda belirtilen taksi duraklarını 2886 sayılı Kanun'a göre ihale ederek kiraya vermesi; ayrıca geçmişe dönük olarak, mevzuatında belirtilen kullanım süresi için de ecrimisil tahakkuk ve tahsilatı yapması da gerekmektedir.

BULGU 4: Bilişim Sistemi ve Yönetim Politikasının Standartlara Uygun Olmaması

Kurumun bilişim sistemi ve yönetim politikasının standartlara uygun olmaması nedeniyle bilgi güvenliğinde eksiklikler olduğu tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 11'inci maddesinde, üst yöneticilerin, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinden sorumlu olduğu ifade edilmektedir.

Yüksek Planlama Kurulu'nun 24.02.2015 tarihli kararı ile kabul edilen ve 06.03.2015 tarihli Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanan 2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı'nda stratejik öncelikler arasında yer alan bilgi güvenliğinin ülke genelinde ve kamu kurumlarında bilgi sistemleri ile elektronik iletişim ve ağ bağlantılarında güvenliğin sağlanması ve sürdürülmesi için gerekli organizasyonel düzenlemelerin gerçekleştirileceğinden bahsedilmektedir.

26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği'nin "3. Kontrol Faaliyetleri Standartları Bölümü-Standart: 12"de, bilişim sisteminin nasıl olacağı konusunda standartlar ve genel şartlar belirlenmiştir.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik'te, kişisel verilerin işlenmesi, saklanması ve imhası hakkında hükümler bulunmaktadır.

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'da internet ortamında işlenen suçlarla mücadeleye ilişkin esas ve usuller düzenlenmiştir.

Her ne kadar Siber Olaylara Müdahale Ekiplerinin Kuruluş, Görev ve Çalışmalarına Dair Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ uyarınca kurum bünyesinde kurulması zorunlu olmasa da Siber Olaylara Müdahale Ekibi'nin kuruluş, görev ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ilgili Tebliğ'de ifade edilmiştir.

Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in 4'üncü maddesinde, idarenin yapmakla görevli olduğu hizmetleri e-Devlet Kapısı'na entegre edeceği ifade edilmektedir.

Uluslararası Standartlar Teşkilatı (ISO) 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Standardı, bilgi güvenliğine dair risklerin belirlenmesi ve yönetilmesi için kural ve esasları içermektedir. ISO 27002 ise bilgi güvenliği yönetim sistemi kurulumu sırasında izlenebilecek iyi uygulamalar ve öneriler içeren bir bilgi güvenliği standardıdır.

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in 5'inci maddesinde idarenin, elektronik ortamda teşekkül eden ve/veya depolanan belgeler için her türlü afet, siber saldırı, yazılım/donanım kaynaklı veya olası diğer tehditlere/risklere karşı gerekli güvenlik önlemlerinin alınması ve olası belge kayıplarının engellenmesi amacıyla felaket kurtarma planlaması yapılması ve yürütülmesi ile yedekleme ünitelerinin tesis edilmesinden sorumlu olduğu ifade edilmiştir.

Bilgi ve iletişim sistemlerinde bulunan güvenlik zafiyetleri, bu sistemlerin hizmet dışı kalmasına veya kötüye kullanılmasına, can/mal kaybına, büyük ölçekli ekonomik zarara, kamu düzeninin bozulmasına veya ulusal güvenliğin ihlaline neden olabilecektir.

Kurumun bilişim sistemi incelendiğinde; Belediyenin internet sitesinde elektronik olarak verilen hizmetlerin, e-devlet kapısına entegre edilmediği, bilişim sistemi, bilgi güvenliği, yedekleme, bilişim personelinin istihdamı ve eğitimi vs. konularında yazılı bir düzenlemenin ve Bilişim Stratejik Planı'nın olmadığı, risk değerlendirilmesi ile görevli bir birimin olmadığı, bilişim sistemine yönelik 'Kurum Risk Listesi'nin düzenlenmediği, bilişim sistemi, veriler, yazılımlar, donanım vs. bütün bilgi varlıklarının güvenlik ihtiyacına göre, önem, hassasiyet veya başka açılardan sınıflandırılmadığı, bilişim sisteminin, bağımsız firmalarca incelenmediği, lisanssız yazılım kullanıldığı, bilişim sistemi güvenliği (tehditler) konusunda eğitim faaliyetlerinin yapılmadığı, görevler ayrılığı prensibi gereği birleşemeyecek görevlerin yer aldığı bir tablonun hazırlanmadığı, bilişim sistemine yapılan saldırıların, rapor halinde düzenli olarak üst yöneticiye verilmediği, kullanıcı şifrelerinin, şifre dosyalarında kodlanarak korunmadığı, sistemin, verilerin yedeklerinin tutulmadığı, sistem odasında yangın algılama ve söndürme sistemlerinin bulunmadığı, su basman seviyesi ile ilgili önlemlerin alınmadığı, sunucuların depreme karşı duvara veya tabana sabitlenmediği, deprem gibi olağanüstü durumlarda, sistemin kesintisiz çalışmasını sağlayan, Felaket Kurtarma Merkezinin kurulmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; gerekli altyapı çalışmalarının yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, bahsedilen eksiklikler giderilip bilişim sistemi standartlara uygun hale getirilmelidir.

BULGU 5: Ulusal Bayram Gününde Çalışan İşyerlerinden Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı Alınmaması

2024 yılında ulusal bayram gününde faaliyet gösteren işyerleri olmasına rağmen tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcı tahsil edilmemektedir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 58'inci maddesinde, ulusal bayram günlerinde çalışmaları belediyelerce izne bağlı işyerlerine ruhsat verilmesinin, Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına tabi olduğu ifade edilmiştir.

2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'un 1'nci maddesine göre, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ulusal bayramdır. Bayram, 28 Ekim günü saat 13.00'ten itibaren başlar ve 29 Ekim günü devam eder.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdarece, ulusal bayram günlerinde çalışan iş yerlerinin tespitine ve söz konusu günlerde çalışan/çalışmak isteyen iş yerlerinden tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcının tahsiline ilişkin herhangi bir çalışma yapılmadığı anlaşılmıştır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; 26/05/1981 tarih ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 58'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “hafta tatili ve ulusal ibaresi”nin ulusal şeklinde değiştirildiği ve 14/01/2015 tarih ve 6585 sayılı Perakende Ticaretinin Düzenlemesi Hakkında Kanun'un 25'inci maddesinin yürürlükten kaldırıldığı, şimdiye kadar harçların yanlış anlaşılmadan dolayı tahsil edilmediği, ancak bundan sonraki süreçlerde daha dikkatli bir şekilde hareket edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcının mükellefi, ulusal bayram olan Cumhuriyet Bayramı'nda çalışan işyerleri olup söz konusu günde faaliyet gösteren işyerlerinin tespiti yapılarak bu harcın tahsili sağlanmalıdır.

BULGU 6: Kadınlar ve Çocuklar İçin Açılması Zorunlu Konukevlerinin Açılmaması

5393 sayılı Belediye Kanunu gereğince kadınlar ve çocuklar için açılması zorunlu konukevinin açılmadığı tespit edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14'üncü maddesinin (a) bendine göre; büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerin, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmaları zorunludur.

Kadın konukevleri, fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır.

Kadın konukevlerinde, hizmet alan kadınların durumları, aileleri ya da eşleri ile olan anlaşmazlıkları incelenmekte ve sorunlarının giderilmesine yönelik mesleki çalışmalar yapılmaktadır.

Söz konusu kadın ve beraberindeki çocuklarına doğrudan ya da ilgili kurumlara yönlendirmek suretiyle güvenlik, danışmanlık, tıbbi destek, geçici maddi yardım, kreş, mesleki

eğitim kursu, grup çalışmaları, sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler vb. alanlarda destek sunulmaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; Emlak ve İstimlak Müdürlüğüne yer tahsisi yapılması ve Plan ve Proje Müdürlüğüne de yer tahsisi sonrası proje çalışmalarının başlatılması hususunda bilgi verildiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, belediyelerin önleyici ve koruyucu hizmetler kapsamında mağdur kadın ve çocuklara yönelik desteklerin artırılmasında etkin rol oynaması ve mevzuatın öngördüğü görevleri yerine getirmesi gerekmektedir.

BULGU 7: Harcamalara Katılma Paylarının Sadece Yapı Ruhsatı Alan Maliklerden Tahsil Edilmesi

İdare tarafından 2024 yılı içerisinde tahsil edilen harcamalara katılma payları, mevzuatta öngörülen şekilde tahsil edilmemektedir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 86,87 ve 88'inci maddelerinde yol, kanalizasyon ve su tesisleri harcamalarına katılma payları düzenlenmiş ve hangi hallerde harcamalara katılma paylarının alınacağı açıklanmıştır. İlgili maddelerde harcamalara katılım paylarının, adı geçen hizmetlerden yararlanan gayrimenkul sahiplerinden alınacağı belirtilmiştir.

Adı geçen Kanun'un "Payların hesaplanması" başlıklı 89'uncu maddesinde; harcamalara katılma paylarının, bir program dâhilinde veya istek üzerine doğrudan doğruya yapılan işlerde, bu hizmetler dolayısıyla yapılan giderlerin tamamı olduğu ifade edilmiş; maddenin devamında ise harcamalara katılma paylarının bina ve arsalarda vergi değerinin yüzde 2'sini geçemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Kanun'un "Payların tahakkuk şekli" başlıklı 90'ıncı maddesinde; yol harcamalarına katılma payının, bu hizmetin yapıldığı yollardan faydalanan, su tesisleri ile kanalizasyon harcamalarına katılma paylarının ise hizmetten faydalanma şekillerine göre ilgili gayrimenkul sahipleri arasında ve 89'uncu maddeye göre hesaplanan katılma payları toplamının ilgili gayrimenkullerin vergi değerleri toplamına oranlanarak dağıtılması suretiyle hesaplanıp tahakkuk ettirileceği hüküm altına alınmıştır.

Kanun'un "Tahsil şekli" başlıklı 93'üncü maddesinde ise, harcamalara katılma paylarının, payların ilan veya tebliğ edildiği yılı takip eden yıldan itibaren iki yılda ve dört eşit

taksitte, peşin ödemelerle tahakkuk tarihinden itibaren bir ay içinde tahsil edileceği kayıt altına alınmıştır.

Yukarıda yer alan düzenlemelerden anlaşılacağı üzere; harcamalara katılma payları, İdare tarafından sunulan yatırım eksenli kamu hizmetlerinin maliyetlerinin bir kısmının, bu hizmetlerden yararlananlardan karşılanması amacıyla alınmaktadır. Dolayısıyla harcamalara katılma paylarından bahsedilebilmesi için ön koşul, Kanun'un öngördüğü nitelikte kamu hizmetlerinin hayata geçirilmiş olmasıdır. Diğer yandan harcamalara katılma paylarının, hizmetten yararlanan gayrimenkul sahipleri arasında oranlanarak dağıtılması ve bu şekilde hesaplanıp tahakkuk ve tahsilat işlemlerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; katılma paylarının, İdare tarafından yapı ruhsatı verilmesinin koşullarından biri olarak, harcamalara katılma paylarını doğuracak herhangi bir hizmetin sunulup sunulmadığına bakılmaksızın inşaat sahiplerinden tahsil edildiği görülmüştür.

Söz konusu uygulama neticesinde katılma payları her ne kadar İdarenin olağan bir gelir kalemine dönüşmüş olsa da, bu durum hem katılma paylarının Kanun'da öngörüldüğü şekilde tahsiline engel teşkil etmekte hem de yalnızca yapı ruhsatının verilmesi esnasında tahsil edildiği için hizmetten yararlanan gayrimenkul sahiplerinden değil, yalnızca inşaat sahibinden tahsil edilmesi sonucunu doğurmaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından özetle; tahsilat işlemlerinin tamamlanması yönünde çalışma yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak harcamalara katılma paylarının, Kanun'da öngörüldüğü şekilde yapılan hizmetler sonucunda ve hizmetten yararlanan tüm gayrimenkul sahipleri arasında tahakkuk ettirilerek tahsilinin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 8: Belediye Sınırları ve Mücavir Alanlar İçinde Faaliyet Gösteren İş Yeri Sayısıyla İlan ve Reklam Vergisi ile Çevre Temizlik Vergisi Mükellefi Sayıları Arasında Önemli Düzeyde Fark Olması

Belediye sınırları içerisinde faaliyet gösteren işyerlerinin bir kısmının İlan Reklam Vergisi ile Çevre Temizlik Vergisi tahakkuk kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür. İşyeri açma ve çalışma ruhsatından muaf olan iş yerlerine ilan ve reklam vergisi ile çevre temizlik vergisi

mükellefiyeti tesis edilmemekte, dolayısıyla söz konusu iş yerlerinden bu vergiler tahsil edilmemektedir.

a) İdareden ruhsat alma zorunluluğu bulunmayan işyerlerine ilan ve reklam vergisi ile çevre temizlik vergisi mükellefiyetinin kurulmaması

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 12'nci maddesinde belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklamın, ilan ve reklam vergisine tabi olduğu hüküm altına alınmıştır.

Kanun'un 16'ncı maddesinde ise, vergiye tabi ilan ve reklamlarda, ilan ve reklam işinin mükellefçe yapılması halinde, ilan veya reklam işinin yapılmasından önce mükellef tarafından; ilan ve reklam işinin bu işi mutad meslek olarak ifa edenler tarafından yapılması halinde, ilan ve reklam işini yapanlarca ilan veya reklamın yapıldığı ayı takip eden ayın 20'nci günü akşamına kadar verilecek beyanname üzerine, bu verginin tarh ve tahakkuk ettirileceği düzenlenmiştir.

Mezkûr Kanun'un "Çevre temizlik vergisi" başlıklı mükerrer 44'üncü maddesinde, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar çevre temizlik vergisine tabi olduğu, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait tahakkuk eden çevre temizlik vergisinin her yıl emlak vergisinin taksit sürelerinde ödeneceği ifade edilmiştir.

Diğer yandan 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun'un 2'nci maddesinde avukatlık büroları, serbest muhasebeci ve mali müşavirlik hizmeti veren işyerleri, tabipler, noterler, mimar ve mühendisler gibi bazı meslek grupları işyeri açma ve çalışma ruhsatı almaktan muaf tutulmuştur.

İş yerlerine çevre ve temizlik vergisi mükellefiyetleri, Belediyeye iş yeri açma ve çalışma ruhsatı almak için başvuruda bulunduklarında oluşturulmaktadır. Yukarıda bahsi geçen ve iş yeri açma ve çalışma ruhsatından muaf olan iş yerleri için ise, çevre ve temizlik vergisi ile ilan ve reklam vergisi mükellefiyeti kendileri başvurduğu durumlar haricinde oluşturulamamaktadır.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde faaliyet gösteren 3572 sayılı Kanun'un 2'nci maddesi kapsamındaki iş yerleri

için ilan ve reklam vergisi ile çevre ve temizlik vergisi mükellefiyeti kurulmadığı; bu nedenle, belirtilen iş yerlerinden söz konusu vergilerin tahsil edilemediği tespit edilmiştir.

Iğdır Belediyesi sınırları içerisindeki işyeri açma ve çalışma ruhsatından muaf iş yerleri üzerinden yapılan örneklem çalışmasına ilişkin tablo aşağıdadır:

Tablo 10: 3572 sayılı Kanun'un 2'nci maddesi Kapsamındaki İş Yerlerinin İlan ve Reklam ile Çevre ve Temizlik Vergisi Beyanname Verme Durumunu Gösterir Örneklem Çalışması

Faaliyet Konusu	Toplam Mükellef Sayısı	Seçilen Örneklem Mükellef Sayısı	İlan ve Reklam Beyanname Verenlerin Sayısı	Çevre ve Temizlik Vergisi Beyanname Verenlerin Sayısı
Hukuk Danışmanlığı ve Temsil Faaliyetleri (Avukatlık Faaliyetleri)	127	50	5	8
Mali Müşavirlik Hizmetleri	14	14	5	8
Mimarlık Faaliyetleri ve Mimari Danışmanlık Faaliyetleri	20	20	1	2
Özel Muayenehanelerde Sağlanan Diş Hekimliği Uygulama Faaliyetleri	14	14	2	5

Yukarıdaki tablodan görüleceği üzere işyeri açma ve çalışma ruhsatından muaf olan iş yerlerinin büyük bir kısmına ilan ve reklam vergisi ile çevre ve temizlik vergisi mükellefiyeti oluşturulmamıştır.

Sonuç olarak belediyenin öz gelirlerinden olan söz konusu vergilerin tahakkuk ve tahsilat oranının yükseltilmesi ve vergi bilincinin oluşturulması adına gerekli çalışmaların yapılarak tarh ve tahakkukların mevzuata uygun olarak gerçekleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

b) Belediye sınırları ve mücavir alanlar içerisinde faaliyet gösteren iş yerlerine ilan ve reklam vergisi ile çevre temizlik vergisi tahakkukunun yapılmaması

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içerisinde işyeri açma ve çalışma ruhsatı alan iş yerleri ile ilan ve reklam vergisi ile çevre temizlik vergisi tahakkuk ve tahsilatı yapılan iş yeri sayısı arasında, söz konusu vergiler aleyhine önemli düzeyde fark bulunmaktadır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 12'nci maddesinde, belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklamın, ilan ve reklam vergisine tabi olduğu, Kanun'un 13'üncü maddesinde, ilan ve reklam vergisinin mükellefi ve sorumlusunun ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzelkişiler olduğu, Kanun'un 16'ncı maddesinde ise, ilan ve reklam işinin mükellefçe yapılması halinde, ilan veya reklam işinin

yapılmasından önce mükellef tarafından; ilan ve reklam işinin bu işi mutad meslek olarak ifa edenler tarafından yapılması halinde, ilan ve reklam işini yapanlarca ilan veya reklamın yapıldığı ayı takip eden ayın 20'nci günü akşamına kadar verilecek beyanname üzerine, bu verginin tarh ve tahakkuk ettirileceği düzenlenmiştir.

Mezkûr Kanun'un "Çevre temizlik vergisi" başlıklı mükerrer 44'üncü maddesinde, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar çevre temizlik vergisine tabi olduğu, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait tahakkuk eden çevre temizlik vergisinin her yıl emlak vergisinin taksit sürelerinde ödeneceği ifade edilmiştir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdarenin veri tabanı kayıtlarına göre mükellef oranlarının çok düşük olduğu görülmüştür. Aşağıdaki tabloda Belediye sınırları içerisinde faaliyet gösteren toplam iş yeri sayısı, ilan ve reklam ve vergisi mükellefi sayısı ile çevre ve temizlik vergisi mükellefi sayısına yer verilmiştir.

Tablo 11: Toplam İş yeri Sayısı, İlan ve Reklam Vergisi Mükellefi Sayısı ile Çevre ve Temizlik Mükellefi Sayısı Hakkında İcmal

Belediye Sınırları İçerisindeki Faal İşyeri Mükellef Sayısı	İlan ve Reklam Vergisi Mükellef Sayısı	Çevre ve Temizlik Vergisi Mükellefi Sayısı	İlan ve Reklam Vergisi Mükellef Oranı	Çevre ve Temizlik Vergisi Mükellef Oranı
6603	1.986	2.448	%30	%37

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde faaliyet gösteren iş yeri sayısı ile ilan ve reklam vergisi ile çevre temizlik vergisi mükellefi sayıları arasında önemli düzeyde fark olması sebebiyle çalışma yapıldığı ve denkleştirme için Kurum içinden bir personel görevlendirildiği ifade edilmiştir.

Yukarıda da belirtildiği üzere, İdarenin öz gelirlerinin büyük kısmı tarh ve tahakkuk ettirilememektedir. Söz konusu durumun önüne geçebilmek adına, mükellefiyet tespitine yönelik çalışmaların tamamlanarak vergilerin tarh ve tahakkuklarının mevzuata uygun olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: Coğrafi Bilgi Sisteminin Kurulmaması

Belediye Başkanlığının sorumluluk alanı ile ilgili coğrafi referanslı bilgilerin sayısallaştırılmaları konusunda adım atılmadığı, bu bilgilerin elde edilmesi, depolanması,

güncellenmesi, kullanılması, analizi, görüntülenmesi ve izlenmesi için Coğrafi Bilgi Sistemi'nin kurulmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14'üncü maddesinde coğrafi ve kent bilgi sistemlerinin kurulması veya kurulmasının sağlanması Belediyelerin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır.

07.11.2019 tarihli ve 30941 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 49 Sayılı "Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" ile Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi (TUCBS) ve altyapısına ilişkin; kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonun sağlanması, hedef ve stratejilerin oluşturulması, coğrafi veri temaları içinde yer alan coğrafi veri ve bilginin üretilmesi ve güncelliğinin sağlanması, yönetilmesi, kullanılması, erişimi, güvenliğinin sağlanması, paylaşılması ve dağıtımına yönelik usul, esas ve standartlar ile bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (CK) kapsamında oluşturulan Kurulların, kamu kurum ve kuruluşlarının, gerçek ve tüzel kişilerin görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmiştir.

Söz konusu Kararname ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın (ÇŞB) görev ve yetkileri belirlenmiş, bu çerçevede Ulusal Coğrafi Bilgi Platformunu kurmak, yönetmek, güvenliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamakla da görevlendirilmiştir.

ÇŞB, Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğünün 81 il valiliklerine gönderilen 05.07.2022 tarihli ve E-4067609 sayılı yazısı ile;

Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında 49 Sayılı CK da; kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetkileri arasında (Madde 6) "*Üretiminden sorumlu oldukları coğrafi verilerin ve veri bilgilerinin standartlara uygun bir şekilde Ulusal Coğrafi Bilgi Platformuna sunulması*" yer aldığı,

Ayrıca aynı kararname ile kurulan Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Kurulu'nun 02.09.2021 tarihli toplantısında alınan kararlar arasında "*Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından Yerel Yönetimler kapsamında üretilen coğrafi verilerin Aralık 2021 tarihine kadar tespit edilmesi ve Ulusal Coğrafi Veri Paylaşım Matrisine eklenerek 2022 yılındaki ilk Kurul toplantısına onaya sunulmasına*" maddesi yer aldığı,

2019-2021 yılı Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi (TUCBS) Entegrasyon Projesi kapsamında; yerel yönetimlerce üretildiği tespit edilen coğrafi veriler üzerinden büyükşehir

belediyeleri, su ve kanalizasyon idareleri, il belediyeleri ve il özel idareleri için ortak coğrafi veri katmanları belirlenmiş olduğu,

belirtilerek TUCBS ile entegrasyonun sağlanabilmesi için yazıda yer alan verilerin gönderilmesi istenmiştir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) projeleri kapsamında bulunan Coğrafi Bilgi Sistemlerinin de 49 No. lu Kararname çerçevesinde kamu kurum ve kuruluşları tarafından kurulması gerektiği açıktır. Böyle bir sistemin kurularak sağlıklı bilgiye hızlı erişimin sağlanması ile İdare bünyesindeki faaliyetlerin yerine getirilmesi, belirlenen belediye sınırlarına ait konumsal bilgilerin kontrol altına alınarak düzenli bir şekilde işlenmesi ile İdare faaliyetleri hız kazanacaktır.

Belediye açısından, 5393 sayılı Kanun uyarınca coğrafi ve kent bilgi sistemlerinin kurulması ile hava fotoğrafları ve uydu görüntüleri verileriyle kaçak yapılaşmanın önlenmesi, kentsel arazi kullanım, nazım ve uygulama imar planlarının üretilmesi, yapılaşmanın imar verilerine göre kontrolü, imar izni yapım ve işyeri ruhsatlarının doğru verilere uygun verilmesi, kentin tarihsel ve yeşil dokusunun korunması, emlak vergisinin geoteknik verilere dayalı olarak belirlenmesi ve vergi tahsilâtının mülkiyet verilerinden yararlanılarak yapılabilmesi, ulaşım ve taşıt trafiğinin daha sağlıklı bir şekilde düzenlenmesi hususlarında kolaylık sağlanacak ayrıca trafik hacminin kaza verilerinin analizi ve buna göre ulaşım planlarının hazırlanması ve benzeri önemli konularda kente ait konumsal bilgilerin kontrol altına alınarak düzenli bir şekilde işlenmesi sağlanacak ve belediye hizmetleri ile ilgili gerekli olan sağlıklı bilgiye hızlı bir şekilde erişilebilecektir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; gerekli altyapı çalışmalarının yapıldığı ifade edilmiştir.

Buna göre, yukarıda yapılan inceleme ve değerlendirmeler ışığında; kentlerin planlanması, planların uygulanması, taşınmazların coğrafi olarak izlenmesi, kente ait bilgilerin sağlıklı olarak elde edilip depolanması ve bu sayede kent yönetimi ve hizmetlerin verimli olarak sunulmasının sağlanması için coğrafi ve kent bilgi sisteminin kurulması uygun olacaktır.

BULGU 10: Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Mal Alımlarında Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

İdarenin, 2024 yılında mal alımları için 4734 Sayılı Kanun'un 21/f ve 22/d maddeleri kapsamında yaptığı harcamaların yıllık toplamı bu amaçlar için bütçeye konulan ödeneklerin %10'unu aşmıştır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Pazarlık usulü" başlıklı 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde idarelerin, yaklaşık maliyeti 2.076.108 TL'sine kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımlarını, pazarlık usulü ile ihale yaparak temin edebileceği; aynı Kanun'un doğrudan temin başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde ise, büyükşehir belediyesi sınırlar dahilinde bulunan idarelerin 622.756 TL'sini, diğer idarelerin 207.453 TL'sini aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeye ilişkin alımların ilân yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temin usulü ile karşılanabileceği belirtilmektedir.

Aynı Kanun'un 62'nci maddesinin birinci fıkrası (1) bendinde, bu Kanun'un 21 ve 22'nci maddelerindeki parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamının, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamayacağı ifade edilmiştir.

31.12.2020 tarih ve 31351 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 62'nci maddesinin (1) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ'in "Genel Esaslar" başlıklı 4'üncü maddesinin ikinci fıkrasında; Kanun'un 62'nci maddesinin (1) bendine göre, Kanun kapsamında yer alan ve bütçe sahibi olan kamu idarelerinin; Kanun'un gerek 21'inci maddesinin (f) bendi, gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeye ilişkin alımlar hariç 22'nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin %10'unu Kurulun uygun görüşü olmadan aşamayacağı, bu oran aşılarak Kuruma yapılan başvuruların reddedileceği, üçüncü fıkrasında ise Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ve 22'nci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçların temininde bütçe sahibi olan kamu idareleri tarafından, yıllık bütçelerine bu amaçla konulan toplam ödenek tutarının dikkate alınacağı; mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine bu amaçla konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı %10 oranının hesaplanacağı ifade edilmiştir.

Belediyede yapılan incelemeler neticesinde mal alımları için bütçeyle ayrılan ödenegin %10 unun üzerindeki bir oranda 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile 22'nci maddesinin (d) bendine göre alım yapılmış olup, limit üstü harcamalar için Kamu İhale Kurulundan herhangi bir izin de alınmamıştır.

Tablo 12: Mal ve Hizmet Alımlarında Doğrudan Teminde Yüzde On Sınırının Aşılması

Ödenegin Niteliği	Toplam Ödenek Tutarı (TL)	Toplam Ödenegin %10'u (TL)	22/d Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı (TL)	21/f Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı (TL)
Mal Alımları	112.510.125,08	11.251.012,51	40.026.432,00	6.465.000,00

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından özetle; bundan sonraki alımlarda ilgili kurallara dikkat edilerek alım yapılacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak 4734 sayılı Kanun'un 21/f maddesi ve 22'nci maddeleri kapsamında yapılan harcamalarda, bu amaçlar için bütçeye konulan ödeneklerin %10'unu aşan ve izne tabi olan limit üstü harcamaların Kamu İhale Kurulundan izin alınmadan yapılmaması gerekmektedir.

BULGU 11: Yapım İşinin Mevzuat Hükümlerine Aykırı Bir Şekilde Durdurulması

İdare tarafından ihalesi yapılan 2024/163777 kayıt numaralı ihalede mevzuata aykırı bir şekilde ihalenin durdurulduğu tespit edilmiştir.

Kamu kurum ve kuruluşlarının harcamalarında tasarruf sağlanması, bürokratik işlemlerin azaltılması ve kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanımına ilişkin olarak tedbirlerin alınması amacıyla 17.05.2024 tarihli ve 32549 sayılı Resmî Gazete'de Tasarruf Tedbirleri konulu 2024/7 sayılı Genelge yayımlanmıştır. İlgili Genelgenin "DİĞER HUSUSLAR" başlıklı bölümünün dokuzuncu paragrafında bu Genelgenin yayımlandığı tarih itibarıyla kamu kurum ve kuruluşları tarafından sözleşmesi imzalanmamış tüm mal ve hizmet alımları ile yapım işleri ihalelerinin gözden geçirileceği ve bu Genelge hükümlerine uygun olmayan ihalelerin iptal edileceği ifade edilmiştir.

Sağlıklı Yaşam Merkezi yapılmasına yönelik yapım işi için 07.02.2024 tarihinde 4734 sayılı Kanun'un ilgili maddesine göre temini için olur kararı alınmış olup, aynı tarihli ihale onay belgesinde iş için gerekli olan ödenegin bulunduğu, ihalenin açık ihale usulü ile yapılacağına karar verildiği, 29.02.2024 tarihinde ihaleye çıkıldığı, yüklenici firma ile 20.03.2024 tarihinde

sözleşme imzalandığı, 22.03.2024 tarihinde yer teslim tutanağının düzenlendiği ve sözleşmesine göre işin teslim süresinin işyeri teslim tarihinden itibaren 150 gün olduğu, yükleniciye sözleşme kapsamında 27.06.2024 tarihinde birinci hakediş raporunun düzenlendiği, 08.08.2024 tarihinde İdare tarafından yükleniciye 02.08.2024 tarihli ve 11478 sayılı olur ile Başkanlık makamının talimatları doğrultusunda kamuda tasarruf tedbirleri kapsamında işin durdurulduğu ve yazı ekinde belirtilen iş kalemlerinin tamamlanması bildirilmiştir. Bunun üzerine yüklenici firma tarafından belirtilen işler yapılmış olup ikinci ve son hakediş raporu 03.09.2024 tarihinde düzenlenmiştir. Hakediş hesaplamalarına esas belgeler incelendiğinde işin %54,98’lik kısmının tamamlandığı görülmüştür.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından özetle; söz konusu yapım işinin kamuda tasarruf tedbirleri kapsamında ve Belediye bütçesi göz önüne alındığında Başkanlık Oluru ile durdurulmasına karar verildiği ifade edilmiştir.

Yukarıda bahsedilen Genelge hükümlerine göre 20.03.2024 tarihinde sözleşmesi imzalanan ve yapımına başlanılan bir yapım işinin tasarruf tedbirleri gerekçe gösterilerek durdurulmasının mevzuat hükümlerine aykırılık oluşturduğu düşünülmektedir.

BULGU 12: İdareye Ait Akaryakıt İstasyonunda Otomasyon Sisteminin Bulunmaması

İdarenin, tasarrufundaki araçlara yakıt vermek için kullandığı akaryakıt istasyonunda merkezi otomasyon sisteminin bulunmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8’inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanun’un “İç kontrol” başlıklı 55’inci maddesi uyarınca ise iç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler şeklinde tanımlanmış olup, iç kontrol sistemi ile mali iş ve işlemlerin kontrol sürecinden geçirilip riskin en aza indirilmesi amaçlanmaktadır.

Yapılan inceleme neticesinde, İdarenin tasarrufundaki araçların akaryakıt (motorin) ihtiyacının taşınır deposunun ve itfaiye hizmet binasının bulunduğu yerde bulunan akaryakıt deposundan temin edildiği, bu istasyonda araçlara verilen akaryakıtların takibine ilişkin herhangi bir otomasyon sisteminin bu zamana kadar kurulmadığı, akaryakıt takibinin personel marifetiyle tutulan kayıtlar ile yerine getirildiği görülmüştür. Akaryakıt temin ve kullanım işleminin profesyonel bir sistem tarafından takip edilmemesi, İdare açısından iç kontrol zafiyeti oluşturmakta, hata yapma riskini artırmakta, kaynak ve zaman kaybına yol açmaktadır.

Ayrıca otomasyon sistemi olmadığı için bazı alanlara ilişkin anlık veriler (akaryakıt tankının anlık yakıt durumu vs.) temin edilememekte ve bu verilere ilişkin ihtiyaca uygun raporlama yapılamamaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; akaryakıt istasyonunda otomasyon sistemi kurulması için çalışmaların başlayacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak akaryakıt istasyonunda; satışın yapıldığı tarih ve saat, verilen yakıt tipi, yakıtın litresi, yakıt verilen aracın plakası, aracın fiili kullanımlarına ilişkin bilgiler vs. gibi verileri içerecek ve ihtiyaca uygun rapor sunacak bir otomasyon sisteminin kurulması gerekmektedir. Böylece hata yapma riski en aza indirilecek, görevli personelin iş yükü azaltılacak ve iç kontrol zafiyetlerinin önüne geçilecektir.

BULGU 13: Su Aboneliğine İlişkin Olarak Alınan Güvence Bedellerinin Güncellenmemesi

Su aboneliğine ilişkin olarak alınan güvence bedelleri herhangi bir güncelleme işlemine tabi tutulmamakta ve bu nedenle aboneliği sonlanan abonelere söz konusu bedeller muhasebe kayıtlarına alındığı tutar üzerinden ödenmektedir.

Belediye Su ve Kanalizasyon Hizmetlerinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in "Başvuru sahibinden bilgi ve belge istenmesine ilişkin hususlar" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde; belediyelerin, başvuru sahiplerinin su ve atıksu hizmetlerine ilişkin ödeme yükümlülüğünü yerine getirmeme riskine karşılık sözleşme yaparken nakit ya da banka kesin teminat mektubu olarak güvence bedeli talep edebileceği, abonelerden güvence bedeli alınıp alınmayacağı ile güvence bedelinin ödeme şekli, zamanı ve yöntemi gibi hususlar sözleşme kapsamında açıkça belirtilmek şartıyla serbestçe belirleneceği, güvence bedelinin; başvuranın mensubu olacağı abone grubunda üç tahakkuk döneminde tüketilen ve/veya deşarj edilen ortalama su miktarı ile su birim m³ fiyatının çarpılması suretiyle

elde edilen toplam bedeli aşmayacak şekilde belirleneceği, kademeli tarife uygulanan başvuran için tarifesindeki en alt kademesinin esas alınacağı, abonelik sözleşmesi sona eren abonenin güvence bedelinin iadesinde; su ve atıksu hizmetlerinin verildiği yerdeki son endeks okuma bilgileri aboneye bildirildikten sonra, nakit tahsil edilen güvence bedelinin Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) tablosundaki aylık değişim oranları esas alınmak suretiyle iadenin yapılacağı ay itibarıyla güncelleneceği hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede Iğdır Belediyesi Belediye Meclisince karara bağlanan 2024 yılı gelir tarifesinde su teminatı adı altında meskenler ve ticari alanlar olarak iki farklı tutar belirlendiği, sabit belirlenen güvence bedelinin yıllar sonra olsa bile aboneliğin sona ermesiyle başlangıçta tahsil edilen aynı tutarın iade edildiği görülmüştür.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından özetle; güvence bedelinin metreküp fiyatına çevrileceği, gerekli güncellemenin yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, daha önce sabit (nakit) belirlenen su güvence bedelinin zamanı geldiğinde TÜFE oranıyla güncelleme yapılarak iadesinin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 14: Bazı İşletmelerin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmaksızın Faaliyette Bulunması ve Buna Bağlı Olarak İşyeri Açma İzni Harcının Tahsil Edilmemiş Olması

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyet yürüten işletmeler bulunmaktadır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "İşyeri Açma İzni Harcı" başlıklı 81'inci maddesinde; belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir iş yerinin açılmasının "İşyeri Açma İzni Harcına" tâbi olduğu belirtilmiştir.

Diğer yandan, 10.08.2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'e göre belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bu Yönetmelik kapsamında faaliyet gösterecek işletmelerin ilgili belediyeden işyeri açma ve çalışma ruhsatı almış olması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi kapsamında olmak üzere; işyerlerine ilişkin olarak Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yer alan faal mükellef listesi resmi yazı ile Iğdır Defterdarlığından temin edilmiş olup söz konusu listede, belediyeden ruhsat alma

zorunluluğu bulunmayan avukatlık büroları, serbest muhasebeci ve mali müşavirlik hizmeti veren işyerleri, muayenehaneler, mühendis ve mimar meslek mensuplarınca açılan bürolar hariç, 6.384 adet işyeri bulunduğu; Zabıta Müdürlüğünden alınan verilere göre, İdarenin yetki ve görev sınırları içerisinde 31.12.2024 tarihi itibarıyla 2.515 adet işyeri açma ve çalışma ruhsatı verildiği; buna bağlı olarak da Belediyenin, işyeri açma izni harcı geliri kaybına uğradığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; rutin denetimlerde “işyeri açma ve çalıştırılma ruhsatları” na bağlı tanzim edilen işyerlerine, işyeri açma izin harcı tahsil edildiği ifade edilmiştir.

Belediyenin yetki ve görev alanındaki işletmelerin işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının bulunup bulunmadığının takibinin sağlanması ve buna bağlı olarak da işyeri açma izni harcının zamanında tahsil edilmesi gerekmektedir.

BULGU 15: Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunması İçin Tahsil Edilen Katkı Paylarının İlgili İdareye Zamanında Gönderilmemesi

Belediye tarafından emlak vergisinin %10’u nispetinde tahakkuk ettirilerek tahsil edilen taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ilişkin katkı paylarının İl Özel İdaresine aktarılmadığı tespit edilmiştir.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun “Taşınmaz kültür varlıklarının onarımına yardım sağlanması ve katkı payı” başlıklı 12’nci maddesinde; belediyelerin ve il özel idarelerinin görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8’inci ve 18’inci maddeleri uyarınca mükellef hakkında tahakkuk eden emlak vergisinin % 10’u nispetinde Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payı tahakkuk ettirileceği ve ilgili belediyesince emlak vergisi ile birlikte tahsil edileceği, yukarıdaki hükümlere göre, taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payı olarak tahsil olunan miktarların tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde ödeneceği, tahsil ettikleri katkı payını yukarıda belirtilen süre içinde il özel idarelerine yatırmayan belediyelerden, bu katkı paylarının 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edileceği, belediye başkanlarının, belediyelerin tahsil ettikleri paylardan il

özel idarelerine ödemeleri gereken taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı paylarının, zamanında ve tam olarak ödenmesini sağlamakla yükümlü olduğu ifade edilmiştir.

Bu hükme göre, tahakkuk eden emlak vergisinin %10'u nispetinde tahsil edilen taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payları, tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde ödenmesi gerekmektedir. Aynı maddede katkı paylarının, zamanında ve tam olarak ödenmesini sağlama hususunda belediye başkanlarına da sorumluluk yüklenmiştir.

Yapılan incelemede, emlak vergisi mükelleflerinden tahsil edilen taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payından 2024 yılsonu itibariyle İl Özel İdaresine gönderilmeyen katkı payının 2.229.320,13 TL olduğu görülmüştür.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından özetle; katkı paylarındaki gecikmenin Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü tarafından yapılan mahsuplardan kaynaklı olduğu, söz konusu durumun yaşanmaması için daha dikkatli olunacağı ifade edilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri çerçevesinde, taşınmaz kültür varlıkları katkı paylarının 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammına uğramadan zamanında ve tam olarak gönderilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 16: Belediye Sınırları Dahilinde Ticari Taksi Plakalarının Kullanım Hakkının Verilmesinde Hatalı Uygulamalar Yapılması

Geçmiş yıllarda muhtelif şekillerde verilen ticari taksi plakalarının kullanılmasına devam edildiği ve bu plakaların 2886 sayılı Kanun'a göre ihale edilmediği görülmüştür.

Belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etme ve sayılarını belirleme görev ve yetkisi 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 12'nci maddesi ile İl ve İlçe Trafik Komisyonlarına verilmiştir. Bu Kanun'a dayanılarak 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Karar'ın 5'inci maddesinde; ticari plakaların, muhammen bedeli, müracaat şekli, süresi, ihale zamanı ve diğer hususlar mahalli vasıta ve/veya en az iki gazete ile kamuoyuna duyurularak, kapalı teklif usulü ile İl Trafik Komisyonu tarafından verileceği ifade edilmiştir.

Ancak 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 84'üncü maddesinde; bu Kanun'la, belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun uygulanmayacağı ifade edilmiş ve 5393 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 13.07.2005 tarihinden itibaren bu madde ile birlikte belediye sınırları içerisinde İl Trafik Komisyonunun toplu taşıma yetkisi kaldırılmıştır.

5393 sayılı Kanun'un "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlıklı" 15'inci maddesinin (p) bendi ile kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirleme; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etme ve işletme, işletirme veya kiraya verme; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütme görevleri belediyeye verilmiş görevlerdir. Maddenin devamında (f) bendi ile toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletirmek de belediyenin görevleri arasında sayılmıştır.

Aynı maddenin (l) bendinde ise Belediyenin (f) bendinde belirtilen hizmetleri Danıştayın görüşü ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebileceği, toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği, toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya 67'nci maddedeki esaslara göre hizmet satın alma yoluyla yerine getirebileceği hükme bağlanmış olup bu hükümlerden toplu taşıma hakkının belediyenin görev, yetkisi ve imtiyazında olduğu anlaşılmaktadır.

Danıştay 13'üncü Dairesi'nin Esas No: 2015/985, Karar No: 2015/3164 ve aynı Dairenin Esas No: 2014/384, 2014/ 1950 No.lu Kararlarında, belediyelerin yürütmekle görevli ve yetkili oldukları toplu taşıma hizmetini;

Bizzat yapmak yerine imtiyaz suretiyle devrine karar verilmesi için Danıştay'ın görüşü ve İçişleri Bakanlığının onayının alınmasının ön koşul olduğu,

Kiralama yolunu seçmesi hâlinde ise hem taşınır hem taşınmazlar için kira süresinin 10yılla sınırlı olduğu,

Ruhsat vermek suretiyle yerine getirilmesi usulünde ise ruhsat verilecek sürenin, tespit edilen muhammen bedelin yıllık mı yoksa ruhsat verilen süre için mi öngörüldüğünün, yıllık

olarak tespit edilmiş ise her yıla ilişkin artış oranının nasıl belirleneceğinin vb. hususların açık bir şekilde ortaya konulması gerektiği,

Yukarıda usullere gördürülecek hizmetlere ilişkin ihalelerin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılması gerektiği, yönünde hükümler verilmiştir.

Aynı Dairenin Esas No:2014/1735, 2014/2859 No.lu Kararında; “... *davacı kooperatifin il trafik komisyonu kararları ile kazanılmış haklarının bulunduğu iddiasına yönelik olarak, toplu taşıma hatlarını işletme ve işletirme imtiyazına sahip olan belediyelere imtiyaz hakkı bedeli veya kira ücreti ödemedi, il trafik komisyonlarının verdiği kararların kazanılmış hak oluşturacağı iddiasıyla toplu taşıma hatlarının bedelsiz kullanımının söz konusu olamayacağı gerekçesiyle, ilk derece mahkemesi tarafından davanın reddine karar verilmiş olup, bu Danıştay tarafından da onanmıştır.*” Danıştay’ın bu kararı ve bu yöndeki müstakar diğer kararları; toplu ulaşım haklarının ihale süreçlerine ve yukarıda belirtilen usullere uyulmaksızın devrinin mümkün olmayacağını ve bu usullere tabi olmaksızın elde edilen hakların da kazanılmış hak olarak değerlendirilemeyeceğini ortaya koymaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre toplu taşımaya ilişkin haklar belediyeye aittir. Bu kapsamda idare tarafından öncelikle ticari plaka sayılarının tespit edilmesi ardından belediyeye ait olan bu hakkın 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu çerçevesinde belediye encümenince rekabet ve saydamlık ilkelerini tesis ederek kira süresinin de ihale sürecinde belirlenecek şekilde ihale usulüyle kiralanması gerekmektedir.

Kazanılmış hakların varlığına ilişkin değerlendirme konusunda ise kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, bu hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmiş olması gerekmektedir. Nitekim Danıştay 10’uncu Dairesinin 2000/2114 Esas ve 2002/3458 sayılı kararına göre; “...*Kazanılmış hak, bir hak sağlamaya elverişli nesnel kuralların bireylere uygulanması ile onlar için doğan öznel hakkın korunması anlamında kabul edilebileceğinden, kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın yeni düzenlemeden önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekmektedir.*”

Anayasa Mahkemesi ise konuyla ilgili 07.04.2021 Tarihli ve 2018/20720 Başvuru Numaralı Kararında özetle; İdarenin uzun yıllardır devam eden ve kişilerde hep devam edeceği kanısı oluşturan toplu ulaşım imtiyazını hak sahipleri tarafından öngörülemez ve mağduriyete yol açacak şekilde makul bir zaman önce bildirilmeden iptal edilmesinin hukuka uygun olmadığına hükmetmiştir.

Yapılan incelemede; Belediye sınırları içerisinde aktif olarak çalışan 18 adet taksi durağı olduğu, bu duraklardaki taksi sayısının 151 olduğu, ticari taksi plakaları ile ilgili olarak Belediye tarafından herhangi bir ihale yapılmadığı, ilgili kişilerden Belediye Meclisin yıllık gelir tarifesinde aldığı karar doğrultusunda kişi başı 1.600 TL Yıllık Ruhsat Harcı alındığı, yıl içerisinde Ticari Plaka Tahsis Belgesi için Belediyeye talepte bulunan 14 kişiye Ticari (T) plaka Tahsis belgesi verildiği, bu kişilerden Belediye Meclisin yıllık gelir tarifesinde aldığı karar doğrultusunda kişi başı 10.400 TL bedel alındığı görülmüştür.

Yukarıda yer verilen açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde; toplu taşıma hizmetlerinin imtiyaz, kiralama, ruhsat veya hizmet satın alma usullerinden biri ile üçüncü kişilere ihale yoluyla gördürülebilmesi gerekir. Her dört yöntem bakımından da bu hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesinde mutlak olarak belirli bir sürenin öngörülmüş olması zorunludur. Toplu taşıma hizmetlerinin yukarıda belirtilen usuller dışında bir usul ile yapılması, Kanun'da öngörülen sürelerden daha uzun bir sürenin öngörülmesi ya da hiçbir şekilde süre öngörülmemesi mümkün değildir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; boşta olan ticari taksi plakalarının tespit edildiği, Belediye tarafından kiralama işlemlerinin yakın zamanda başlatılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak söz konusu plakaların ilgili mevzuat ve 04.05.2021 tarih ve 31474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda hat sahiplerine iyi yönetim kurallarına da riayet edilerek makul bir süre tanınma kaydıyla süre ve şartları da belirtilerek Belediye Kanunu'na uygun olarak ihale yoluyla verilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 17: Gecekondu Fonu İçin Özel Bir Banka Hesabı Açılmaması

İdarenin gecekondu fonu gelirleri ve giderlerinin takibi için bu fona mahsus bir banka hesabı açılmamış ve fon gelirleri İdarenin diğer cari hesaplarında takip edilmiştir.

775 sayılı Gecekondu Kanunu'nun 12'nci maddesinde, yine bu maddede sayılan gecekondu fonu gelirlerinin takibi için bir banka hesabı açılacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla, kanun koyucunun, bahsi geçen fon gelirlerinin kayıtlara giriş ve çıkışının söz konusu banka hesabından yapılmasını istediği anlaşılmaktadır.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; gecekondu fonu gelirleri ve giderlerinin takibi için bu fona mahsus bir banka hesabı açılmadığı ve fon gelirlerinin İdarenin

diğer cari hesaplarında takip edildiği tespit edilmiştir. Bu uygulamanın ise, ilgili mevzuatın amacına uygun olmadığı aşikârdır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine İdare tarafından, eleştiriler doğrultusunda gecekondü fonu için hesap açılarak fon gelirlerinin bu hesapta toplanacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak; Gecekondü fonu gelirlerinin ve 775 sayılı Kanun'da belirtilen harcamaların takibi için söz konusu fona mahsus bir banka hesabı açılmalıdır.

BULGU 18: Otopark Hesabının Mevzuata Uygun Olarak Kullanılmaması

İdarenin otopark hesabında toplanan paraların Otopark Yönetmeliği'nde belirlenen amaçlar dışında harcandığı görülmüştür.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 37 ve 44'üncü maddelerine dayanılarak hazırlanan Otopark Yönetmeliği'nin "Yapı ruhsatı ve kullanma izinlerinin verilmesi" başlıklı 10'uncu maddesinde; yapılacak yapılara Yönetmelik'te belirtilen esaslara göre otopark yerleri ayrılmadan yapı ruhsatı verilmeyeceği ve söz konusu otoparklar inşa edilip hazır hale getirilmeden yapı kullanma izni verilmeyeceği düzenlenmiştir.

Yönetmelik'in "Otopark Bedelinin Tahakkuk ve Tahsili" başlıklı 12'nci maddesi uyarınca; otopark bedellerinin tahakkuk ve tahsil esasları bu Yönetmelik hükümleri dikkate alınarak ilgili idareler tarafından belirlenecek ve otopark bedelleri kamu bankalarından herhangi birinde açılacak otopark hesabına yatırılacaktır. Aynı maddenin devamında; idarelerce bedel alınmış olan parseller için bölge otoparklarının, ruhsat tarihinden itibaren en geç beş yıl içinde tamamlanmak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Yönetmelik'in "Otopark hesabından yapılacak harcamalar" başlıklı 13'üncü maddesine göre, otopark hesabında toplanan meblağın bölge ve genel otopark tesisi dışında başka bir amaçla kullanılamayacağı ifade edilmiştir.

İdarenin bu amaçla açtığı otopark hesaplarının incelenmesi neticesinde, ilgili hesaptan yukarıda adı geçen Yönetmelik hükümlerine aykırı olarak, belirli zamanlarda idarenin farklı mevduat hesaplarına aktarımlar yapıldığı ve söz konusu hesapta kullanılan paranın amacı dışında kullanıldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine İdare tarafından, otopark hesabında toplanan tutarların belediyenin diğer borçlarını ödemedede kullanıldığı belirtilmiştir.

Otopark hesabında toplanan meblağın, otopark tesisi dışında başka amaçlarla kullanılması mevzuata aykırılık teşkil etmekte olup söz konusu Yönetmelik'te belirtildiği üzere, ilgili hesapta toplanan paradan idarenin faiz geliri elde etmesi gerekmektedir

BULGU 19: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

Belediye bünyesindeki işçilerin yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmaması nedeniyle birikmiş yıllık izin süreleri bulunmaktadır.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir. Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarihli ve 25391 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak düzenlemeler yapılmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2024 yılında 2.666 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığının 17.05.2024 tarihli ve 32549 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2024/7 sayılı Genelge'sinde, 4857 sayılı Kanun

kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Bahse konu düzenlemelere göre; işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir. Ayrıca bu husus işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları için işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Belediyede görevli 186 kadrolu işçinin yıllık izin kullanımları incelendiğinde 58 işçinin 100-200 gün arası, 34 işçinin 201-300 gün arası ve 13 işçinin 301 ve üzeri yıllık izin süresinin mevcut olduğu görülmüştür. Toplamda 186 işçinin kullanılmayan yıllık izin süresi 26.032 gündür. Mevcut durum itibarıyla, olası emeklilik veya iş akdinin sonlandırılması hallerinde işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden, belediye açısından ek bir mali külfet söz konusu olacaktır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından özetle; söz konusu Tasarruf Genelgesi hakkında müdürlüklere bilgilendirme yapıldığı ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde Belediyede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve Belediyeye ek mali külfet getirmemesi amacıyla zamanında ve düzenli olarak kullandırılması gerekmektedir.

BULGU 20: Belediye Şirketinden Personel İstihdam Edilmesinde Yaklaşık Maliyetin Hazırlanmaması ve Sözleşmenin Türü ile Bedelinin Belirtilmemesi

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında belediye şirketinden doğrudan alımla temin edilmeye başlanan personel için yaklaşık maliyet cetveli hazırlanmamış ve sözleşme yapılmasına rağmen sözleşmenin türü ile bedeli belirtilmemiştir.

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile taşeron personelin Belediye Şirketlerinde kadroya geçirilmesi ve Belediyenin personel temininin şirketleri eliyle gördürülmesi düzenlenmiştir. Bu kapsamda 28.04.2018 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 2018/11608 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile “İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar” yürürlüğe konulmuştur.

Anılan Usul ve Esaslar’ın “Hizmetlerin gördürülmesi” başlıklı 6’ncı maddesinde göre; belediyeler ile bağlı kuruluşları personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerini 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 22’nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62’nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın doğrudan hizmet alımı suretiyle, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası bu idarelere ait şirketlere gördürebilir. Bu kapsamda yapılacak personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerin bedelinin tespitinde, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin yaklaşık maliyetin tespitine ilişkin hükümlerine uyulması zorunludur. Bu Usul ve Esaslarda düzenlenmeyen hususlarda Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği eki Hizmet İşleri Genel Şartnamesi ve ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır. Bu kapsamdaki hizmet alımlarında taraflar arasında sözleşme imzalanması zorunludur.

Diğer yandan, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin “Yaklaşık maliyetin hesaplanmasına esas miktar ve fiyatların tespiti” başlıklı 8’inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre; İdareler, yaklaşık maliyetin hesaplanabilmesi için öncelikle ihale konusu hizmeti oluşturan iş kalemlerini veya gruplarını ve bunlara ilişkin miktarları tespit ederler. Bu amaçla, idare tarafından gerek duyulduğunda, Yönetmelik’te belirtilen esas ve usuller çerçevesinde miktar araştırması da yapılabilir.

Yönetmelik’in 9’uncu maddesinde yaklaşık maliyetin hesaplanmasına ve güncellenmesine, 17’nci maddesinde ise İdarenin sözleşme tasarısını bu Yönetmelik ekinde yer alan tip sözleşmeyi esas alarak hazırlayacağına ilişkin hükümler yer almaktadır.

Belediye şirketlerinden personel alımının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 22’nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62’nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın yapılabilmesi, söz konusu alımlarda herhangi bir usul ve esas olmadığı anlamına gelmemektedir. Her ne kadar, Kanun koyucu mezkûr alımları 4734 sayılı Kanun’da sayılan ihale usulleri ile doğrudan temin yönteminin dışına çıkarmışsa da; 696 sayılı

KHK bağlamında, yaklaşık maliyetin hazırlanması ve sözleşmenin yapılmasında ihale mevzuatına atıflar yapılmıştır.

Şöyle ki: Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden; 696 sayılı KHK kapsamında belediye şirketlerinde istihdam edilmeye başlanan personelin belediyeler tarafından 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22’nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62’nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın doğrudan hizmet alımı suretiyle temin edileceği, bu kapsamda yapılacak personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerin bedelinin tespitinde, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin yaklaşık maliyetin tespitine ilişkin hükümlerine uyulmasının zorunlu olduğu ve idare ile şirket arasında söz konusu Yönetmelik ekinde yer alan tip sözleşme kapsamında sözleşme düzenlenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdarenin, Iğdır Belediyesi Personel Limited Şirketi’nden doğrudan alım suretiyle işçi temin etmesinde, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nde belirtilen usul ve esaslara uyulmadığı tespit edilmiştir.

Şöyle ki: İdare ile Iğdır Belediyesi Personel Limited Şirketi arasında 06.02.2024 tarihinde işyerinde toplu iş sözleşmesi imzalanmış olup, Belediye ile personel şirketi arasındaki personel istihdamına ilişkin süreç bu sözleşme üzerinden yürütülmektedir. Ancak, söz konusu sözleşmenin türü ile bedeli belirtilmemiş ve sözleşmenin ayrılmaz parçası ve eki mahiyetinde olan birim fiyat teklif cetveli hazırlanmamıştır.

Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Sözleşmeleri Kapsamında Çalıştırılmakta Olan İşçilerin Sürekli İşçi Kadrolarına veya Mahalli İdare Şirketlerinde İşçi Statüsüne Geçirilmesine İlişkin 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 23 ve Geçici 24 üncü Maddelerinin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslar’ın “İşçi statüsüne geçirilenlerin ücreti ile diğer mali ve sosyal haklarının belirlenmesi” başlıklı 49’uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasında aynen “İdarelerin şirketlerinde işçi statüsüne geçirilenlerden, geçiş işlemi yapılırken mevcut işyerinin girdiği işkolunda kurulu işyerinden bildirilenlerin ücreti ile diğer mali ve sosyal hakları, geçici 24 üncü madde kapsamındaki şirketlerde geçişten önce alt işveren işçilerini kapsayan, Yüksek Hakem Kurulu tarafından karara bağlanan ve süresi en son sona erecek toplu iş sözleşmesinin bitimine kadar bu toplu iş sözleşmesinin uygulanması suretiyle oluşan ücret ile diğer mali ve sosyal haklardan fazla olamaz.” denilmektedir.

Diğer yandan Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "*Personel çalıştırılmasına dayalı ihalelerde yaklaşık maliyet*" başlıklı 10'uncu maddesinin (4) numaralı fıkrasında aynen "*Personele asgari ücretin üzerinde ödeme yapılmasının öngörülmesi halinde, bu ücretin brüt asgari ücretin en az yüzde (%) kaç fazlası olacağı idarece belirlenerek, bu oran üzerinden yaklaşık maliyet hesaplanır ve söz konusu oran idari şartnamede açıkça gösterilir.*" hükmü yer almaktadır. Bu nedenle birim fiyat teklif cetvelinde işçilik kalemleri "*asgari ücretin %... fazlası şeklinde*" belirtilmeli ve söz konusu ifadeler taşerondan kadroya geçiş öncesindeki sözleşmeler ile birebir aynı olmalıdır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; Belediye şirketine personel istihdam edilmesinde gerekli tavsiyelere uyulacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak Belediye şirketlerine yapılacak hakediş ödemelerinin temel dayanağı, İdare ile şirket arasında imzalanan sözleşmelerdir. Bu kapsamda yaklaşık maliyet cetveli hazırlanmalı ve birim fiyat teklif cetvelinde işçilik kalemlerine teklif edilen birim fiyatlar ile miktarların çarpımı sonucu bulunacak olan bedel, sözleşme bedelini oluşturmalıdır. Ayrıca, Sözleşmenin türü birim fiyatlı sözleşme olmalıdır. Personele asgari ücretin üzerinde ödeme yapılmasının öngörülmesi halinde ise bu ücretin brüt asgari ücretin en az yüzde (%) kaç fazlası olacağı idarece belirlenerek, bu oran üzerinden yaklaşık maliyet hesaplanmalı ve söz konusu oran idari şartnamede açıkça gösterilmelidir. Dolayısıyla 696 sayılı KHK kapsamında İdare şirketinden işçi temin edilmesinde Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nde belirtilen süreçlere uyulmalıdır.

BULGU 21: Sosyal Denge Sözleşmesine Mevzuatında Belirtilenin Dışındaki Konularla İlgili Hükümlerin Konulması

Belediye ile sendika arasında akdedilen ve 2024-2025 yıllarını kapsayan sosyal denge tazminatı ödenmesine ilişkin sözleşmeye sözleşmenin konusu olmayan ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na aykırılık oluşturan hükümler konulduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "A. Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı" başlıklı 53'üncü maddesinde memurlar ve diğer kamu görevlilerinin, toplu sözleşme yapma hakkına sahip oldukları, toplu sözleşme hakkının kapsamı, istisnaları, toplu sözleşmeden yararlanacaklar, toplu sözleşmenin yapılma şekli, usulü ve yürürlüğü, toplu sözleşme hükümlerinin emeklilere yansıtılması, Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun teşkili, çalışma usul ve esasları ile diğer

hususların kanunla düzenleneceği; “D. Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili hükümler” başlıklı 128’inci maddesinde ise memurların ve diğer kamu görevlilerinin niteliklerinin, atanmalarının, görev ve yetkilerinin, hakları ve yükümlülüklerinin, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği, ancak, malî ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümlerinin saklı olduğu hüküm altına alınmıştır.

375 sayılı KHK’nin Ek 15’inci maddesinde, Belediyelerin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebileceği, ödenebilecek aylık tutarın, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’na göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçemeyeceği ve anılan Kanun’da öngörülen hükümler çerçevesinde yapılabilecek sözleşmeyle belirlenebileceği ifade edilmiştir.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’nun “Mahalli idarelerde sözleşme imzalanması” başlıklı 32’nci maddesinin birinci fıkrasına göre 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin ek 15’inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince, il özel idaresinde valinin teklifi üzerine il genel meclisince karar verilmesi halinde, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendikanın genel başkanı veya sendika yönetim kurulu tarafından yetkilendirilecek bir temsilcisi ile belediyelerde belediye başkanı, il özel idaresinde vali arasında toplu sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde sözleşme yapılabilmektedir. Bu sözleşme, Kanun’un uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılmaz ve bu kapsamda Kamu Görevlileri Hakem Kurulu’na başvurulamaz. Söz konusu düzenlemelerde yer alan “sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere” ibaresinden de anlaşılacağı üzere imzalanacak sözleşme sosyal denge ödemesi ile ilgili olmalıdır. Bunun dışında sözleşmeye sosyal denge tazminatı ödemesi ile ilgili olmayan hükümler konulmamalıdır.

İdare ile sendika arasında imzalanan sözleşmenin “İşverenin Hak ve Yükümlülükleri” başlıklı 7’nci maddesinde işverenin, iş güvenliği ve çalışanların sağlığı açısından her türlü önlemi alacağı, kamu görevlilerinin tüm haklarını zamanında yerine getireceği, sendikal çalışmalar konusunda sendikayı temsil yetkisine sahip çalışanlara her türlü kolaylığı sağlayacağı gibi çeşitli ifadelerle yer verilmiştir.

İlgili sözleşmenin “Sendika ve Üyelerin Hak ve Yükümlülükleri” başlıklı 8’inci maddesinde çalışanlar için yapılacak eğitim, seminer, gösteri, konferans ve eğitsel toplantılarda

salon, araç ve gereçlerden önceden izin almak şartıyla yararlandırılabileceği, “Sendikal Çalışmalar” başlıklı 9’uncu maddesinde sendika temsilcilerinin sosyal denge tazminatı sözleşmesinin uygulanması, işveren ilişkilerinin gerekli kılması ve sorunların zamanında çözülmesi için belirli ve uygun sürelerle işyerinden ayrılabilmesi yönünde hükümlere yer verildiği, “Sosyal Haklar ve Eğitim” başlıklı 10’uncu maddesinde işverenin düzenlediği etkinliklerden (spor salonu, eğitim kursları, sinema, tiyatro, düğün/nikah salonu vb.) üyelerin kendileri ile bakmakla yükümlü oldukları eş ve çocuklarının ücretsiz veya indirimli yararlanması için imkanlar nispetinde çözüme ulaştırılacağı, işverenin sendikanın düzenleyeceği toplantı, seminer, gezi gibi faaliyetleri çalışma düzenini aksatmayacak şekilde mesai saatlerinde yapılmasına izin vereceği, işverenin üyeler için eğitimler yaptıracağı, kurs, seminer, konferans gibi faaliyetler için salon, ekip, araç ve gereçleri ücretsiz tahsis edeceği ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen sosyal denge tazminatı sözleşmesi maddeleri incelendiğinde, ilgili hükümlerin sosyal denge tazminatı ödenmesiyle ilgili olmadığı ve 4688 sayılı Kanun'a aykırılık oluşturduğu görülmektedir. Kanun hükmünden açıkça anlaşılacağı üzere, belediye başkanı ile sendika temsilcisi sadece ödenecek olan sosyal denge tazminat tutarını kanuni sınırlarda tespit etmek üzere yetkilendirilmiştir. Bunun dışında sözleşme hakkını toplu sözleşme gibi düşünmek ve sözleşme metnine yetkilendirilen husus dışında başkaca hükümler koymak mümkün bulunmamaktadır. Zira 4688 sayılı Kanun'un 32'nci maddesinde mahalli idarelerle imzalanan sözleşmenin Kanun'un uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılamayacağı açıkça belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; sosyal denge sözleşmesinde mevzuatta belirtilenlerin dışında herhangi bir işlem yapılmadığı, bundan sonraki yapılacak toplu sözleşmelerde gerekli hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre imzalanacak toplu sözleşmenin konusu, memur ve sözleşmeli personele yapılacak sosyal denge tazminatı ödemesi tutarının belirlenmesi olup, sosyal denge ödemesiyle ilgili olmayan ve 4688 Kanun hükümlerine aykırılık oluşturacak düzenlemelere sözleşmede yer verilmemelidir.

BULGU 22: Vekâleten Görevlendirmenin Genel ve Sürekli Bir Personel Atama Yöntemi Olarak Kullanılması ve Müdürlük Kadrolarında Sürekli Değişim Yaşanması

Belediyede görevli yönetici personelin önemli bir kısmının genellik ve süreklilik arz

edecek şekilde vekâleten atandığı ve müdürlük kadrolarında bulunan kişilerde yıl içerisinde kısa zamanlarda değişiklik yapıldığı tespit edilmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun “Vekalet görevi ve aylık verilmesinin şartları” başlıklı 86'ncı maddesine göre, memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabilmektedir. Ayrıca, sayılan haller dışında, boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekâleten gördürülebilmektedir.

Anılan Kanun hükmüne göre vekâleten görevlendirme, kamu hizmetlerinde sürekliliğin sağlanması amacıyla ancak belli koşullar halinde geçici ve istisnai hallerde başvurulabilecek bir yöntem olup, bu şekilde yapılan atamaların 657 sayılı Kanun'un dayandığı sınıflandırma, kariyer ve liyakat ilkeleri çerçevesinde yapılacak asaleten atama usulüne alternatif oluşturacak biçimde genel ve uzun süreli yapılması mümkün değildir.

Öte yandan, 26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği yayımlanmış olup, Tebliğde idarelerin iç kontrol sistemlerinin oluşturulmasında, izlenmesinde ve değerlendirilmesinde dikkate almaları gereken bir takım standartlara yer verilmiştir. Söz konusu Tebliğin “Faaliyetlerin sürekliliği” başlıklı 11'inci standardında ise; sadece gerekli hallerde ve usulüne uygun olarak vekil personel görevlendirilebileceği düzenlenmiştir.

İdarede yapılan atamalar incelendiğinde; İdarenin 24 müdürlük kadrosunun bulunduğu, bu müdürlüklerin 16 tanesinde vekâleten atama suretiyle müdürlük ataması yapıldığı görülmüştür. Bu durum, İdarenin atama politikasının vekâleten atama üzerine kurulduğu, müdür kadrolarında görev yapan personel bakımından genel ve sürekli bir görevlendirme yöntemi olarak kullanıldığını göstermektedir.

Ayrıca müdürlük kadrolarında yıl içerisinde sürekli görev değişimlerinin yapıldığı görülmüştür. Örnek olması açısından müdürlüklerde değişim sıklığını gösterir tablo aşağıdaki gibidir;

Tablo 13: Müdürlük Değişimlerini Gösterir Tablo

Müdürlük	Müdür 1	Müdür 2	Müdür 3	Müdür 4	Müdür 5
Muhtarlık İşleri Müdürlüğü	Göreve başlama tarihi: 3.07.2023	Göreve başlama tarihi: 4.06.2024	Göreve başlama tarihi: 27.06.2024	Göreve başlama tarihi: 16.10.2024	Göreve başlama tarihi: 1.01.2025
	Görevden ayrılma	Görevden ayrılma	Görevden ayrılma	Görevden ayrılma	Görevden ayrılma

	tarihi: 04.06.2024	tarihi: 27.06.2024	tarihi: 16.10.2024	tarihi: 1.01.2025	tarihi: ...
Bilgi İşlem Müdürlüğü	Göreve başlama tarihi: 10.09.2020 Görevden ayrılma tarihi: 19.04.2024	Göreve başlama tarihi: 20.04.2024 Görevden ayrılma tarihi: 3.07.2024	Göreve başlama tarihi: 3.07.2024 Görevden ayrılma tarihi: 26.08.2024	Göreve başlama tarihi: 26.08.2024 Görevden ayrılma tarihi: ...	
Hal Müdürlüğü	Göreve başlama tarihi: 15.01.2024 Görevden ayrılma tarihi: 20.05.2024	Göreve başlama tarihi: 20.05.2024 Görevden ayrılma tarihi: 14.06.2024	Göreve başlama tarihi: 14.06.2024 Görevden ayrılma tarihi: 15.08.2024	Göreve başlama tarihi: 15.08.2024 Görevden ayrılma tarihi: ...	
Temizlik İşleri Müdürlüğü	Göreve başlama tarihi: 12.06.2023 Görevden ayrılma tarihi: 08.05.2024	Göreve başlama tarihi: 08.05.2024 Görevden ayrılma tarihi: 14.06.2024	Göreve başlama tarihi: 14.06.2024 Görevden ayrılma tarihi: 16.10.2024	Göreve başlama tarihi: 16.10.2024 Görevden ayrılma tarihi: ...	
Mezarlık İşleri Müdürlüğü	Göreve başlama tarihi: 26.07.2023 Görevden ayrılma tarihi: 20.04.2024	Göreve başlama tarihi: 20.04.2024 Görevden ayrılma tarihi: 14.06.2024	Göreve başlama tarihi: 14.06.2024 Görevden ayrılma tarihi: ...		
Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü	Göreve başlama tarihi: 13.09.2023 Görevden ayrılma tarihi: 27.06.2024	Göreve başlama tarihi: 27.06.2024 Görevden ayrılma tarihi: 16.08.2024	Göreve başlama tarihi: 16.08.2024 Görevden ayrılma tarihi: ...		
Veteriner İşleri Müdürlüğü	Göreve başlama tarihi: 13.04.2022 Görevden ayrılma tarihi: 08.05.2024	Göreve başlama tarihi: 08.05.2024 Görevden ayrılma tarihi: 14.06.2024	Göreve başlama tarihi: 14.06.2024 Görevden ayrılma tarihi:		

Yıl içerisinde gerçekleşen değişimlerin sıklığının fazla olması Belediye bünyesindeki müdürlüklerin kurumsallaşmasını, personelin bulunduğu müdürlük bünyesinde uzmanlaşmasını ve kurum hafızasının oluşmasını engellemekte, kamu kaynaklarının kullanılmasına karar verip süreci başlatan kişiler ile sürecin devamını yürüten kişilerin farklı olması sorumluluk tespitinde sorunlara yol açabilmekte ve iç kontrol mekanizmasının zayıflamasına yol açmaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; 2025 yılı görevde yükselme sınavına 7 müdürlük için şartları uygun olan personellerin başvurularının alındığı, bu kişilerin sınava girmeleri sağlanarak vekalet eliyle yürütülen müdürlüklerin büyük ölçüde önüne geçileceği ve müdürlükler arası yer değiştirmelerin de yapılmamasına özen gösterileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, 657 sayılı Kanun'un 86'ncı maddesi kapsamında İdare tarafından yapılan vekâleten müdür atamalarının ve müdürlükler arasında yıl içerisinde yaşanan müdür

değişimlerinin kanun koyucunun amacından farklı olarak genellik ve süreklilik arz edecek biçimde kullanılması mevzuata aykırılık teşkil etmekte olup, yukarıda bahsedilen durumların iç kontrol sistemi açısından da zafiyet oluşturacağı düşünülmektedir.

BULGU 23: Belediye Zabıta Yönetmeliği'ne Aykırı Görevlendirmeler Yapılması

Belediye zabıta hizmetinde mevzuatta öngörülenin aksine kadrolu işçiler ile belediye şirketinden doğrudan hizmet alım yoluyla istihdam edilen personellerin çalıştırıldığı görülmüştür.

Anayasa'nın 128'nci maddesinde; genel idare esaslarına göre yürütülen kamu hizmetlerinin gerektirdiği görevlerden asli ve sürekli nitelik taşıyanların, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle gördürüleceği belirtilmiş olup belediyelerin sunmuş olduğu zabıta hizmetlerinin de bu nitelikte olduğu aşikârdır.

Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde; belediye zabıtasının, beldenin düzenini muhafaza eden, belde halkının esenlik, sağlık ve huzurunu koruyan, yetkili organların bu amaçla alacakları kararları uygulayan özel zabıta kuvvetini, belediye zabıta personelinin ise belediye zabıta teşkilatındaki daire başkanı, müdür, şube müdürü, amir, komiser ve memurları ifade edeceği belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in; "Kadro ve Unvanlar" başlıklı 6'ncı maddesinde; belediye zabıta teşkilatı personel kadro ve unvanları; Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğe göre belirlenmiş; zabıta teşkilatının zabıta daire başkanı, zabıta müdürü, zabıta şube müdürü, zabıta amiri, zabıta komiseri ve zabıta memuru unvanlı kadrolar ile hizmet için gerekli diğer kadrolardan oluştuğu belirtilmiştir. Yönetmelik'in "Görevleri" başlıklı 10'uncu maddesinde; belediye sınırları içinde beldenin düzenini, belde halkının huzurunu ve sağlığını korumak, kanunların belediyelere görev olarak verdiği takip, kontrol, izin ve yasaklayıcı hususları yerine getirmek zabıta personelinin görevleri arasında sayılmıştır. Maddenin devamında zabıta personelinin görevleri hakkında ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir.

Mezkur Yönetmelik'in "Sınav ve Atamaya İlişkin Esaslar" başlıklı dördüncü bölümünde zabıta memurluğuna atanmada aranan başvuru ve sınav şartları ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. "Belediye Zabıta Kıyafetini Kullanma Yasağı" başlıklı 35'inci maddesinde ise; belediye zabıta personeli için bu Yönetmelik'te şekli gösterilen resmi kıyafet ile işaretler başka

bir özel veya kamu kuruluşu mensubu tarafından kullanılamayacağı; “Geçici Görevlendirme” başlıklı 41’inci maddesinde de zorunlu hallerde, belediye memurlarından ihtiyacı karşılayacak sayıda personel zabıta biriminin sadece büro hizmetlerinde geçici olarak görevlendirilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; asli ve sürekli kamu hizmetlerinin memurlar eliyle ifa edilmesi gerektiği belirtilmiş olup bu hizmetlerden biri olan zabıta hizmeti kesintisiz olarak yürütülen bir hizmettir. Zabıta daire başkanı, zabıta müdürü, zabıta şube müdürü, zabıta amiri, zabıta komiseri ve zabıta memuru unvanlı kadrolar ile hizmet için gerekli diğer kadrolardan oluşan zabıta teşkilatı, kaynakların etkili ve verimli kullanılması, zabıta hizmetlerinin kalitesinin artırılması, ihtiyaç duyulan nitelik, unvan ve sayıda personel istihdamının sağlanması gözetilerek oluşturulmalıdır. Belediye sınırları içinde beldenin düzenini, belde halkının huzurunu ve sağlığını korumak zabıta personelinin görevleri arasındadır. Kanuni düzenlemeler ile getirilen yasaklara uymayanlar hakkında gerekli yasal işlem yapma yetkisi bulunan zabıta personelinin idari kolluk görev ve yetkisi bulunmaktadır. Asli zabıta hizmetlerini yürütmekle görevlendirilen personelin mevzuatta aranan başvuru ve sınav şartlarını yerine getirmesi gerekmektedir. Zabıta personeli olma şartları kesin ve katı kurallarla belirlenmiş olup zorunlu hallerde dahi zabıta birimine yalnızca destek personeli olarak ve memur olmak şartıyla görevlendirme yapılabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca görevlendirebilecek memurların aktif zabıta görevinde değil, zabıtaya destek hizmeti verecek şekilde çalıştırılabileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede 19 kadrolu işçi ve 8 belediye personel şirketi personelinin zabıta hizmetlerinde görevlendirildiği görülmüştür. Kadrolu işçiler ile belediye personel şirketinden temin edilen personelin bir tür kolluk vazifesi olan zabıta hizmetlerini yürütmesi mümkün değildir.

Bununla birlikte, Iğdır Belediyesinin Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik gereği 1 Zabıta Müdürü, 4 Zabıta Amiri, 12 Zabıta Komiseri ve 76 Zabıta Memuru olmak üzere toplam 93 kadrosu bulunmasına rağmen, bu kadrolarda 1 Zabıta Müdürü, 5 Zabıta Memuru, 27 zabıta görevlisinin de yukarıda bahsedildiği üzere kadrolu işçi ve belediye personel şirketi personeli olmak üzere toplam 33 kişinin istihdam edildiği ve İdarenin zabıta kadrolarının boş olduğu da dikkate alındığında,

ihtiyacın boş kadroların doldurularak karşılanması için gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından özetle; Belediye norm kadro kütüğünde 92 adet zabıta memuru olması gerekirken 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre çalışan memur sayısının az olması sebebiyle zaman zaman Zabıta Müdürlüğü emrinde işlerin aksamaması için işçi de çalıştırıldığı ancak Zabıta Müdürlüğündeki boş kadroların doldurulması için gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Bu itibarla, asli ve sürekli kamu hizmetleri içerisinde yer alan belediye kolluk faaliyetinin Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin öngördüğü kadrolarda istihdam edilen personel tarafından yürütülmesi gerekmektedir.

BULGU 24: İhale Yoluyla Kiraya Verilmesi Gereken Taşınmazların Ecrimisil Alınarak Kullandırılması

Belediyeye ait 5 adet taşınmazın, ihale suretiyle kiralanması usulü yerine ecrimisil karşılığında kullandırıldığı görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde belediyelerin kiralama işlerinin bu Kanun'da yazılı hükümlere göre yürütüleceği hükme bağlanmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18 ve 34'üncü maddelerinde ise belediyenin mülkiyetinde bulunan taşınmazların 3 yılı geçmemek üzere kiralanmasında belediye encümenin; 3 yılı aşan kiralamalarında ise belediye meclisinin yetkili olduğu belirtilmektedir.

2886 sayılı Kanun hükümleri uyarınca kiralama işlemlerinin ihale usulleri ile gerçekleştirilmesi, kira süresi biten taşınmazlar için de yeniden kiralama ihalesine çıkılması gerekmektedir. Zira kamu taşınmazlarının kiralama dışında başkaca bir şekilde kullandırılmasına ilişkin herhangi bir düzenleme 2886 sayılı Kanun'da yer almamaktadır.

İşgal Harcı ile ilgili düzenlemeler 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda yer almakta olup Kanun'un 52'nci maddesinde, pazar veya panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezat yerlerinin, yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerlerden bir kısmının herhangi bir maksat için işgali halinde işgal harcı alınacağı düzenlenmiştir.

Ecrimisile ilişkin düzenlemeler ise 2886 sayılı Kanun'un 75'inci maddesinde açıklanmış olup, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinde 2886 sayılı Kanun'un

75'inci maddesinin hükümlerinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Bahsi geçen mevzuat hükümlerine göre işgal harcı, ecrimisil ve kiralama birbirlerinden tamamen farklı işlemlerdir. İşgal Harcı, 2464 sayılı Kanun'da belirtilen yerlerin geçici işgaline karşılık, belli bir tarife göre alınan bedel iken; ecrimisil, belediyenin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında olan yerlerin fuzuli şağıl tarafından işgal edilmesine istinaden geçmişe dönük olarak tahsil edilen bir bedeldir. Her iki uygulama da bir kiralama yöntemi değildir.

Yapılan incelemede; dönem içerisinde ihalesi yapılan ancak çeşitli nedenlerle kira sözleşmesi imzalanamayan Belediye halinde yer alan 5 adet bağımsız bölüm için yeniden ihaleye çıkılmadığı, ilgili yerlerin ecrimisil hesaplanmak suretiyle kullandırıldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; mülkiyeti Belediye"ye ait sebze haline tahsisli 5 adet işyerinde bulunan kiracıların Belediye tarafından yapılan ihaleye katılmadıklarından işgalci durumunda oldukları için ecrimisil alındığı, 2025 yılı içerisinde 5 adet işyeri için kiralama ihalesi yapılacağı ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalara göre, belediye taşınmazlarının, ecrimisil ile kullandırılması uygulamasına son verilmesi ve ilgili yerler için 2886 sayılı Kanun hükümlerine göre ihaleye çıkılması gerekmektedir.

BULGU 25: Belediye Birimleri ve Ücretsiz Su Kullanılan Yerlerde Sayaç Bulunmaması

Belediye tarafından su tahakkuku yapılmayan yerlerde su sayacı olmaması nedeniyle ne kadar su tüketiminin yapıldığının ölçülmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 8'inci maddesinde her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorunda olduğu belirtilmiştir. Belediyece su ücretine ilişkin tahakkuk yapılmasa da tüketilen suyun miktarının

belirlenmesi için sayacın bulunması ve belli periyotlarla sayacın okunması gerekir. Böylece su tüketimine ilişkin verilerin elde edilmiş olması sağlanacaktır.

16.07.2015 tarih ve 29418 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği’nin 36’ncı maddesi; “Bedelsiz su kullanan abonelerden ibadethaneler, halk çeşmeleri ve kamu kurumları tarafından kullanılan sular sayaçtan geçirilir. Bu sayaçlar zaman aralıklarıyla okunur ve sürekli takip edilir.” şeklinde düzenlenmiştir.

Yapılan incelemede, Belediyeye ait binalarda, park ve bahçelerde, ibadethanelerde ve halk çeşmelerinde su kullanımını ölçen su sayacının bulunmadığı görülmüştür.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Belediye birimleri ile ilgili abonelendirme işlemlerinin yapıldığı, ücretsiz su kullanan yerlere abone olmaları yönünde yazı yazıldığı ifade edilmiştir.

Su ücreti tahakkuk ettirilmese de bu yerlere su sayacının takılarak ne kadar su tüketildiğinin takip ve rapor edilmesinin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 26: Mevzuatında Belirtilen Koşulların Oluşması Nedeniyle Hurdaya Ayrılan Taşınırların Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında Muhasebeleştirilmemesi

İdarenin mülkiyetinde bulunan ve çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitirmiş olan maddi duran varlıklar 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına aktarılmamakta, dolayısıyla bu duran varlıklar için daha önce ayrılmış olan amortisman tutarları da 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabında izlenmemektedir.

Taşınır Mal Yönetmeliği’nin “Hurdaya ayırma nedeniyle çıkış” başlıklı 28’nci maddesinde; ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılması gerektiği ilgililer veya özel mevzuatı çerçevesinde oluşturulan komisyon tarafından bildirilen taşınırların, biri işin uzmanı olmak kaydıyla harcama yetkilisinin belirleyeceği en az üç kişiden oluşan komisyon tarafından değerlendirileceği, komisyonca hurdaya ayrılmasına karar verilenler için “Kayıttan

Düşme Teklif ve Onay Tutanağı” düzenlenerek harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacağı ifade edilmiştir.

Diğer yandan, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 253-Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı, 254-Taşıtlar Hesabı ve 255-Demirbaşlar Hesabının işleyişine ilişkin 195, 197 ve 199’uncu maddelerinde; eskime veya ekonomik ömrünü tamamlama gibi nedenlerle maddi duran varlık olma vasfı ortadan kalkan ve kullanılma imkanı kalmayan varlıkların, kayıtlı değerleri üzerinden ilgili duran varlık hesabından düşülüp 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına; bu varlıklara ilişkin ayrılmış olan amortisman tutarlarının ise 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabından düşülüp 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabı’na aktarılması gerektiği belirtilmektedir.

Ayrıca, aynı Yönetmelik’in elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklara ilişkin 224, 225 ve 228’inci maddelerine göre de; herhangi bir sebeple kullanılma olanağını kaybeden ve hurdaya ayrılmış olan bu varlıklar elden çıkarılınca kadar 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında, bu varlıklara ait amortisman tutarları ise 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabında izlenmesi gerekmektedir.

47 sıra numaralı Amortisman ve Tükenme Paylarına İlişkin Tebliğ’in “Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları” başlıklı 6’ncı maddesinin (7) numaralı fıkrasında ise; çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren amortisman tabi maddi duran varlıklardan 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında izlenmesine karar verilenlerin, amortisman tabi tutulmamış kısmının tamamının amortisman tabi tutulacağı ifade edilmiştir.

İdarenin taşınır deposunun ve taşınırlara ilişkin evraklarının incelenmesi neticesinde yıl içerisinde hurdaya ayrılan araçlar ve çeşitli taşınır malzemelerinin olduğu, bunların İdarenin taşınır deposunda muhafaza edildiği ve aşağıdaki tabloda gösterilen 20 adet aracın ekonomik ömrünü tamamlaması sebebiyle satılmasına karar verildiği; İdarece bu taşınırların kayıtlı değerlerinin bilinmediği ve tespit edilemediği anlaşılmıştır.

Tablo 14: Hurdaya Ayrılmasına Karar Verilen Araçların Listesi

Sıra No	Plaka	Model	Model Yılı	Aracın Cinsi
1	76 DF 265	BMC	1991	TANKER (Vidanjör)
2	76 AE 915	BMC	1993	KAMYON (Vidanjör)
3	76 AC 404	FATİH	2000	DAMPERLİ KAMYON
4	76 AV 769	RENAULT	2007	KAMYONET (Açık Kasa)
5	76 AE 582	BMC	1995	ÖZEL AMAÇLI (İTFAİYE)
6	76 AE 210	BMC	1996	ÖZEL AMAÇLI (İTFAİYE)

7	76 1997 001	HYUNDAİ ROBEX 200W	1997	İŞ MAKİNESİ (EKSİKAVATÖR)
8	76 AE 598	MITSUBISHI	1998	OTOBÜS (CA Tek Katlı)
9	76 AP 081	BMC	1999	ÖZEL AMAÇLI (İTFAİYE)
10	76 2000 001	CATERPILLAR (M-318)	2000	İŞ MAKİNESİ (EKSİKAVATÖR)
11	76 2012 001		2012	Yol süpürme makinesi
12	76 2012 002	JOHNSTON CN101	2012	İŞ MAKİNESİ (Yol Süpürme)
13	76 DL 287	KANUNİ MOTOSİKLET	2012	MOTOSİKLET (İki tekerlekli)
14	76 DL 288	KANUNİ MOTOSİKLET	2012	MOTOSİKLET (İki tekerlekli)
15	76 AS 996		2000	ÖZDEMİRSEN/RAMORK
16	76 AD 564	BMC	1996	DAMPERLİ KAMYON
17	76 1994 001		1994	HAMM DV8/SİLİNDİR
18	76 1986 001		1986	VÖGELE/ FİNİŞER
19	76 AE 889/76 ABD 086	RENAULT	1996	OTOMOBİL
20	76 AH 711	BMC	1998	KAMYONET (FATİH)

Söz konusu hurdaya ayrılan duran varlıklara ilişkin tutarların, yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri gereğince, kayıtlı oldukları hesaplardan düşülerek; İdarenin envanterinden mevzuata uygun olarak çıkarılınca kadar, 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında takip edilmeleri ve bu varlıkların birikmiş amortisman tutarlarının ise 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabına aktarılıp dönem sonunda %100 oranında amorti edilmeleri gerekirken, İdarece bu kapsamda herhangi bir işlem tesis edilmemiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; hurdaya ayrılan taşınırın elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabından muhasebeleştirilmemesi konusunda; ilgili müdürlükteki evrakların muhasebeye ulaştırılmaması nedeniyle sorun yaşandığı, hatalı hesapların 2025 yılında düzeltileceği ifade edilmiştir.

Netice olarak; hurdaya ayrılan taşınırın, belirtilen işlemten sonra ilgili hesaplara kaydedilmemesi nedeniyle, İdarenin 2024 yılı mali tablolarında; 253-Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı, 254-Taşıtlar Hesabı, 255-Demirbaşlar Hesabı, 294 -Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabı ve 299 -Birikmiş Amortismanlar Hesabının hatalı bilgi içermesine neden olunmuştur.

BULGU 27: İdarenin Taşınır Yönetiminin Mevzuata Uygun Şekilde Yürütülmemesi

Taşınır işlemleri ile ilgili olarak mevzuatında belirtilen bazı yükümlülüklerin İdare tarafından yerine getirilmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 44’üncü maddesine dayanılarak hazırlanan Taşınır Mal Yönetmeliği’nin “Sorumluluk” başlıklı 5’inci maddesinin 1’inci fıkrasında; harcama yetkililerinin taşınırın etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak edinilmesinden, kullanılmasından, kontrolünden, kayıtlarının bu Yönetmelik’te belirtilen esas ve usullere göre saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasını sağlamaktan sorumlu olduğu ve taşınır kayıtlarının bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak tutulması ve taşınır mal yönetim hesabının hazırlanması sorumluluğunu, taşınır kayıt yetkilileri ve taşınır kontrol yetkilileri aracılığıyla yerine getireceği belirtilmiştir.

Aynı maddenin 5’inci fıkrasında; taşınırın muhafazasından ve yönetilmesinden sorumlu olanların, gerekli tedbirlerin alınmaması veya gerekli özenin gösterilmemesi nedeniyle taşınırın kullanılmaz hale gelmesi veya yok olması sonucunda sebep oldukları kamu zararları hakkında, 27/9/2006 tarihli ve 2006/11058 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir.

Yönetmelik’in 6’ncı maddesinde taşınır kayıt yetkililerinin görev ve sorumlulukları belirtilmiş olup taşınırın ambar veya sahada muhafazası, kontrolü ve harcama yetkilisine hesap verme gibi başlıca görev ve sorumluluklar sayılmıştır.

Bu çerçevede, Iğdır Belediyesi taşınır mal yönetimi ve kayıtları üzerinde yapılan incelemelerde aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir:

a) Taşınır Kayıt Yetkilileri ve Taşınır Kontrol Yetkililerinin Belirlenmesinde Eksikliklerin Bulunması

Taşınır Mal Yönetmeliği’nin “Taşınır kayıt yetkilileri ve taşınır kontrol yetkilileri” başlıklı 6’ncı maddesinde taşınır kayıt yetkililerinin, harcama yetkililerince, memuriyet veya çalışma unvanına bağlı kalmaksızın, taşınır kayıt ve işlemlerini bu Yönetmelikte belirtilen usule uygun şekilde yapabilecek bilgi ve niteliklere sahip personel arasından görevlendirileceği, kamu idarelerince ihtiyaç duyulması hâlinde birden fazla harcama biriminin taşınır kayıtları harcama birimleri itibarıyla ayrı ayrı tutulmak kaydıyla, bir taşınır kayıt yetkilisi tarafından da yürütülebileceği ifade edilmiştir.

Taşınır kontrol yetkililerinin, harcama yetkililerince, taşınır kayıt yetkilisinin hazırlamış olduğu taşınır mal yönetim hesabına ilişkin belge ve cetvellerin mevzuata ve mali tablolara uygunluğunu ve gerektiğinde yapılan diğer kayıt ve işlemleri kontrol etmek üzere

yardımcılarından veya bunların bir alt kademesindeki yöneticileri arasından görevlendirileceği belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Taşınır konsolide görevlileri" başlıklı 7'nci maddesinde kamu idaresinin taşınır hesaplarını birleştirmek ve üst yönetici adına İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvelini hazırlamak üzere merkezde mali hizmetler birimi yöneticisine bağlı konsolide görevlisi belirleneceği belirtilmiştir.

Belediyede yapılan incelemede söz konusu görevlere ilişkin olarak görevlendirme yazıları talep edilmiş olup tarafımıza sadece taşınır kayıt yetkilisi olarak bir personelin atandığını gösterir 2023 tarihli yazı sunulmuş olup, ilgili yazıda kayıt yetkilisi olarak atanan kişinin hangi harcama birimlerinin taşınırından sorumlu olduğu konusunda net bir açıklamanın yer almadığı görülmüştür. Taşınır kontrol yetkilisi ve taşınır konsolide görevlileri belirleme konusunda ise tarafımıza herhangi bir evrak sunulamamıştır. Belediyenin taşınır yönetimi bir bütün olarak ele alındığında taşınırın kaydedilmesi, kontrol edilmesi, konsolide edilmesi konusunda sistematik işleyen bir sürecinin olmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak Yönetmelik'te belirtilen görevlere ilişkin uygun kişilerin görevlendirmesinin yapılması, sorumluluklarının net bir şekilde belirlenmesi suretiyle taşınırın yönetimi konusunda hesap verebilir bir sistemin kurulmasının sağlanması gerekmektedir.

b) Bazı Dayanıklı Taşınır Üzerinde Taşınır Sicil Numaralarının Yer Almaması

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 36'ncı maddesinde; giriş kaydı yapılan dayanıklı taşınırlara, taşınır kayıt yetkilisi tarafından bir sicil numarası verileceği ve bu numaranın yazma, kazıma, damga vurma veya etiket yapıştırma suretiyle taşınırın üzerinde kalıcı olacak şekilde belirtileceği ifade edilmiştir.

Aynı maddenin devamında; sicil numarasının üç grup rakamdan oluşacağı, birinci grup rakamın, taşınırın Dayanıklı Taşınır Defterinde ayrıntılı izlenmek üzere kaydedildiği taşınır kodundan; ikinci grup rakamın, taşınırın giriş kaydedildiği yılın son iki rakamından; üçüncü grup rakamın ise taşınıra verilen giriş sıra numarasından oluşacağı belirtilmiştir.

İdarenin taşınır işlemlerinin incelenmesi neticesinde; eski Belediye binasından kalma bazı dayanıklı taşınırlarda sicil numaralarının yer aldığı ancak özellikle yeni hizmet binasına

geçildiğinde alınan dayanıklı taşınırın üzerinde sicil numaralarının yazma, kazıma, damga vurma veya etiket yapıştırma suretiyle kalıcı olacak şekilde yer almadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; dayanıklı taşınır defterinde kayıtlı olan ve harcama birimi taşınır yönetim hesabında yer alan bütün dayanıklı taşınırın sicil numaralarının, taşınırın üzerinde kalıcı olacak şekilde belirtilmesi gerekmektedir.

c) Bazı Birimlerde Dayanıklı Taşınır Listesinin Düzenlenmemesi ve Ortak Kullanım Alanı Sorumlusunun Görevlendirilmemesi

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 10'uncu maddesinin 5'inci fıkrasının (ç) bendinde; *“Dayanıklı Taşınır Listesi (Örnek: 8): Bu Liste, Taşınır Kod Listesinin (B) bölümünde gösterilen taşınırlardan oda, büro, bölüm, geçit, atölye, garaj ve servislere tahsis edilenler için düzenlenir. Bunlar için Taşınır Teslim Belgesi düzenlenmez. Liste, istek yapan birim yetkilisi ve/veya varsa ortak kullanım alanı sorumlusu tarafından imzalanır.”* denilmektedir.

Söz konusu Yönetmelik'in 23'üncü maddesinin 5'inci fıkrasında ise taşınırın; oda, büro, bölüm, geçit, salon, atölye, garaj ve servis gibi ortak kullanım alanlarına Dayanıklı Taşınır Listesi düzenlenmek ve istek yapan birim yetkilisinin ve/veya varsa ortak kullanım alanı sorumlusunun imzası alınmak suretiyle verileceği ifade edilmektedir.

Öte yandan aynı Yönetmelik'in 32'nci maddesinin 5'inci fıkrasında; oda, büro, bölüm, geçit, salon, atölye, garaj ve servis gibi ortak kullanım alanlarında bulunan taşınırın Dayanıklı Taşınır Listeleri esas alınarak sayılacağı belirtilmektedir.

İdarenin taşınır işlemlerinin incelenmesi neticesinde; idarenin ortak kullanım alanlarına tahsis edilen dayanıklı taşınır için Yönetmelik'te belirtilen Dayanıklı Taşınır Listesinin oluşturulmadığı ve ortak kullanım alanı sorumlusunun görevlendirilmediği görülmüştür.

Sonuç olarak; İdare taşınırının bulunduğu mahallin ve hangi taşınırdan hangi birimin sorumlu olduğunun kolayca tespitinin sağlanması, taşınır sayım işlemlerinin mevzuata uygun olarak sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için Dayanıklı Taşınır Listesinin düzenlenmesi ve ortak kullanım alanı sorumlularının belirlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

d) Taşınır Sayımlarının Düzenli Yapılmaması

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Sayım ve sayım sonrası yapılacak işlemler" başlıklı 32'nci maddesinde;

"(1) Kamu idarelerine ait taşınırların, yıl sonlarında ve harcama yetkilisinin gerekli gördüğü durum ve zamanlarda sayımı yapılır.

(2) Taşınır sayımları, harcama yetkilisince, kendisinin veya görevlendireceği bir kişinin başkanlığında taşınır kayıt yetkilisinin de katılımıyla, en az üç kişiden oluşturulan sayım kurulu tarafından yapılır.(...)

(7) Sayım kurulunca, taşınırların fiili miktarlarının kayıtlı miktarlardan eksik oluşunun tespit edilmesi hâlinde Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağı ve Varlık İşlem Fişi; fazla olduğunun tespit edilmesi hâlinde ise Varlık İşlem Fişi düzenlettirilerek, defter kayıtlarının sayım sonuçlarıyla uygunluğu sağlanır.

(8) Düzenlenen giriş ve çıkış belgelerinin bir örneği, muhasebe kayıtlarının yapılması için muhasebe birimine gönderilir.

(9) Kayıtların sayım sonuçlarıyla uygunluğu sağlandıktan sonra sayım kurulu tarafından Taşınır Sayım ve Döküm Cetveli düzenlenir. Cetvel, sayım kurulu ile taşınır kayıt yetkilisi tarafından imzalanır. Bu Cetvel ve eki sayım tutanağı ile sayım sonuçlarına göre düzenlenen giriş ve çıkış belgeleri, taşınır kayıt yetkilisinin yıl sonu hesabını oluşturur."

hükümleri yer almaktadır.

Aynı Yönetmelik'in "Taşınır mal yönetim hesabı" başlıklı 34'üncü maddesinde taşınır mal yönetim hesabının, 5018 sayılı Kanunun kaynakların kullanılması ve yönetilmesi konusunda harcama birimi ve harcama yetkililerine yüklediği sorumluluğun gereği olarak taşınır kayıt ve işlemlerinin usulüne uygun yapıp yapılmadığının harcama yetkilisi tarafından kontrol ve denetimine esas olmak üzere taşınır kayıt yetkilisi tarafından harcama birimleri itibarıyla hazırlanacağı ve taşınır kontrol yetkilisince kayıt ve belgeler ile mali tablolara uygunluğu kontrol edilerek imzalanacağı, taşınır mal yönetim hesabında; önceki yıldan devredilen, yılı içinde giren, çıkan ve ertesi yıla devredilen taşınırlar ile yıl sonu sayımında bulunan fazla ve noksanların gösterileceği ifade edilmiştir.

Diğer yandan, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Dönem sonu işlemleri" başlıklı 480'inci maddesinin üçüncü fıkrasında; her faaliyet döneminin sonunda, muhasebe yetkililerinin dönem sonu işlemlerini yaparak yeni faaliyet döneminin açılış kaydına

esas alınacak kesin mizanı çıkaracakları, hazırlanan kesin mizanda borç ve alacak kalanı veren hesapların yeni faaliyet döneminin açılış kaydına esas teşkil edeceği ifade edilmektedir.

Yukarıda yer alan hükümler uyarınca; yıl içerisinde harcama yetkilisinin gerek duyması halinde taşınırların sayımı yapılabilmekte ve her halükârda dönem sonlarında ambarda ve ortak kullanım alanlarında bulunan taşınırların sayımının yapılması gerekmekte, yıl sonu sayım çalışmaları kapsamında fiilen ambarda ve ortak kullanım alanlarında olan taşınırların sayımı ve dökümü yapılarak taşınırların fiili miktarının tespit edilmesi gerekmektedir. Bunların defter değeri ile karşılaştırılıp, defter değeri ile fiili değer arasında fark olması halinde bunun nedeni araştırıldıktan sonra tespit edilen duruma bağlı olarak düzenlenen giriş veya çıkış belgelerinin bir örneği, muhasebe kayıtlarının yapılması için muhasebe birimine gönderilerek, kayıtlı durum fiili duruma uygun hale getirilmelidir. Tüm bunlara dayanılarak İdarenin dönem sonu temel mali tablolarının hazırlanmasına esas teşkil eden kesin mizan cetveli çıkartılacaktır.

İdarenin taşınır işlemlerinin incelenmesi sonucunda; İdarenin önceki yıllarda edindiği çok sayıda dayanıklı taşınırın değerinin bilinmediği ve bunlara ilişkin olarak herhangi bir envanter çalışmasının yapılmadığı, taşınır sayımlarının düzenli yapılmadığı, bu durumun taşınır mal yönetiminde zafiyetler oluşturabileceği, özellikle dönem sonu sayımlarının yapılmamasından dolayı idarenin dönem sonu temel mali tablolarında yer alan 150-İlk Madde ve Malzeme Hesabı, 253-Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı ve 255- Demirbaşlar Hesabında kayıtlı tutarların gerçeğe uygun bilgi sunamayacağı değerlendirilmiştir. Nitekim, yapılan incelemede Belediye'nin "Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli"nde yer alan tutarlar ile muhasebe kayıtlarında yer alan tutarların birbirleri ile uyumsuz olduğu görülmüştür.

Aşağıdaki tabloda "Taşınır Mal Yönetim Hesabı Cetveli"nde yer alan yüksek tutarlı kayıtlar ile "2024 yılı Birleştirilmiş Veriler Defteri"nde yer alan veriler örnek olması açısından karşılaştırılmıştır;

Tablo 15: Taşınır Mal Yönetim Hesabı Cetveli ve Muhasebe Kayıtlarını Gösterir İcmal

Hesap Kodu	Taşınır İcmal Cetvelindeki Tutar (TL)	2024 Yılı Muhasebe Kayıtları (TL)
254.01.05	17.341.839,60	20.641.114,04
254.01.02	16.860.963,30	28.709.147,43
254.01.03	10.246.660,93	35.013.343,65
255.03.01	7.120.299,18	17.490.342,93

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; tahakkuk kaydının yapılmasına dikkat edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; İdare taşınırlarının etkili, ekonomik, verimli şekilde kullanılması; kasıt, kusur veya ihmâl sonucu kırılan, bozulan veya kaybolan taşınırların tespitinin sağlanması, taşınırların kayıtlı durumu ile fiili durumunun uyumlu hale getirilebilmesi için taşınır sayımlarının mevzuatında öngörüldüğü şekilde ve düzenli aralıklarla yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 28: İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıp-Kaçak Oranının Yüksek Olması

Belediye tarafından yönetilen içme suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıp ve kaçak oranının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

08.05.2014 tarih ve 28994 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği’nin “Amaç” başlıklı 1’inci maddesinde, bu Yönetmelik’in amacının; su kaynaklarının korunması ve verimliliğin artırılması doğrultusunda, içme-kullanma suyunun etkin kullanılması ve israfının önlenmesi için içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrolüne ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu ifade edilmiştir.

Anılan Yönetmelik’in “Su kayıplarının azaltılması” başlıklı 9’uncu maddesinde, idarelerin su kayıp oranlarını; bu Yönetmelik’in yürürlük tarihinden itibaren büyükşehir ve il belediyelerinde 5 yıl içerisinde en fazla %30, takip eden 4 yıl içerisinde ise en fazla %25 düzeyine; diğer belediyelerde 9 yıl içerisinde en fazla %30, takip eden 5 yıl içerisinde ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlü olduğu, bu kapsamda bu Yönetmelik uyarınca çıkarılacak Teknik Usuller Tebliği’nde verilen yöntemler çerçevesinde gerekli faaliyetlerin yürütüleceği belirtilmiştir.

16.07.2015 tarih ve 29418 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği’nde ise içme ve kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrolü için idareler tarafından alınması gereken tedbirlerin neler olduğu ve hangi yöntemlerin kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Dünyada son dönemde yaşanan iklim değişiklikleri ile kentlerde gerçekleşen nüfus artışı, sanayileşme ve tarımsal kullanıma bağlı olarak su talebi artmakta ve bu durum temiz

içme suyu kaynakları üzerinde baskı oluşturmaktadır. Bu nedenle; şehirlerin içme suyu temin ve dağıtım sistemini yöneten idarelerin, içme suyu altyapısını çok yönlü analiz etmesi, modellemesi ve kente verilen suyun tamamını optimum bir şekilde yöneterek su kayıplarını önlemesi gerekmektedir.

Iğdır Belediyesinin içme suyu temin ve dağıtım sistemine ilişkin yapılan incelemelerde, su kayıp ve kaçak oranının 2021 yılında %73,86, 2022 yılında %72,38, 2023 yılında %64,76, ve 2024 yılında %61,29 olarak gerçekleştiği görülmüştür. Ayrıntısına aşağıda yer verilen Iğdır Belediyesi tarafından Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne sunulan 2024 yılı su kayıp-kaçak oranları hesap tablosunda; sisteme ne kadar miktarda su girdiği, bunun ne kadarlık kısmının faturalandırıldığı ve ne kadarlık kısmının kayıp-kaçak olarak sistem dışında kaldığı görülmektedir.

Tablo 16: 2024 Yılı Su Kayıp Kaçak Oranı

Sisteme Giren Su Miktarı (%100) 7.283.866 m ³	İzinli Tüketim (%38,71) 2.819.390 m ³	Faturalandırılmış İzinli Su Tüketimi (%38,71) 2.819.390 m ³	Gelir Getiren Su Miktarı (%38,71) 2.819.390 m ³
		Faturalandırılmamış İzinli Su Tüketimi %0 0 m ³	
	Su Kayıpları (%61,29) 4.464.476 m ³	İdari Kayıplar 2.464.476 m ³ (%33,83)	Gelir Getirmeyen Su Miktarı (%61,29) 4.464.476 m ³
		Fiziki Kayıplar 2.000.000 m ³ (%27,46)	

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; su kayıp-kaçağı ile ilgili ekip kurulduğu ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; gerek içme-kullanma suyunun etkin kullanılması ve su israfının önlenmesi, gerekse “İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü

Yönetmeliği” doğrultusunda kayıp-kaçak oranının belirlenen yükümlülük oranlarına düşürülmesi amacıyla çalışmalara hız verilmesi, kayıp-kaçakla mücadeleye dair daha etkin bir çalışmanın başlatılması gerekmektedir.

BULGU 29: İmar Kanunu Uyarınca Tespit Edilen Ruhsatsız veya Ruhsat Eklerine Aykırı Yapılara İlişkin Encümen Kararlarının Uygulanmaması

Kaçak veya ruhsat ve eklerine uygun olmayan yapılara ilişkin Iğdır Belediye Encümeni tarafından verilen yapı yıkım kararlarının yerine getirilmediği görülmüştür.

3194 sayılı İmar Kanunu’nun “Ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olarak başlanan yapılar” başlıklı 32’nci maddesinde;

“Bu Kanun hükümlerine göre; ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine veya ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılarda projelerine ve ilgili mevzuatına aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce (...) (3) tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur. Yapının imar mevzuatına aykırı olduğuna dair bilgi, tapu kayıtlarının beyanlar hanesine kaydedilmek üzere ilgili idaresince tapu dairesine en geç yedi gün içinde yazılı olarak bildirilir. Aykırılığın giderildiğine dair ilgili idaresince tapu dairesine bildirim yapılmadan beyanlar hanesindeki kayıt kaldırılamaz.

Durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır. Bu tebligatın bir nüshası muhtara bırakılır, bir nüshası da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne gönderilir.

Bu tarihten itibaren en çok bir ay içinde yapı sahibi, yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak, belediyeden veya valilikten mühürün kaldırılmasını ister.

Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme sonu anlaşırsa, mühür, belediye veya valilikçe kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir.

Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir. Yapı tatil tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde yapı sahibi tarafından yapının ruhsata uygun hale getirilmediğinin veya ruhsat alınmadığının ilgili idaresince tespit edilmesine rağmen iki ay içinde hakkında yıkım kararı alınmayan yapılar

ile hakkında yıkım kararı alınmış olmasına rağmen altı ay içinde ilgili idaresince yıkılmayan yapılar, yıkım maliyetleri döner sermaye işletmesi gelirlerinden karşılanmak üzere Bakanlıkça yıkılabilir veya yıktırılabilir. Yıkım maliyetleri %100 fazlası ile ilgili idaresinden tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilememesi halinde ilgili idarenin 5779 sayılı Kanun gereğince aktarılan paylarından kesilerek tahsil olunur. Tahsil olunan tutarlar, Bakanlığın döner sermaye işletmesi hesabına gelir olarak kaydedilir.

İdare tarafından ruhsata bağlanamayacağı veya aykırılıkların giderilemeyeceği tespit edilen yapıların ruhsatı üçüncü fıkra düzenlenen bir aylık süre beklenmeden iptal edilir ve mevzuata aykırı imalatlar hakkında beşinci fıkra hükümleri uygulanır.” hükmü,

03.07.2017 tarih ve 30113 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği’nin “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinin ilgili fıkrasında;

“Yapı tatil tutanağı: Herhangi bir şekilde ruhsat alınmadan yapıya başlanılarak kaçak inşaat yapıldığı ya da ruhsatlı yapılarda ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığı tespit edildiği takdirde, ilgili idaresince yetkilendirilmiş teknik elemanlarca, yapının o andaki durumu ile birlikte aykırılıkları resim, kroki ve yazı ile belirtilen ve inşai faaliyete devam edilemeyeceğini gösteren onaylı belgeyi, ...” hükümleri yer almaktadır.

Söz konusu imar mevzuatı uyarınca yapı tatil tutanağı ile kaçak olduğu ya da ruhsat ve eklerine uygun olmadığı tespit edilen yapılar mühürlenerek inşaatın durdurulması, tatil ya da durdurma zaptının bir nüshasının yerine asılması, bir nüshasının muhtara, bir nüshasının ise Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne gönderilmesi, ayrıca tapuda beyanlar hanesine kaydedilmek üzere Tapu il Müdürlüğüne konunun bir yazı ile bildirilmesi gerekmektedir.

Bir ay içinde sahibi tarafından ruhsata uygun hale getirilmeyen ya da ruhsatlandırılmayan yapılar hakkında 2 ay içinde ilgili idaresine göre encümen ya da il idare kurulu tarafından yıkım kararı verilip 6 ay içinde yıktırılması gerekmektedir. Ayrıca 6 ay içerisinde yıkım kararı verilip yıkılmayan binalar yıkım giderleri ilgili idaresinden karşılamak suretiyle bakanlık tarafından da yıktırılabilir.

Örnek olması açısından Belediye Encümeni tarafından 2023 yılında alınan yıkım kararlarını gösterir tablo aşağıdaki gibidir;

Tablo 17: 2023 Yılı Kaçak Yapılara İlişkin Encümen Kararları

Encümen Karar Tarih ve Sayısı	Ada	Parsel	Ceza Yazılma Sebebi	Yıkım Tarihi	Suç Duyurusu	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne Bildirim
08.06.2023 / 164	1125	1	RUHSATSIZ	YOK	VAR	YOK

12.10.2023 / 266	2094	7	RUHSATSIZ	YOK	VAR	YOK
10.08.2023 / 226	312	6	TARIMSAL ALANDA KAÇAK YAPI	YOK	YOK	YOK
10.08.2023 / 225	293	286	TARIMSAL ALANDA KAÇAK YAPI	YOK	YOK	YOK
10.08.2023 / 223	293	247	TARIMSAL ALANDA KAÇAK YAPI	YOK	YOK	YOK
10.08.2023 / 220	293	333	TARIMSAL ALANDA KAÇAK YAPI	YOK	YOK	YOK
10.08.2023 / 219	311	30	TARIMSAL ALANDA KAÇAK YAPI	YOK	YOK	YOK
10.08.2023 / 224	135	24	TARIMSAL ALANDA KAÇAK YAPI	YOK	YOK	YOK
10.08.2023 / 222	293	299	TARIMSAL ALANDA KAÇAK YAPI	YOK	YOK	YOK
10.08.2023 / 221	293	299	TARIMSAL ALANDA KAÇAK YAPI	YOK	YOK	YOK

İğdır Belediyesi İmar Müdürlüğü’nden alınan verilere göre; geçmiş yıllarda da çok fazla sayıda kaçak yapılar için encümen tarafından yıkım kararı verildiği görülmüştür. Ancak tespit edilen ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılar hakkında Belediye Encümeni tarafından verilen ve kesinleşmiş olan yıkım kararları Belediye tarafından yerine getirilmemiş, Tapu ile Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine bildirilmesi gerekirken bildirilmemiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; söz konusu yapıların yıkılması için Fen İşleri Müdürlüğüne ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Müdürlüğüne yıkım kararlarının gönderildiği, ancak Belediye araç ve gereçleri yetersiz olduğundan dolayı yıkım işleminin yapılamadığı, söz konusu yapıların yıkılması için yıkım ihalesine çıkılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak 3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca yıkım kararı verilerek kesinleşen kaçak yapılara ilişkin encümen kararları doğrultusunda işlem yapılmasının tesis edilmesi gerekmektedir.

BULGU 30: Belediye Hizmetlerine İlişkin Kullanılan Binaların Ruhsatsız Olması

Belediyenin hizmetlerinde kullanılan ve tabloda ayrıntısı gösterilen yapıların inşaat ruhsatlarının ve yapı kullanma izin belgelerinin bulunmadığı görülmüştür.

3194 sayılı İmar Kanunu’nun “Tanımlar” başlıklı 5’inci maddesinde, yapı; “*Karada ve suda, daimi veya muvakkat, resmi ve hususi yeraltı ve yerüstü inşaatı ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve müteharrik tesisler*” olarak tanımlanmış,

“Yapı ruhsatiyesi” başlıklı 21’inci maddesinin birinci fıkrasında; *“Bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için 26 ncı maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatiyesi alınması mecburidir.”* hükmü,

“Kamuya ait yapı ve tesisler ile sanayi tesislerinde ruhsat” başlıklı 26’ncı maddesinin birinci fıkrasında ise; *“Kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak veya yaptırılacak yapılara, imar planlarında o maksada tahsis edilmiş olmak, plan ve mevzuata aykırı olmamak üzere mimari, statik, tesisat ve her türlü fenni mesuliyeti bu kamu kurum ve kuruluşlarınca üstlenilmesi ve mülkiyetin belgelenmesi kaydıyla avan projeye göre ruhsat verilir. (...) ”* hükmü öngörülmüştür.

03.07.2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği’nin “Kamu alanlarında yapılacak yapılarda ruhsat” başlıklı 56’ıncı maddesinde; kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak veya yaptırılacak yapıların; uygulama imar planlarında o maksada tahsis edilmiş ve mülkiyeti belgelenmiş olmak kaydıyla ilgili idarelerden avan projelere göre yapı ruhsatı alınarak inşa edilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Yönetmelik’in “Genel İlkeler” başlıklı 5’inci maddesinin dokuzuncu fıkrasında; kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak veya yaptırılacak yapılara; imar planlarında o maksada tahsis edilmiş olmak, plan ve mevzuata aykırı olmamak üzere mimari, statik, tesisat fenni mesuliyeti ve her türlü sorumlulukların bu kamu kurum ve kuruluşlarınca üstlenilmesi ve mülkiyetin belgelenmesi kaydıyla avan projeye göre yapı ruhsatı, ilgili kamu kurumlarının geçici kabulünü müteakip yapı kullanma izin belgesi talep üzerine ilgili idaresince düzenleneceği ifade edilmiştir.

Yukarıdaki yer alan hükümler gereğince mevzuat kapsamında istisna tutulan yapılar hariç olmak üzere tüm yapılar için yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi alınması gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde, Belediyenin tam veya müşterek mülkiyetinde bulunan veya yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan Hazine arazisi üzerinde ihaleye çıkılıp yapılan yapıların inşaat ruhsatlarının ve dolayısıyla yapı kullanma izin belgelerinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 18: Belediye Hizmetlerinde Kullanılan Ruhsatsız Binalar

Sıra No	BİNA ADI	MAHALLE	ADA	PARSEL	RUHSAT	YAPI KULLANMA İZİN BELGESİ	MÜLKİYET DURUMU
---------	----------	---------	-----	--------	--------	----------------------------	-----------------

1	BELEDİYE HİZMET BİNASI	KARAAĞAÇ	95	8	RUHSATSIZ	YOK	İĞDIR BELEDİYESİ
2	BELEDİYE HİZMET BİNASI	KARAAĞAÇ	95	9	RUHSATSIZ	YOK	İĞDIR BELEDİYESİ VE MÜŞT.
3	BELEDİYE HİZMET BİNASI	KARAAĞAÇ	95	21	RUHSATSIZ	YOK	İĞDIR BELEDİYESİ VE MÜŞT.
4	TAZİYE EVİ 1	BAHARLI	YOK	YOK	RUHSATSIZ	YOK	İĞDIR BELEDİYESİ
5	TAZİYE EVİ 2	KARAAĞAÇ	1837	1	RUHSATSIZ	YOK	İĞDIR BELEDİYESİ
6	TAZİYE EVİ 3	SÖĞÜTLÜ	1605	1	RUHSATSIZ	YOK	İĞDIR BELEDİYESİ
7	TAZİYE EVİ 4	KARAAĞAÇ	-	-	RUHSATSIZ	YOK	İĞDIR BELEDİYESİ
8	KADIN YAŞAM MERKEZİ	KARAAĞAÇ	3620	2	RUHSATSIZ	YOK	İĞDIR BEL. / MALİYE HAZİNESİ
9	OTOGAR BİNASI	ERHACI	146	442	RUHSATSIZ	YOK	MALİYE HAZİNESİ
10	MEYVE SEBZE HALI BİNASI	SÖĞÜTLÜ	3050	1	RUHSATSIZ	YOK	İĞDIR BELEDİYESİ VE MÜŞT.
11	HALK KÜTÜPHANESİ	HAKVEYİS	154	3	RUHSATSIZ	YOK	İĞDIR BELEDİYESİ
12	ZAHİRECİLER	SÖĞÜTLÜ	3297	1,2,3,4,5,6,7,8	RUHSATSIZ	YOK	İĞDIR BELEDİYESİ

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; mülkiyet sorunu olmayan yapıların ruhsatlandırma işlemlerine başlanıldığı, mülkiyet sorunu olan yapıların bu sorun çözüldükten sonra ruhsat işlemlerine başlanılacağı ifade edilmiştir.

Bu itibarla; bahsedilen yapılar için farklılık arz edecek olmakla birlikte yapı kullanma izin belgelerinin düzenlenebilmesi için Yapı Denetim Uygunluk Raporu, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) İlişiksiz Belgesi, geçici kabul tarihine göre Enerji Kimlik Belgesi ve yapının son haline ilişkin fotoğraflar ile İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığına iskân talebinde bulunularak işlemlerin yürütülmesi sağlanmalıdır.

BULGU 31: İmar Barışı Kapsamında Yapı Kayıt Belgesi Alan Bina Malikleri İçin Emlak Vergisi Mükellefiyeti Kurulmaması

İdarece İmar barışı kapsamında yapı kayıt belgesi alan bazı bina sahiplerine emlak vergisi mükellefiyeti tesis ettirilmemektedir.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 3'üncü maddesinde bina vergisi mükelleflerinin tanımı yapılmıştır. Bu tanımlara göre binalarda malik, varsa intifa hakkı sahibi, her ikisi de yoksa binayı malik gibi tasarruf edenler bu verginin mükellefi olarak tanımlanmışlardır.

Adı geçen Kanun'un 9'uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasında;

“Bina vergisi mükellefiyeti;

a) 33 üncü maddenin (1) ilâ (7) numaralı fıkralarında yazılı vergi değerini tadil eden sebeplerin doğması halinde bu değişikliklerin vuku bulduğu tarihi, aynı maddenin (8) numaralı fıkrasında yazılı halde ise bu duruma bağlı olarak takdir işleminin yapıldığı tarihi,

b) Dört yılda bir yapılan takdir işlemlerinde takdir işleminin yapıldığı tarihi,

c) Muafiyetin sukut ettiği tarihi, Takip eden bütçe yılından itibaren başlar.

... ” denilerek, mükellefiyetin başlangıç tarihleri hüküm altına alınmıştır.

Yukarıdaki maddede atıf yapılan 33’üncü maddede ise vergi değerini tadil eden sebepler sıralanmış olup, Kanun’un “Bildirim verme ve süresi” başlıklı 23’üncü maddesinde vergi değerini tadil eden nedenlerin bulunması halinde mükelleflere emlak vergisi bildiriminde bulunma zorunluluğu getirilmiştir. Madde hükmünde;

“a) Yeni inşa edilen binalar için, inşaatın sona erdiği veya inşaatın sona ermesinden evvel kısmen kullanılmaya başlanmış ise her kısmın kullanılmasına başlandığı bütçe yılı içerisinde,

b) Bu Kanunun 33 üncü maddesinde (8 numaralı fıkra hariç) yazılı vergi değerini tadil eden sebeplerin doğması halinde, değişikliğin vuku bulduğu bütçe yılı içerisinde,

Emlâkın bulunduğu yerdeki ilgili belediyeye verilir. ” denilmiştir.

Mezkûr Kanun’un 32’nci maddesinde ise bildirim verilmemesi halinde, verginin idarece tarh edileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda yer alan yasal düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere, vergi değerini tadil eden sebeplerin varlığı halinde binanın maliki, varsa intifa hakkı sahibi, her ikisi de yoksa binayı malik gibi tasarruf edenler tarafından Kanun’da öngörülen süreler içerisinde bildirimde bulunulması, bu bildirim üzerine İdare tarafından gerekli işlemlerin yapılarak emlak vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi gerekmektedir.

Diğer yandan afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla 3194 sayılı İmar Kanunu’na eklenen Geçici 16’ncı madde ile 31.12.2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yetkilendireceği kurum ve kuruluşlara 31.10.2018 tarihine

kadar başvurulması, bu maddedeki şartların yerine getirilmesi ve 31.12.2018 tarihine kadar kayıt bedelinin ödenmesi halinde Yapı Kayıt Belgesi verilebileceği hüküm altına alınmıştır. Maddede ayrıca başvuru ve ödeme süresinin bir yıla kadar uzatılabileceği belirtilmiştir. Bu hükme istinaden 01.07.2019 tarihli ve 30818 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 1267 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile başvuru süresi 15.06.2019 tarihine, ödeme süresi ise 31.12.2019 tarihine kadar uzatılmıştır.

Ayrıca İmar Kanunu’nun geçici 16’ncı maddesinde dayanılarak hazırlanan Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar 06.06.2018 tarihli ve 30443 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Usul ve Esaslar’ın “Yapı kayıt belgesinin kullanım yerleri” başlıklı 6’ncı maddesi ile yapı kayıt belgesi verilen yapıların maliklerine bu belgenin bir örneğini belediye ve mücavir alan sınırları içinde ilgili belediyesine, bu sınırlar dışında il özel idaresine verme zorunluluğu getirilmiştir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Belediye sınırları içerisindeki yapılar için düzenlenen ve İdareye teslim edilen yapı kayıt belgeleri ile emlak servisindeki mükellef bilgileri karşılaştırılmış olup yapı kayıt belgesi düzenlenen ancak emlak vergisi mükellefiyeti tesis edilmeyen mükelleflerin olduğu tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; imar barışı kapsamında yapı kayıt belgesi alan bina malikleri için emlak vergisi mükellefiyeti işlemlerinin Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü bünyesinde bulunan emlak servisi tarafından takip edildiği, söz konusu yapı kayıt belgelerine ilişkin detaylı ve güncel bilgilerin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünde mevcut olduğu, bu nedenle ilgili birim olan Su ve Kanalizasyon Müdürlüğünce Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünden yapı kayıt belgesi alan yapıların, adı, soyadı, ada ve parsel bilgilerini içeren listesini temin ederek kayıtlarının yaptırılması gerektiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, yapı kayıt belgesi olarak 31.12.2017 tarihinden önce söz konusu taşınmazları kullandıklarını belgeleyen hak sahiplerine, emlak vergisi bildiriminde bulunmadıklarından, 1319 sayılı Kanun’un 32’nci maddesi uyarınca İdarece emlak vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Envanter Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Bilgilerinin Güncellenmemesi	2019	Yerine Getirilmedi	İdare tarafından gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.
Mevzuatında Belirtilen Koşulların Oluşması Nedeniyle Hurdaya Ayrılan Taşınırın Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında Muhasebeleştirilmemesi	2019	Yerine Getirilmedi	2024 dönemi içerisinde hurdaya ayrılan taşınırlar olmasına rağmen bunların ilgili hesaplara kaydı yapılmamıştır.
Sosyal Denge Sözleşmesine Mevzuatında Belirtilenin Dışındaki Konularla İlgili Hükümlerin Konulması	2019	Yerine Getirilmedi	İdare ile sendika arasında imzalanan sosyal denge sözleşmesi incelendiğinde mevzuatta belirtilen dışında hükümlerin sözleşmeye konulmaya devam edildiği görülmüştür.
Avukatlık Vekâlet Ücretlerinden Gelir Kaydedilmesi Gereken Tutarlarının Emanet Hesaplarında Bekletilmesi	2019	Yerine Getirilmedi	Avukatlık Vekâlet Ücretlerinden Gelir Kaydedilmesi Gereken Tutarlarının Emanet Hesaplarında Bekletildiği görülmüş olup söz konusu hususla ilgili bulgu yazılmıştır.
Ulusal Bayram Gününde Çalışan İşyerlerinden Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı Alınmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Söz konusu husus 2024 dönemi içinde de devam etmiş olup bulgu konusu edilmiştir.
Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi ile Yangın Sigorta Vergisinin Tahakkuk Kaydı Yapılmadan Tahsilat Kaydının Yapılması	2019	Yerine Getirilmedi	Söz konusu gelirlerin kaydında aynı uygulama devam ettiği için bulgu olarak kalmaya devam etmiştir.
Su Aboneliğine İlişkin Olarak Alınan Güvence Bedellerinin Güncellenmemesi	2019	Yerine Getirilmedi	Güvence bedelleri konusunda aynı uygulama devam ettiği için bulgu olarak devam etmiştir.
Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar	2019	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu hususta İdare tarafından düzeltici işlem yapılmaması, aynı uygulamanın devam

Hesaplarının Hatalı Kullanılması			etmesi sebebiyle bulgunun devam etmesine karar verilmiştir.
Bazı İşletmelerin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmaksızın Faaliyette Bulunması ve Buna Bağlı Olarak İşyeri Açma İzni Harcının Tahsil Edilmemiş Olması	2019	Kısmen Yerine Getirildi	2019 raporundan bu yana idare tarafından düzeltici işlem tesis edilse dahi henüz eksikliklerin tam olarak giderilememiş olmasından dolayı bulgu olarak kalmasına karar verilmiştir.
Tahakkuk Hesaplarının Hatalı Kullanılması	2019	Yerine Getirilmedi	Hesapların hatalı kullanımı devam ettiğinden dolayı bulgu olarak kalmasına karar verilmiştir.
İdare Arsalarının Diğer Kamu İdarelerine Tahsis Edilmesine İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Söz konusu husus devam ettiği için bulgu konusu edilmeye devam edilmiştir.
Belediye Sınırları ve Mücavir Alanlar İçinde Faaliyet Gösteren İş Yeri Sayısıyla İlan ve Reklam Vergisi ile Çevre Temizlik Vergisi Mükellefi Sayıları Arasında Önemli Düzeyde Fark Olması	2019	Kısmen Yerine Getirildi	2019 döneminden bu yana idare tarafından birtakım düzeltici işlem yapılsa da ilgili eksiklikler devam etmektedir. Bu nedenle bulgu konusu yapılmıştır.
Taksi Duraklarının İhalesiz Olarak ve Ecrimisil Tahakkuku ve Tahsilatı Yapılmaksızın Kullanılması	2019	Yerine Getirilmedi	Aynı husus 2024 yılında da devam ettiğinden dolayı bulgu konusu olarak devam etmiştir.
Harcamalara Katılma Paylarının Sadece Yapı Ruhsatı Alan Maliklerden Tahsil Edilmesi	2019	Yerine Getirilmedi	Düzeltilici işlem yapılmadığından dolayı bulgu konusu edilmiştir.
4734 Sayılı Kanun'un 21 ve 22'nci Maddelerindeki Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Mal Alımı Harcamalarının Yıllık Toplamının, İdare Bütçesine Bu Amaçla Konulan Ödeneklerin %10'unu Aşması	2019	Yerine Getirilmedi	Aynı bulgu konusu husus 2024 yılında da devam ettiğinden dolayı bulgu olarak kalmaya devam etmiştir.
Devreden Katma Değer Vergisi Hesabının Gerçek Değerini Yansıtmaması	2019	Yerine Getirilmedi	İlgili hesabın hatalı kullanımı devam ettiğinden dolayı bulgu olarak kalmaya devam etmiştir.
Gecekondu Fonu İçin Özel Bir Banka Hesabı Açılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bulgu hakkında herhangi bir işlem yapılmadığından dolayı bulgu olarak kalmaya devam etmiştir.
Belediye Şirketinden Personel İstihdam Edilmesinde Yaklaşık Maliyetin	2019	Yerine Getirilmedi	Aynı husus devam ettiğinden dolayı bulgu konusu edilmiştir.

Hazırlanmaması ve Sözleşmenin Türü ile Bedelinin Belirtilmemesi			
İdare Taşınırlarına İlişkin Envanter Çalışmalarının ve Sayım İşlemlerinin Yapılmaması Nedeniyle Mali Tablolarda Hatalı Bilgi Oluşması	2019	Yerine Getirilmedi	Taşınır lar konusunda eksiklikler devam etmektedir. Bu konuda tespit edilen noksanlıklar "İdarenin Taşınır Yönetiminin Mevzuata Uygun Şekilde Yürütülmemesi " başlıklı bulguda ele alınmıştır.
Geçici Kabulü Yapılan Yapım İşlerinin Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabından İlgili Duran Varlık Hesabına Aktarılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	İlgili hesapta yapılan kontrollerde hataların devam etmesi nedeniyle bulgu konusu olarak kalmaya devam etmiştir.
İmar Barışı Kapsamında Yapı Kayıt Belgesi Alan Bina Malikleri İçin Emlak Vergisi Mükellefiyeti Kurulmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Söz konusu husus devam ettiğinden dolayı bulgu olarak kalmaya devam etmiştir.